ΟΝΟΥΜΑΣ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ-ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ-ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΧΡΟΝΟΣ Δ. | ΑΘΗΝΑ, Κυριακὴ 21 τοῦ Μάη 1906 | ΓΡΑΦΕΙΑ: Δρόμος Οἰκονόμου ἀριθ 4 | ΑΡΙΘ. 199

ΣΤΟ ΣΗΜΕΡΝΟ ΦΥΛΛΟ:

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ. *Γράμμα γιὰ τὰ ποιήματα τοῦ Καραχάλιου.*

ΣΑΙΞΠΗΡ. *Οἱ Κυράτσες τοῦ Οὐίνδσωρ* (*ἀπὸ τὴ μετάφραση τοῦ Ν. Ποριώτη.*)

Λ. Π. *Λόγια πικρά.*

Γ. ΑΒΑΖΟΣ. *Ἡ ξελογιασμένη.*

ΜΑΞ. ΓΚΟΡΚΗ. *Ὁ Μῦλος.*

Δ. ΑΣΤΕΡΙΩΤΗΣ. *Ρωμαΐκα γράμματα (ἄρθρο τοῦ* Mercure de France).

Φ. Λ. *Μνημόσυνα.*

ΠΙΘΑΓΟΡΑΣ. *Φιλολογικὰ νούμερα* (*στὸ Ὠδεῖο Λόττνερ*).

ΑΛΕΞ. ΜΑΥΡΟΥΔΗΣ. *Ἔργα καὶ Ἡμέραι—Στὸν πύργο τῆς Δουκέσσας.*

ΠΟΙΗΜΑΤΑ. *Λέαντρος Κ. Παλαμᾶς Μ. Γ. Περίδης. Γ. Σ. Ζουφρές.*

Δ. Π. Τ. *Φαινόμενα καὶ Πράματα* (*Ρωμαΐκο ἀγώνισμα — Νίκη — Ὁ κ. Ὀνομαστικοαπόλυτος — Κομματικὴ «Ὑπερβολὴ»—Ἡ δωρεὰ τοῦ Χρόνη—Τὸ Στρατ. Νομοσκέδιο*).

ΚΥΡΙΑΚΑΤΙΚΟ ΚΗΡΥΓΜΑ — ΒΑΡΒΑΡΟΠΑΖΑΡΟ — Ο,ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ ΦΟΝΟΠΑΖΑΡΟ ΒΔΟΜΑΔΙΑΤΙΚΟ—ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ.

ΜΝΗΜΟΣΥΝΑ

Οἱ ναρκωμένες ψυχὲς ξυπνήσανε· ἄχ, κι ἂς μὴν τὶς ξαναναρκώσουνε τὰ μνημόσυνα ποὺ ἀρχινήσανε νὰ γίνουνται στὰ τιμημένα μας τὰ παληκάρια. Καλὲς οἱ εὐκὲς τῆς ἐκκλησιᾶς καὶ συγκινητικὸ τὸ ἀθρωπομάζωμα στὴ Μητρόπολη κι ὡραῖο θέαμα οἱ δάφνες κ' οἱ κουρμαδιὲς ποὺ ἠσκιώνουν τῶν παληκαριῶν τὰ κόλλυβα. Μὰ ὅλ' αὐτὰ βγάζουνε μιὰ μυρουδιὰ βαριὰ, ναρκωτικιὰ, καὶ τέτια μυρουδιὰ δὲ μᾶς χρειάζεται, μᾶς θανατώνει, ἀφοῦ μᾶς μαθαίνει πὼς μὲ τὸ νὰ πᾶμε σ' ἕνα τέτιο μνημόσυνο, νὰ συγκινηθοῦμε ἢ νὰ κάνουμε πὼς συγκινιούμαστε, νὰ κλάψουμε ἢ νὰ τρίψουμε τὰ στεγνά μας τὰ μάτια μὲ τὸ μαντήλι, κάναμε τὸ καθῆκο μας καὶ ξεπλερώσαμε κάθε ὑποχρέωσή μας ἀπέναντι τῆς πατρίδας.

Γιὰ νὰ μὴ γίνουνται τὰ τέτια μνημόσυνα λειψὰ, καθὼς γίνουνται, καὶ γιὰ νὰ ὠφελοῦνε, γρειάζεται ἀκόμα κάτι, τὸ πιὸ σπουδαῖο· χρειάζεται ἕνας ἀληθινὸς πατριώτης καὶ χρυσόστομος ρήτορας, ἕνας καινούριος Ἠλίας Μηνιάτης, ποὺ νὰ σταθεῖ μπροστὰ στὴν Ὡραία Πύλη καὶ νὰ μιλήσει ἔτσι, μόλις ὁ Μητροπολίτης πεῖ τὴν τελευταία εὐκὴ καὶ τελιώσει τὸ θρησκευτικὸ μέρος τοῦ μνημόσυνου·

— Παιδιὰ, σταθεῖτε· ἡ ἐκκλησιὰ τέλιωσε τὴ δουλιά της, μὰ ἡ δική μας ἡ δουλιὰ ἀκόμα δὲν ἄρχισε· καιρὸς νὰν τὴν ἀρχινήσουμε· τ' ἀδέρφια μας μᾶς τὸ διατάζουν, τἀδέρφια μας ποὺ σκοτωθήκανε πολεμώντας παληκαρίσια στὰ ματοβαμένα Μακεδονικὰ χώματα, ὄχι γιὰ νὰν τοὺς κάνουμε μνημόσυνα, μὰ γιὰ νὰ τιμήσουν τὸ Ἔθνος μας καὶ γιὰ νὰ χαρίσουνε ζωὴ στὴ φυλή μας. Ἄχ, δὲν ξαγοράζουνται μ' ἕνα τυπικὸ μνημόσυνο τὰ ζηλεμένα νιάτα ποὺ θυσιαστήκανε γιὰ μιὰν εὐγενικιὰ Ἰδέα. Ἐλάτε, παιδιὰ, νὰν τὸ συλλογιστοῦμε μαζὶ τὴν ἱερὴ αὐτὴ στιγμὴ ποὺ πνιγμένοι ἀπ' τοὺς καπνοὺς τοῦ μοσχολίβανου καὶ θαμπωμένοι ἀπὸ τὰ βαρύτιμα στεφάνια καὶ τὶς χρυσὲς κορδέλλες τους θαρροῦμε πὼς κάτι κάνουμε.

Παιδιά μου, τίποτα δὲν κάνουμε καὶ τίποτα δὲ θὰ κάνουμε καὶ χίλια ἀκόμα παληκάρια σὰν τὸν Πραντούνα καὶ σὰν τὸν Πετροπουλάκη κι ἃ σκοτωθοῦν, καὶ χίλια ἀκόμα μνημόσυνα σὰν τὸ σημερνὸ κι ἃ γίνουν, ὅσο δὲ νιώσουμε βαθιὰ, ὅσο δὲν ξεψαχνίσουμε ἀπ' ὅλες του τὶς μεριὲς, τὸ μεγάλο τὸ ζήτημα ποὺ τὸ λέμε *Μακεδονικὸ*, μὰ ποὺ τίποτ' ἄλλο δὲν εἶναι παρὰ ζήτημα *Πανελλήνιο*, ζήτημα ζωῆς ἢ θανάτου γιὰ τὴ φυλή μας.

Ἴσαμε πέρσυ τί κάναμε; Βρίζαμε καὶ κοροϊδεύαμε τοὺς Βουργάρους γιὰ δειλοὺς καὶ γι' ἀπολίτιστους καὶ στὸ Βουργάρικο μαχαῖρι ἀπαντούσαμε μὲ λόγους πατριωτικοὺς, καὶ στὸ θετικὸ πατριωτισμό τους στήναμε γιὰ ταμποῦρι τὸ Ρωμαΐκο —μὴ φοβόμαστε τὴν ἀλήθεια!—ταρταρινισμό. Ἀπὸ πέρσυ ἀνοίξαμε τὰ μάτια μας κ' ἔτσι ἀλλάξανε κάπως τὰ πράματα· οἱ Βουργάροι γενήκανε δασκάλοι μας κ' εὐεργέτες μας, ἀφοῦ αὐτοὶ μᾶς δώσανε τὸ μεγάλο μάθημα τοῦ θετικοῦ πατριωτισμοῦ καὶ νά, καμαρώνουμε σήμερα τὰ λαμπρά του τἀποτελέσματα.

Ἂς μὴν τοὺς παρατήσουμε τοὺς δασκάλους μας· ἔχουν κι ἄλλα νὰ μᾶς διδάξουν κ' ἔχουμε κι ἄλλα πολλὰ καὶ χρήσιμα νὰ κλέψουμε ἀπὸ τὴ ζωή τους καὶ νὰ μπολιάσουμε μ' αὐτὰ τὴ δική μας τὴ ζωή Τὴ μισὴ τὴ Μακεδονία τὴ ρημάζουνε μὲ τ' μαχαῖρι τους καὶ τὴν ἄλλη μισὴ τοὺς τὴν παραδίνουμε μεῖς οἱ ἴδιοι ρημαγμένη μὲ τὴ γελοία, τὴν ἀντιεθνικὴ ἐκπαίδεψή μας. Ναί, αὐτὴ εἶναι ἡ μεγάλη ἡ ἀλήθεια· ἡ δυστυχισμένη Μακεδονία πολεμιέται ἀπὸ δυὸ φοβεροὺς ὀχτροὺς, ἀπὸ τὸ Βουργάρικο μαχαίρι κι ἀπὸ τὸ Ρωμαΐκο σκολειό. Καὶ οἱ δυὸ αὐτοὶ ὀχτροὶ λυσσασμένα τὴν πολεμάνε, κι ἃ θέτε μάλιστα, οἱ πληγὲς ποὺ τῆς ἀνοίγει ὁ δεύτερος ὀχτρὸς εἶναι πιὸ βαθιὲς καὶ πιὸ φαρμακερὲς ἀπὸ τὶς πληγὲς τοῦ πρώτου, ἀφοῦ τὶς μαχαιριὲς τὶς δίνει τὸ χέρι τῆς Λεύτερης πατρίδας ποὺ πρεπε γι' αὐτὴ νὰ φυλάει μόνο χάδια κι ἀγκαλιάσματα.

Ἄχ, ἂς κρατούσαμε τὸν προγονισμὸ γιὰ μπλάστρι μας, ἴσως καὶ γιὰ σάβανό μας, ἐμεῖς οἱ λεύτεροι, καὶ ἂς τὸν ξεχνούσαμε γιὰ τὴ Μακεδονία· ἂς δίναμε στοὺς Βουργαροπατημένους ἀδερφούς μας μιὰ ἐθνικώτερη κι ἀθρωπινώτερη ἐκπαίδεψη, θεμελιωμένη πάνου στὴ ζωντανή μας γλώσσα, ἂς τοὺς δίναμε *Ρωμαΐκη* κι ὄχι *Ἑλληνικὴ* γλώσσα καὶ ζωὴ καὶ τότες ἂς ἐρχόντουσαν οἱ Βουργάροι νὰ μετρηθοῦνε μαζί μας. Σήμερα μετριοῦνται καὶ βρίσκουνται περσότεροι κι ὁλοένα πολλαίλουνε, γιατὶ τὰ δυστυχισμένα τὰ Ρωμιόπουλα φεύγοντας τὰ Ρωμαΐκα τὰ μουμιόγλωσσα σκολειὰ, ποὺ σ' αὐτὰ σπάζουν τὸ κεφάλι τους καὶ ξοδιάζουν τὸν καιρό τους χωρὶς νὰ μάθουν τίποτα, τρέχουνε στὰ Βουργάρικα καὶ στὰ Ρουμάνικα σκολειὰ ποὺ σὲ γλώσσα ζωντανὴ μαθαίνουνε ζωντανὰ καὶ χρήσιμα πράματα. Κ' ἔτσι ἀξαίνουν κάθε μέρα οἱ *Ρουμανίζοντες* καὶ *Βουργαρίζοντες* Μακεδόνες, καὶ μεῖς ἐδῶ, ποὺ δὲν τὸ πήραμε ἀκόμα μυρουδιὰ, στέλνουμε τὰ παληκάρια μας στὸ ἀπέραντο ἐκεῖνο μακελεῖο νὰ σκοτώνουνται ἄδικα τῶν ἀδίκων, ἀφοῦ μὲ τὰ μυαλὰ ποὺ χουμε ἡ Μακεδονία φεύγει ἀπὸ τὰ χέρια μας καὶ δὲ σφίξαμε ποτὲ τὰ χέρια μας νὰν τὴν κρατήσουμε.

Βρεθήκανε πατριῶτες νὰ δώσουν τὸν παρά τους, νὰ προσφέρουνε τὰ μέσα γιὰ νὰ δημιουργηθοῦνε Μελλάδες καὶ Πραντούνηδες· γενήκανε Σύλλογοι καὶ κομιτάτα ποὺ ἐπλίζουνε πᾶσα μέρα παληκάρια καὶ τὰ ρήχνουνε θροφὴ στὸν ἀχόρταγο Μακεδονικὸ δράκο. Δὲ θὰ βρεθοῦν πατριῶτες καὶ δὲ θὰ γίνουνε Σύλλογοι ποὺ θὰ στείλουνε μπουλούκια μυαλωμένους δασκάλους νὰρπάξουν τὰ Ρωμιόπουλα ἀπὸ τὰ Βουργάρικα καὶ τὰ Ρουμάνικα σκολειά; Ποῦ εἶναι οἱ τέτιοι Μπενάκηδες καὶ οἱ τέτιοι θετικοὶ πατριῶτες;

Γύρω μου ἐρημιά! Μαῦρο σκοτάδι γύρω μου! Ψυχὲς στεῖρες καὶ μουχλιασμένα μυαλά! Ἐπιπολαιότητα καὶ Σχολαστικισμὸς σὲ ὅλα πέρα πέρα!.... Μὲ πνίγουν τὰ δάκρια... Παιδιά μου, κλάψτε· κλάψτε, παιδιά μου, καὶ σεῖς. Κλάψτε τὰ παληκάρια ποὺ ἄδικα σκοτωθήκανε, κλάψτε τὴν ἔρμη τὴν πατρίδα μας ποὺ σέρνεται σκλάβα πίσω ἀπὸ τὸ Σχολαστικισμό!

Συχώριο στοὺς πεθαμένους κι ἀνάθεμα στοὺς ζωντανούς!.. ,

Φ. Λ.

—Ἀπάντησες ποτέ σου γυναίκα, ποὺ ἡ φωνή της μοναχὰ νὰ σοῦ φέρνῃ ἀλάλητη συγκίνηση;

— Ναί· μοῦ συνέβαινε αὐτὸ μὲ τῆς μητέρας μου τὴ φωνὴ κάθε πρωὶ ποὺ μὲ ξυπνοῦσε.

★

Κα Λεβαντινάγλου: «Ὅλος ὁ κόσμος τὸ λέει, πὼς ἡ κόρη μου ἀπὸ μένα πῆρε τὴν ὀμορφιά της. Τί λέτε κ' ἐσεῖς»;

Κα Φαρμακίδου: «Δὲ λέω τὸ ἐνάντιο, μὰ νομίζω πὼς δὲν εἶταν καθόλου καλὸ φέρσιμο αὐτό, νὰ τὴν πάρῃ ἀπὸ λόγου σου».

ΑΠΟ ΤΟΝ ΓΥΡΟΝ ΤΩΝ ΡΥΘΜΩΝ

(Γράμμα τοῦ κ. Κωστῆ Παλαμᾶ).

Ὁ κ. Δάμπρος Ἀστέρης (Δ. Καραχάλιος) τύπωσε σὲ τόμο μερικὰ ποιήματά του μὲ τὸν τίτλο «Ἀπὸ τὸν γύρον τῶν Ρυθμῶν». Γιὰ τὰ τραγούδια τοῦ κ. Καραχάλιου θὰ γράψουμε ἀργότερα· σήμερα δημοσιεύουμε τὸν πρόλογό τους, γραμένον ἀπὸ τὸν κ. Κ. Παλαμᾶ.

Ἀγαπητὲ Καραχάλιο,

«Τὴν Ἀφροδίτη λέω νὰ τὴ φέρουμε πίσω ἐμεῖς οἱ ἴδιοι...» μοῦ ἔγραφεν, ἐδῶ καὶ κάμποσα χρονια, γιὰ τὴν «Ξενητεμένη μου», τὸ ποίημα ποῦ πρωτοδείχνεται στὰ «Μάτια τῆς ψυχῆς μου», ἕνας ἀπὸ τοὺς μεγαλύτερους δασκάλους ποῦ εὐτύχησε νἀποχτήσ' ἡ Ἑλλάδα μας μέσα στὰ τελευταῖα εἴκοσι χρόνια. Γι' αὐτὸ τὸ ξαναγύρισμα τῆς *Ἀφροδίτης*— στὰ τελευταῖα εἴκοσι χρόνια — δουλεύει τόσο ἡσυχα ὅσο καὶ γερὰ — μέσα στὴν ἄδεια τὴ βοὴ καὶ στὸ παραστράτισμα πόσων ἄλλων τριγύρω μας,—ὁ Ποιητής. Εἶναι ἡ ἀλήθεια αὐτή, κι' ὅσο θέλουν ἂς γελάσουν οἱ πεζοί. Ἂν εἶναι γραφτὸ νὰ ξαναζήσουμε, πρῶτ' ἀπ' ὅλα μὲ τὸ τραγοῦδι θὰ ξαναζήσουμε, καὶ στὸ τραγοῦδι μέσα. Γιὰ τοῦτο κάθε ὡραῖο τραγοῦδι μὲ συγκινεῖ ἐμένα βαθύτερα, κι ὄχι γιατὶ μονάχα τραγουδιστὴς εἶμαι, καὶ γιατὶ μιὰ μέρα δὲν πέρασε ἀπὸ δέκα χρονῶν παιδί—μεσα σὲ χίλιες μύριες κακομοιριὲς— μιὰ μέρα ποῦ νὰ μὴν ὀνειρευτῶ τὸ ποίημα καὶ νὰ μὴ τεντώσω ταύτι στὴ μουσικὴ κάποιου στίχου.

Γι' αὐτὸ συγκινημένος προχτὲς τὸ βράδυ ἔγυρ' ἀπάνω στοὺς στίχους σου ποῦ εἶχες τὴν καλωσύνη νὰ μοῦ δείξης, παρθενικοὺς ἀκόμα, κ' ἔκαμα μαζί σου τὸ *γύρο τῶν ρυθμῶν*. Σὰν ποιητὴς ἀληθινὸς ποῦ εἶσαι, θέλοντας καὶ μή, δουλεύεις γιὰ τὸ ξαναγύρισμα τῆς Ἀφροδίτης· καὶ ἡ λαχτάρα αὐτή, ἡ *Μεγάλη Ἰδέα* τοῦ ποιητῆ ξεχωριστὰ ξεφωνίζει μέσα στοὺς καλόρρυθμους στίχους σου :

Δὲν θέλω πλέον νεκρῶν ἡρωϊομοὺς ν' ἀκούσω,
Καὶ πρέπει νὰ χτιοθῆς καινούριο, ὦ χάλασμα,
Νέα ζωὴ τὰ λείψανα ποτὲ δὲ φέρνουν....

Ἔτσι λὲς μέσα στὸ πιὸ πολὺ ἁπλωμένο, μὰ καὶ στὸ πιὸ μεγαλόστομο τῆς συλλογῆς σου ποίημα, στὸ «Χαλασμένο σπίτι», ποῦ μέσα του βρίσκω μὲ λαμπερὰ χρώματα νὰ παρασταίνεται ὁ πόνος ποῦ καθολικώτερα σπαράζει σήμερα τὴ σκέψη τῶν στοχαστικῶν. Καὶ βέβαια· τὸ δούλεμα γιὰ τῶν χαλασμάτων τὸ ξαναχτίσιμο ἀξίζει περισσότερο κι ἀπ' ὅλα τὰ γονατίσματα μπροστὰ καὶ στὰ ἱερώτατα ἐρείπια. Εὐτυχισμένος ὁ ποιητὴς ποῦ τῆς δουλειᾶς αὐτῆς τὸν ἔρωτα φυσᾶει γενναῖα στὶς καρδιές, μὰ χωρὶς νὰ τὰ θολώνη μὲ στοιχεῖα ξένα τὰ διάφανα νερὰ τῆς Μούσας, καὶ ποιητὴς πάντα μένοντας.

Δὲν ἔχω τόπο ἐδῶ γιὰ νὰ σοῦ πῶ πλατύτερα τὴν ἐντύπωσή μου ἀπὸ τὴν τέχνη σου. Μέσα στοὺς νέους τούτους στίχους σου ξαναηύρα μὲ μιὰ καθαθαρώτερη φορεσιὰ καὶ μὲ στερεώτερο περπάτημα τὸν τραγουδιστὴ ποῦ γνωρίζω ἀπὸ καιρό. Τὸν τραγουδιστὴ ποῦ ἔχει ὁδηγήτρα του τὴ Φαντασία πιὸ πολὺ ἀπὸ τὸ Αἴσθημα· τὴ Φαντασία ποῦ βλέπει, ποῦ ὁραματίζεται, καὶ ποῦ ἀλαλάζει, ἐκεῖ ποῦ τὸ Αἴσθημα μὲ κλεισμένα μάτια θαρρεῖς πῶς σιγοσαλεύει τὰ χειλάκια του σὲ δέηση. Καὶ γι' αὐτὸ στῆς Φαντασίας τὸ εἴδωλο πρῶτα πρῶτα ὑψώνεις τὸν ὕμνο μὲ τὶς λειτουργικὲς στροφές του. Θἄλεγα πῶς καὶ γι' αὐτὸ καμιὰ φορὰ μεθυσμένος ἀπὸ τὸ ὅραμα, σὰ νὰ λησμονᾶς νὰ τελειώσης, καὶ πῶς ὁ ζωγραφικὸς λόγος σου γγίζει συχνὰ πυκνὰ στῆς ἀλληγορίας τὰ σύγνεφα· τόσο, ποῦ νὰ μὴ ξεχωρίζουμε, ἂν ἡ Δόξα, ἡ τραγουδημένη ἀπὸ σένα, εἶναι ἡ θεὰ τοῦ Κάλβου ἀποῦ τὸν πόθο της ἐφύτευσε θερμότατον εἰς πᾶς καρδίας τῶν τέκνων της ἡ Ἑλλάς», ἢ καμιὰ μυστικὴ ἐρωμένη μέσ' ἀπὸ τὰ βιβλικὰ περιβόλια τοῦ «Ἄσματος τῶν Ἀσμάτων»· τόσο, ποῦ καὶ ὁ θάνατος σ' ἕν' ἀπὸ τὰ ὡραιότερα τραγούδια τῆς σειρᾶς, νὰ παίρνη ἀέρα, δὲν ξέρω, πλάστη τίνος κόσμου, ὁ χαλαστής. Κ' ἐκεῖ ποῦ ἀγωνίζεσαι νὰ πετάξης μὲ τὰ φτερὰ τῶν Ἀλκμάνων καὶ τῶν Ἀρχιλόχων, ποῦ κάποτε μὲ τὰ σεπτὰ κομμάτια τους στολίζεις τὰ μέτωπα τῶν στίχων σου, ἡ ἀγάπη πρὸς τὴν πατρίδα παίρνει μιὰν ἔνταση ποῦ ἔτσι πιὸ πολὺ τὴν ἐξηγεῖ ἡ ζωή σου στὴν ξενητιά. Καὶ τὰ δυὸ καλὰ σημάδια πῶς καμωμένος εἶσαι γιὰ νὰ πᾶς μπροστὰ, εἶναι πῶς ποτὲ δὲ χάνεις ἀπὸ τὰ μάτια σου —ὅσο κι ἂν ὁ λόγος σου, καθὼς ὅλων μας, δὲν μπορεῖ ὁλότελα νὰ λυτρωθῆ ἀπὸ τοῦ σκολειοῦ τὰ γράμματα κι ἀπὸ τὸν *καθαρευουσιομό*, — ποτὲ δὲ χάνει τὴν πηγὴ κάθε ποίησης ἀγνῆς, τὴ δημοτικὴ πηγή, καὶ στὴν ἰδέα καὶ στὴ γλῶσσα· καὶ εἶναι πῶς λαχταρᾶς νὰ τὰ περιμαζέψης ὅλα σου τὰ ὑλικὰ καὶ ὅλα σου τὰ ἐδῶ κ' ἐκεῖ ὑψωμένα σπίτια γιὰ τὸ χτίσιμο κάποιου παλατιοῦ, ποῦ ἂν δὲν εἶναι ὁ «Διγενὴς Ἀκρίτας»,—τὸ μεγάλο σου τόνειρο,—θὰ εἶναι, ποιός ξέρει, κάτι παρόμοιο.

Κι' ἂν εἶχα ἐδῶ τόπο θὰ ὡρέγομουν νὰ σοῦ σημειώσω φιλικὰ καὶ κάποια μικρὰ ψεγάδια, ἀφροντισιές, λιγοψυχίσματα, ξέρω κ' ἐγὼ τί, ποῦ σπάνια μὰ κάποτε καὶ πότε δείχνονται στὸ στίχο σου καὶ στὴ γλῶσσα σου. Δασκαλισμοὶ καὶ σχολαστικισμοὶ τέτοια παρατηρήματα, μποροῦνε νὰ ποῦνε μερικοὶ καταφρονετικά. Μὴν τοὺς ἀκούς. Οἱ Ἕλληνες, οἱ πατέρες μας, ποῦ σταθήκανε τόσο μεγάλοι στὴν τέχνη τους, σταθῆκαν ἔτσι, γιατὶ ψιλολογούσανε καὶ τὰ ἐλάχιστα, γράφει κάπου ὁ Ρενάν, γιὰ τὸ χτίσιμο τῶν Παρθενώνων τους.

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

SHAKESPEARE

ΟΙ ΚΥΡΑΤΣΕΣ ΤΟΥ ΟΥΙΝΔΣΩΡ

Φίλε Κύριε Δ. Ταγκόπουλε,

Ἀφοῦ τόσον εὐγενικὰ ἀποφασίζετε νὰ φιλοξενηθῆ στὸ «Νουμᾶ» ἕνα ἀπόσπασμα ἀπὸ τὶς «Κυράτσες τοῦ Οὐίνδσωρ» ποὺ θὰ παίξη φέτος ὁ Παντόπουλος, σᾶς τὸ στέλνω χωρὶς πρόλογο καὶ σχόλια. Ἔχουν γραφῆ τόσα πολλὰ γιὰ τὰ ἔργα τοῦ Σαίξπηρ ἀπὸ κριτικοὺς τόσο σοφοὺς καὶ δοξασμένους, ὥστε καὶ δυὸ μόνον ἀράδες δικές μου θὰ εἶταν ἔργο τρανότερο ἀπὸ ὅλη τὴ μετάφραση τῆς κωμῳδίας. Οὔτε εἶναι εὔκολο μὲ λίγα λόγια νὰ περιγράψω τὸ χαραχτῆρα τοῦ Σὶρ Τζὼν Φάλσταφ καὶ νὰ δείξω τί μέρος παίζει ὁ ἀθάνατος αὐτὸς τύπος—ποὺ εἶναι δημιούργημα τόσο ὑπερτέλειο τῆς φαντασίας τοῦ Σαίξπηρ—στὸ ἱστορικό του δρᾶμα, τὸν «Ἑρρῖκο Δ'», καθὼς καὶ στὶς «Κυράτσες τοῦ Οὐίνδσωρ», τὴν κωμῳδία, ὅπου ὁ ἴδιος ὁ Φάλσταφ εἶναι τὸ πρῶτο πρόσωπο. Καὶ τὰ σχόλια τὰ νομίζω περιττά. Ὁ Σαίξπηρ ἔγραφε γιὰ τὸ ἀγγλικὸ θέατρο τῆς ἐποχῆς του, καὶ οἱ ἠθοποιοὶ μὲ τὴν ὑπόκριση ἐζωντάνευαν τὰ λόγια ποὺ τοὺς ἔβαζε στὸ στόμα. Μεταφράζω κ' ἐγὼ γιὰ τὸ σύγχρονό μας ἑλληνικὸ θέατρο, καὶ προσπαθῶ, ὅσο μπορῶ, νὰ μὴ φύγω οὔτε γραμμὴ ἀπὸ τὴν τεχνοτροπία τοῦ πρωτοτύπου· καὶ ὡς τώρα εἶδα, μὲ χαρά μου, τὴν καλὴν ὑπόκριση πῶς ἐξηγεῖ καὶ σχολιάζει ἐπάνω στὴ σκηνὴ τὰ σκοτεινὰ νοήματα καὶ τὰ ἀσυνέθιστα λόγια, χωρὶς νὰ καταντῆ ἡ μεταφραστικὴ ἐργασία σὲ ἀνάλυση ἢ καθαρὴ ἐξήγηση, ὅπως ἐγίνετανε τὸν καιρὸ ποὺ βασίλευε στὰ θεατρά μας ἡ «γλαφυρὰ καθαρογλωσσία». Σημειώνω μονάχα ἐδῶ τὴν ἰδέα τῆς κωμῳδίας : — Ὁ Φάλσταφ, γεροκολασμένος κοιλαρᾶς αὐλικός, περνῶντας τὸ καλοκαῖρί του στὴ μικρὴ ἐξοχικὴ πολιτεία τοῦ Οὐίνδσωρ, σοφίζεται νὰ κάνη κόρτε μὲ δυὸ κυράδες τοῦ τόπου· καὶ αὐτές, γιὰ νὰ διασκεδάσουν, τοῦ κάνουν τὸ χατίρι, καὶ τὸν ἐξευτελίζουν ὕστερα ἀπὸ πολλὰ ἐπεισόδια.—Τὸ μέρος ποὺ σᾶς στέλνω εἶναι ἀπὸ τὴν πρώτη πράξη ἡ ἀρχὴ ἀπὸ ὁ Φάλσταφ δίνει τὰ ραβασάκια στοὺς ἀκολούθους του, τὸν ἀρειμάνιο Πιστόλα, καὶ τὸ Νὺμ, τὸν ἐπιτηδευμένο στὴν κομψότητα του δεκαεξάχρονο, νὰ τὰ πᾶνε στὶς κυράδες· αὐτοὶ τὸ παίρνουν στὸ φιλότιμο, τοῦ τὰ πετοῦν στὰ μοῦτρα, καὶ τρέχουν νὰ τὸν καταδώσουν στοὺς ἄντρες τῶν κυράδων.

Μὲ ἀγάπη
Ν. ΜΟΡΙΩΤΗΣ

ΣΚΗΝΗ Γ'.

Δωμάτιο στὴν ταβέρνα τῆς Καλτσοδέτας.

Εἰσέρχονται ὁ Φάλσταφ, ὁ Κάπηλας, ὁ Βαρδόλφος, ὁ Νὺμ, ὁ Πιστόλας καὶ ὁ Ρωβῖνος.

Φάλ.—Κάπηλά μου τῆς Καλτσοδέτας.

Κάπ.—Τί λέγει ὁ λεβεντόπυργός μου; Μίλα περιδιὰ-γραμμάτων καὶ σοφά!

Φάλ.—Ἀληθινά, κάπηλά μου, πρέπει νὰ διώξω μερικοὺς ἀπὸ τοὺς ἀκολούθους μου.

Κάπ.—Βγάλε τὰ σκαρτα, λεβέντη Ἡρακλῆ· πέτάχ' τα· ἂς τους νὰ πᾶν' ἀπ' ἐδῶ· τρὸκ, τρόκ!

Φάλ.—Κάθουμαι ἐδῶ μὲ δέκα λίρες τὴ βδομάδα.

Κάπ.—Εἶσαι ἕνας αὐτοκράτορας, Καῖσαρ, Τσαῖζαρ καὶ Φαῖσαρ. Ἐγὼ θὰ κρατήσω τὸ Βαρδόλφο· θὰ τραβατζάρη, θὰ ξεστουπίζη· καλὰ τὰ εἶπα, λεβέντη Ἕκτορα;

Φάλ.—Ἔτσι κάνε, καλέ μου κάπηλα.

Κάπ.—Τὸ εἶπα· ἂς ἔρθη μαζῆ μου. *[Πρὸς τὸν Βαρδόλφο]*. Ἔλα νὰ σὲ δῶ στὸν ἀφρὸ καὶ στὸ γύψο· ἐγώ, ἕνα λόγο ἔχω· ἀκλούθα.

(*Ἐξέρχεται*).

Φάλ.—Βαρδόλφε, πήγαινε μαζῆ του. Εἶναι καλὸ τὸ ἐπάγγελμα τοῦ ταβερνάρη· ἀπὸ παλιὸ καφτάνι φτιάνεις νέο ζιππῶνι, κι' ἀπὸ γέρο ὑπηρέτη καινούριο ταβερνάρη. Πήγαινε· ἀντίο.

Βαρ.—Αὐτὴ ἡ ζωὴ πάντα μοῦ ἄρεσε· καὶ θὰ προκόψω.

Πιστ.—Ὦ φαῦλο Οὐγγαρεζόμουτρο! τὸν πεῖρο θὰ φουχτώνης;

(*Ἐξέρχεται ὁ Βαρδόλφος*).

Νὺμ. Εἶναι γεννημένος μέσ' στὸ πιστό· δὲν εἶναι ἐκφραστικὴ ἡ ἰδέα μου; Δὲν ἔχει πνεῦμα ἡρωϊκό, κι' ὅλη ἡ ἰδέα του αὐτὸ εἶναι.

Φάλ.—Εἶμαι εὐχαριστημένος ποὺ ξόφλησα ἔτσι μ' αὐτὸ τὸ πυριόβολο· οἱ κλεψιές του εἴτανε παραπολὺ φανερές· τὸ λάδωμά του εἴτανε σὰν ἄτεχνος τραγουδιστής, δὲν ἐβαστοῦσε χρόνο.

Νὺμ.—Ἡ καλὴ ἰδέα εἶναι, νὰ κλέβης σὲ μιὰν ἀναπνοή.

Πιστ.—«Νὰ μεταβιβάζης», τὸ λένε οἱ σοφοί. «Νὰ κλέβης», προῦ! ἕνα παλιόσυκο γιὰ τὴ φράση!

Φάλ.—Μάλιστα, κύριοι, πᾶν' νὰ μοῦ βγοῦνε οἱ φτέρνες ἔξω.

Πιστ.—Αἴ, μὰ τότε, ἂς βγοῦνε καὶ χιονίστρες.

Φάλ.—Θεραπεία δὲν ὑπάρχει· πρέπει κἄτι νὰ σκαρώσω· κἄτι νὰ σοφισθῶ.

Πιστ.—Τὰ κορακόπουλα πρέπει νὰ τρῶνε.

Φάλ.—Ποιός ἀπὸ σᾶς γνωρίζει τὸ Φόρτη, σ' αὐτὴ τὴν πολιτεία;

Πιστ.—Ξέρω τὸ πρόσωπο· ἔχει καλὴ περιουσία.

Φάλ.—Ἔντιμα παληκάρια μου, θὰ σᾶς πῶ τὰ μέτρα ποὺχω στὴ μέση τώρα.

Πιστ.—Δυὸ γυάρδες κ' ἐπάνω.

Φάλ.—Ἄσε τώρα τὰ χωρατά, Πιστόλα. Πραγματικῶς, εἶμαι δυὸ γυάρδες ἀπάνω-κάτω στὴ μέση· μὰ δὲν πρόκειται ν' ἀνοιχτῶ παραπάνω, παρὰ νὰ σφίξω τὰ λουριά μου. Κοντολογῆς, ἐννοῶ νὰ κάνω κόρτε τῆς γυναικὸς τοῦ Φόρτη· παρατηρῶ πῶς τὰ θέλει· γλυκομιλάει, κάνει νάζια, λοξοκοιτάζει προκλητικά· μπορῶ νὰ ἐξηγήσω καὶ τί δηλοῖ ἡ θαρρετή της γλῶσσα· καὶ ἡ σκληρότερη φωνὴ τῶν φερσιμάτων της, ἂν ἐξαγγλισθῇ σωστά, εἶναι: «Εἶμαι τοῦ Σὶρ Τζὼν τοῦ Φάλσταφ».

Πιστ—Ἔχει σπουδάσῃ τὴ θέλησή της, καὶ μεταφράσῃ τὴ θέλησή της, ἀπὸ τὰ τίμια στὰ Ἐγγλέζικα.

Νύμ.—Στὸ φοῦντο εἶναι ἡ ἄγκουρα· περνᾷ αὐτὴ ἡ ἰδέα μου;

Φάλ.—Τώρα, ἡ φήμη περπατεῖ πὼς αὐτὴ ἔχει στὴν ἐξουσία της ὅλο τὸ πουγγὶ τοῦ ἀνδρός της· κ' αὐτὸς μιὰ λεγεῶνα χρυσὰ ἀγγελάκια.

Πιστ.—Ἄλλους τόσους διαβόλους πάρε βοηθούς· κ' ἐπάνω της, παιδί! λέω 'γώ.

Νύμ.—Ἡ ἰδέα τραβάει ἀψηλά· κ' εἶναι καλή· πάρε μου μιὰ ἰδέα ἀπὸ τἀγγελάκια.

Φάλ.—Ἔχω γραμμένο ἐδῶ ἕνα γράμμα μου γιὰ δαύτην· κ' ἐδῶ ἕνα ἄλλο τῆς γυναικὸς τοῦ Πάγγη, ποὺ τώρα-δὰ κι' αὐτὴ μοῦκανε τὰ γλυκὰ ματάκια, κ' ἐξέταζε τὰ μέλη μου μὲ βλέμματα ἐμπειρότατα· κ' ἡ ἀκτῖνα τῶν ματιῶ της πότε χρύσωνε τὸ πόδι μου καὶ πότε τὴν κοιλάρα μου.

Πιστ.—Λοιπόν, ὁ ἥλιος ἔφεγγεν ἀπάνω στὸν κοπρῶνα.

Νύμ.—Σ' εὐχαριστῶ γιὰ τὴν ἰδέα.

Φάλ.—Ὤ, ἐπεριδιάβαζε ἔτσι, ἐπάνω στὰ ἐξωτερικά μου, μὲ τόσο λαίμαργη λαχτάρα, ὥστε ἡ ὄρεξη τοῦ ματιοῦ της θαρρεῖς καὶ μὲ καψάλιζε σὰ φλογερὸς καθρέφτης. Ἐδῶ 'ναι ἄλλο γράμμα γιὰ δαύτην· κι' αὐτὴ κρατάει τὸ πουγγί· εἶναι τοπαρχία τῆς Γουϊάνας, ὅλο χρυσάφι καὶ μεγαλοδωρία. Θὰ γείνω ἐγὼ δεκατιστὴς καὶ γιὰ τὶς δυό, κι' αὐτὲς θὰ εἶναι θησαυροφυλάκια γιὰ μένα· θὰ γείνουν οἱ Ἀνατολικὲς καὶ Δυτικές μου Ἰνδίες, κ' ἐγὼ θὰ ἐμπορεύωμαι καὶ μὲ τὶς δυό. Ἄϊντε νὰ πᾷς ἐσὺ αὐτὸ τὸ γράμμα στὴν Κυρὰ Πάγγη· καὶ σὺ αὐτὸ στὴν Κυρὰ Φόρτη· θὰ πλουτήσουμε, παληκάρια, θὰ πλουτήσουμε.

Πιστ.—Μωρέ, θὰ καταντήσω ἐγὼ Σὶρ Πάνδαρος Τρωαδίτης, Καὶ ζώνω ἀτσάλι στὸ πλευρό;—ποὺ νὰ πάρῃ ὁ [Ἑωσφόρος!

Νύμ.—Δὲ θέλω ἐγὼ νὰ πέσω σὲ ταπεινὴ ἰδέα· νά, πάρτε τὸ γράμμα σας, μὲ τὴν ἰδέα του. Ἐγὼ ἐννοῶ νὰ κρατήσω τὴ θεωρία τῆς ὑπόληψης.

Φάλ. (*Πρὸς τὸν Ροβῖνο:*)
Πάρε, βρὲ σύ, τὰ γράμματα, καὶ νὰ τὰ πᾷς μὲ [γνώσῃ·
Κάνε, σὰ μύστικο, παννιὰ γιὰ τὰ χρυσὰ ἀκρο-[γιάλια.
Ζωντόβολα! δρόμο ἀπὸ 'δῶ! σβύστε σὰν τὸ χα-[λάζι!
Ὄξω! σύρτε τὰ κότσια σας ἀλλοῦ νὰ βρῆτε [στάνη.
Τραβᾶτε! ὁ Φάλσταφ ἔμαθε τὴ μόδα τοῦ καιροῦ του.
Μὲ οἰκονομία φραντσέζικη, βρὲ ἀχρεῖοι, θὰ πε-[ράσω,
Ἐγὼ μὲ τὸ παιδόπουλο τὸ χρυσοστολισμένο.
(*Ἐξέρχονται ὁ Φάλσταφ καὶ ὁ Ροβῖνος*)

Πιστ.—Ὤ! ποὺ νὰ δράξουν γυπάετοι τὰ σωθικά σου! [Διότι
Βρίσκονται ἀκόμα κάλπικα καὶ νοθεμένα ψάρια,
Καὶ μὲ σφόλια καὶ μὲ λιμὰ πλούσιοι-φτωχοὶ [γελιοῦνται.
Στὴν τσέπη θάχω ἀσημι ἐγώ, καὶ σὺ δὲ θάχῃς [διάρα,
Ὦ φαῦλε Φρύγιε Τοῦρκε!

Νύμ.—Ἔχω στὸ νοῦ μου σχέδια, ποὺ εἶνε ἰδέες γιὰ ἐκδίκηση.

Πιστ.—Θέλεις νὰ ἐκδικηθῇς;

Νύμ.—Ναί, μὰ τὸ στερέωμα καὶ τἄστρό του.

Πιστ—Μ' ἀτσάλι, ἢ μὲ πονηριά;

Νύμ.—Καὶ μὲ τὶς δυὸ ἰδέες, νὰ δῇς:
Στὸν Πάγγη, τὸν ἐρωτικὸ σκοπό του θὰ προ-[φτάσω.

Πιστ.—Κ' ἐγὼ στὸ Φόρτη μιὰ καὶ δυὸ
θὰ πάω νὰ κάνω φανερὸ
Τὸ πῶς ὁ Φάλσταφ, τὸ αἰσχρὸ κοπέλλι,
Τὴν περιστέρα του νὰ πιάσῃ θέλει,
Τὸ χέρι στὸ χρυσάφι του νὰ πλώσῃ,
Καὶ τὸ ἄπαλό του στρῶμα νὰ λερώσῃ.

Νύμ.—Δὲ θὰ κρυώσῃ ἡ ἰδέα μου· θὰ χολιάσω τὸν Πάγγη μὲ φαρμάκι νὰ δουλέψῃ· θὰ τὸν φουσκώσω μὲ κιτρινάδα, διότι εἶναι ἐπικίνδυνη ἡ ἀνταρσία ἡ δική μου· αὐτὴ 'ναι ἡ ἰδέα μου.

Πιστ.—Εἶσαι ὁ Ἄρης τῶν κακιωμένων· κ' ἐγὼ ἐπίκουρός σου· ἐμπρός, ἄρς!

(*Ἐξέρχονται*).

Ν. ΠΟΡΙΩΤΗΣ

ΑΓΑΠΗΣ ΚΥΜΑΤΑ

Σὲ μιὰ ξανθὴ γαλανομάτα.

1.

Ἐδῶ καὶ χρόνια σ' ἀγαποῦσα
Ἀπ' ὅλα πιὸ πολὺ στὴ γῆ.
Τί συφορά! ξανθομαλλοῦσα,
Πέθαν' ἡ ἀγάπη μας μι' αὐγή.

Πέθαν' ἡ ἀγάπη μας κ' ἐχάθη,
Ξανθομαλλοῦ, τί συφορά!
Μὰ πάλι στῆς καρδιᾶς τὰ βάθη,
Πάλι ἀναστήθη μιὰ φορά.

Ὡσὰν τὸν ἥλιο, ποῦ ὅταν θάμπῃ
Τοῦ σβύσουν τὴ φεγγοβολή,
Πάλι στὴν πλάση ξαναλάμπει,
Λαμπρὸς ἀκόμα πιὸ πολύ.

2.

Γιὰ σὲ τραγούδια νὰ μὴν πῶ,
Ποῦ ἀπ' ὅλες πιότερο ἀγαπῶ;

3.

Εἴχαμε στήσει τὸ χορὸ
Κ' ἐμεῖς, μέσ' στὰ ζευγάρια τἄλλα,
Στὴν ἀνθομύριστη τὴ σάλα.
Εἴχαμε στήσει τὸ χορό.

Καὶ μέσα στοῦ χοροῦ τὸ σάλο,
Ἐρωτικὰ γυρμένο σ' ἄλλο
Τὸ κάθε ἀπ' τὰ λουλούδια εὐώδα.
Τὰ πορφυρὰ πυρώναν ῥόδα,

Τὰ ῥόδα τὰ λευκὰ, καὶ σύ,
Γυρμένη μέσ' στὴν ἀγκαλιά μου,
Ἐπύρωνές μου τὴν καρδιά μου,
Παιδοῦλα, τρεῖς φορὲς ξανθή.

4.

Εἴχαμε στήσει τὸ χορὸ
Κ' ἐμεῖς, μεσ' στὰ ταιράκια τἄλλα,
Στὴν ἀνθομύριστη τὴ σάλα.
Κι' ὅπως στῆς μάχης τὸν ἀχό,

Ἐσὺ ταρπάζεις νικητή,
Τὰ φλάμπουρα τὰ νικημένα,
Νικήτρα ἔτσι κ' ἐσύ, ἀπὸ μένα
Πῆρες τἀπέραντο φιλί.

ΑΠΟ ΤΑ ΔΡΑΜΑΤΑ ΤΗΣ ΖΩΗΣ

β') Η ΞΕΛΟΓΙΑΣΜΕΝΗ

Τοῦ Ψυχάρη

— Προφτάξτε, χριστιανοί, γλυτῶστέ με!... Μαννούλα μου!

Μεσανυχτιάτικα σηκώθηκε ἡ γειτονιὰ στὸ πόδι ἀπ' ἄγρια καὶ λυπητερὰ ξεφωνητὰ, ποῦ τἄκουγες μανατριχίλα. Κάποιο πάλε πανηγύρι γινότανε στὸ σπιτάκι τῆς Κυρὰ Φλώρας, τῆς *παστρικιᾶς*, καὶ πολλοὶ γειτόνοι μαζεφτήκανε μὲ τὶς φωνὲς τριγῦρο, μὰ κανεὶς δὲν κοτοῦσε νὰ μπῇ μέσα, μὴν τὸν μπλέξουν ἄδικα. Ξάφνου ἡ Φλώρα μισόγδυμνη, ξυπόλυτη, σὰν τρελλή, πετάχτηκε ἔξω κλαίοντας:

— Δὲν πάει κανεὶς χριστιανὸς νὰ φέρῃ γιατρό; Θὰ χάσῃ οὔλό της τὸ αἷμα ἡ μαυρόμοιρη!

Γείτονας κ' ἐγώ, σὰν ἄκουσα τὰ λόγια της, ἔτρεξε μὲ βιά, ὅπως εἴμανε, νὰ βοηθήσω, μὴν περιμένοντας, βέβαια, νὰ μὲ καλέσουνε. Ἡ κυρὰ Φλώρα, σὰ μὲ εἶδε, σήκωσε ψηλὰ τὰ χέρια της, θεατρίστικα, καὶ μὲ λιγωμένη, τρεμουλλιαστή, φωνὴ ἄρχισε νὰ σαλιαρίζῃ ἀνώφελα, κόβοντας τὰ λόγια μὲ τὰ κλάματα:

—Γιατρέ μου, χαθήκαμε! γιατρέ μου, σώσ' τηνα! ἴ ἴ ἴ... Χύθηκε τὸ αἷμά της χωρὶς μαμή... ἴ ἴ ἴ... κοκκάλωσε! Καὶ εἴμανε μοναχή μου, νευρικιὰ γυναίκα, ποῦ ποτὲς δὲν μποροῦσα νὰ ἰδῶ αἷμα στὴ ζήση μου!...

Ἄφησα τὴ Φλώρα νὰ μαλλοδέρνεται κὰ μπῆκα στὴν αὐλὴ τοῦ σπιτιοῦ μὲ καρδιοχτύπι, γιατὶ κλάψες καὶ φωνὲς πιὰ δὲν ἀκουγόντανε· μέσα τώρα βασίλεβε νέκρα καὶ βουβαμάρα· τάχα, Θέ μου, πολὺ ἀργὰ πήγαινα; λουρίδα φωτεινὴ, ἀπ' τὴ μισόκλειστη πόρτα τῆς πρώτης κάμαρας, ἔπεφτε σὲ κάτι παννιὰ κατακόκκινα, ὄξω κεῖ στὸ χῶμα ριμμένα· ἔσπρωξα θαρρετὰ τὴν πόρτα καὶ μπῆκα — καιρὸς γιὰ συλλογὴ δὲ μοῦμενε!

Κάτι φριχτὸ ἀντίκρυσα. Στὴ μέση τῆς κάμαρας στεκότανε, σὰ φάντασμα, μιὰ κοπέλλα, μανακατωμένα μαλλιά, σὰν τῆς τρελλῆς, καὶ μὲ γουρλωμένα πὸ τὸ φόβο μάτια· τὰ κερωμένα χειλάκια της σιγοτρέμενα, σὰ νὰ τὴν ἔπιανε τουρτουρητὸ τοῦ χάρου, καὶ σὲ κάθε της κούνημα λιγούσανε τὰ γόνατα νὰ πέσῃ. Κουρελιασμένη νυχτικιὰ, μὲ κεντίδια μισοζυλωμένα, τῆς ἄφινε, ξεκούμπωτη, ὁλόγυμνο τὸ λαιμό της καὶ τὰ στήθια· χρυσὸ σταυροῦδάκι κρεμότανε κεῖ μὲ κόκκινη ξέθωρη κορδέλλα, κόκκινη, θαρρεῖς, ἀπὸ ντροπή... Μ' ὅλη της τὴν τρεμούλα βαστοῦσε κάτι τφιχτὰ στὴν ἀγκαλιά της καὶ προσπαθοῦσε νὰ τὸ τυλίξῃ μὲ τὸ μισοφόρι της, ποῦ τὸ σήκωνε ψηλὰ σουρωμένο, ἀφίνοντας γδυμνὰ τὰ ποδάρια της. Μακρὺ λουρί, ματαβαμμένο, κατέβαινε ἀπὸ ψηλὰ μέσ' στὰ σκέλια της, ὡς τὰ γόνατα, γύριζε πάλε, σὰν ἀγκούλα, κι ἀναβαίνοντας χανότανε στὰ ῥοῦχα ποῦ συμμάζεβε. Στὴ σιγαλιὰ τὴ νυχτερινὴ ἕνα πλὶτς πλὶτς πρυερὸ ἀκουγόταν σὲ κάθε της κίνημα κ' ἔτρεχε, τότες, κόκκινο αὐλάκι στὰ γδυμνὰ πόδια της, ἔπεφτε στὸ πάτωμα κι ἄφινε δῶθε κεῖθε κόκκινες βοῦλες. Λίγο παρέκει ἔβλεπες ἄνω κάτω τὸ κρεββάτι της, πλημμυρισμένο κι ἀφτὸ στὰ αἵματα. Πάνω πὸ τὸ κρεββάτι κρεμότανε φωτογραφία καμαρωμένου παλλικαριοῦ, μὲ στριμμένο μυστακάκι, μὲ τραντάφυλλο στὴν κουμπότρυπα.

Ἔπρεξα τρομαγμένος στὴ δύστυχη ποῦ κλονιζότανε νὰ πέσῃ, σὰ νὰ τὴν ἔσπρωχνε κανένας ἀπὸ πίσω της. Μὲ κοίταξε μιὰ, θολὰ κι ἀγριεμένη, καὶ συμμαζεύοντας οὔλη της τὴ δύναμη ἔσκουζε πάλε βραχνά: «προφτάξτε, χριστιανοί, γλυτῶστέ με!...» Τὰ βουρκωμένα ματάκια τῆς ἁμαρτωλῆς σφαλήσανε,

5.

Ἔχω φυλάξει τὸν πανσὲ,
Ποῦ μοῦχες δώσει κάποιο βράδι,
Καὶ πάντοτε θυμᾶμ' ἐσὲ,
Καὶ στὴν αὐγὴ καὶ στὸ σκοτάδι.

6.

Στῆς ἐρημιᾶς μέσα τὰ πλάτια,
Εἶχανε δυὸ φουντώσει ἐλάτια.

Στὸ ἕνα τὸ ἐλάτι εἶχε σκαλώσει
Μὲ τὸν γαλάζιο της ἀνθὸ
Περιπλοκάδα, κ' εἶχε ἁπλώσει
Γύρω ἕνα ἁγιόκλημα ξανθό.

Καὶ σἄλλο ἀπὸ τὰ δυὸ τὰ ἐλάτια,
Πῆγες καὶ κάθησες ἐσύ,
Μὲ τἄ ὁλογάλανα τὰ μάτια,
Καὶ μὲ τὴν κόμη τὴ χρυσῆ.

Κἄλλιο στὴ μοναξιὰ τὴ μαύρη
Τὸ ἐλάτι μόνο του νὰ ζῇ,
Συντρόφισσά του φτάνει ναὔρῃ
Ἐσένα καὶ γιὰ μιὰ στιγμή.

7.

Καὶ κάποιος ἄλλος σ' ἀγαπάει
Πολεμιστὴς, ὅπου χτυπάει
Μὲ τὸ σπαθὶ τὸ κοφτερό.

Μὰ ἐγὼ, σπαθιὰ δὲν ἀνεμίζω,
Καὶ τὰ μαχαίρια δὲ βυθίζω,
Μόνο τραγούδια γράφω ἐγώ.

Ὅμως, ἡ ἀγάπη γιὰ τὸ ταῖρι,
Μὲ σπαθὶ μῶπλισε τὸ χέρι,
Καὶ νίκησα καὶ τὸν ὀχτρό.

Ἐκεῖ, στὰ μαρμαρένι' ἀλώνια
Ποῦ δὲ λαλοῦν ποτὲ τἀηδόνια.
Καὶ νίκησα καὶ τὸν ὀχτρό!

8.

Ὅλη τὴ μέρα σὲ γυρέβω,
Ὅμως ποτὲ δὲ σ' ἀγναντέβω.

Μόνο τὴ νύχτα στὄνειρό μου
Σὲ βλέπω μέσ' στὴ σκοτεινιά.
Αὐτὴ τὴ χάρη, Θέ μου, δό μου:
Πάντα νἀπλώνεται ἡ νυχτιά.

ΑΛΕΑΝΤΡΟΣ Κ. ΠΑΛΑΜΑΣ

ΛΟΓΙΑ ΠΙΚΡΑ

Δυὸ τρεῖς μέρες πρὶν ἕνα τηλεγράφημα τῆς «Ἑστίας» ἀπ' τὴν Πετρούπολη ἔλεγε πὼς ὁ καθηγητὴς Κοβαλέβσκη, Ροῦσσος βουλευτὴς, εἶχε προτείνει, ἀπαντῶντας ἡ Δούμα στὸ λόγο τοῦ Τσάρου νὰ δηλώσῃ καὶ μ' ἕναν παράγραφο πὼς ζητάει τὴ διατήρηση τῆς εἰρήνης μὲ τἄλλα ἔθνη καὶ τὴν ἕνωση ὅλων τῶν Σλαύων. Ἡ νιογεννημένη λοιπὸν βουλὴ τῶν Ρούσσων ἔκρινε πὼς ἐν' ἀπ' τὰ σπουδαιότατα ποὔχει νὰ κάνῃ εἶναι νἀγωνιστῇ γιὰ τὴν ἕνωση ὅλων τῶν Σλαύων. Νὰ μιὰ μοῦντζα στὴ γεροκολασμένη τῶν Ἑλλήνων, ποὺ τὸ πῆρε, φαίνεται, ἀπόφαση πὼς ἡ δική της δουλιὰ εἶναι νὰ ἐπικυρώνῃ μονάχα τὶς ἐκλογὲς τῆς Πάλλης καὶ τῆς Τῆνος σὲ μιὰ κολοβὴ καὶ σακατεμένη ψευτοΕλλάδα! Ὅλα τὰ σημάδια τηνὲ δείχνουν τὴν ἀπόφασή της αὐτὴ κι ὅταν ὁ Θεοτόκης ἢ ὁποιοσδήποτε ἄλλος μουντζουρώνει τὸ χαρτὶ μὲ στρατοὺς καὶ στόλους εἶναι μεγάλος ψεύτης κ' ὑποκριτής. Ρολλίνες ἂν ἔγραφε στὸ πρόγραμμά του, θἄλεγα πὼς ἔχει τοὐλάχιστο τὸ χάρισμα τῆς εἰλικρίνειας, γιατὶ μόνο γιὰ ρολλίνες καλὸς θὰ καταντήσῃ ὁ τόπος αὐτὸς μὲ τὸ δρόμο ποὺ περπατοῦν οἱ κυβερνῆτες του. Μακεδονίες καὶ Ἠπείρους, ποὺ δὲν παίρνουνται μ' ἀνταρτικὰ σώματα μονάχα, ἂς μὴν ὀνειρεύουνται οἱ πατριῶτες, γιατὶ αὐτὲς οἱ μεγάλοι ἄντρες τοῦ Ἑλληνικοῦ βασίλειου τὶς ἐχαρίσανε χρόνια τώρα στοὺς Βουργάρους κ' εἶναι σύμφωνοι σ' αὐτὸ μ' ὅλο τους τὸ ἐπιτελεῖο ἀπὸ βουλευτὲς, κομματάρχηδες, δημάρχους καὶ παραδημάρχους. Αὐτοὶ δολοφονοῦνε τὴν Ἑλλάδα, κι ὄχι ἡ Εὐρωπαϊκὴ διπλωματία. Τί μᾶς μέλει;! συλλογιστήκανε. Τοὔτ' ἡ γῆ ποὺ τὴν πατοῦμε, ὅλοι μέσα θενὰ μποῦμε. Ἑλληνικιὰ Ἰδέα καὶ Πατρίδα καὶ τέτια εἶν' ὅλα κουροφέξαλα. Τὸ καλύτερο γιὰ μᾶς εἶναι φαγοπότι καὶ κοκκῶνες, Τραβιάτα κ' ὕπνος ὡς τὸ μεσημέρι. Ἔθνος καὶ Κράτος ἂς πᾶν νὰ βγάλουν τὰ μάτια τους. Ἐμεῖς ὅσ' ἁρπάξουμε καὶ ξεσκίσουμε νἆναι καλὰ ἁρπαγμένα.

Αὐτὰ εἶναι τὰ μυαλά τους. Καὶ παράξενο δὲν εἶναι μὲ τέτια πολιτικὴ τῶν μεγάλων ὅτι βρίσκεται σ' ἀνάλογη διάθεση κι ὁ πειότερος λαὸς οὔτε πὼς βρέθηκε, ὅπως ἔγραφε τὸ «Σκρίπ» τὶς προάλλες, κάπιο χαμένο κορμὶ μέσα στὸ στρατὸ νὰ πετάξῃ τὴ βρισιὰ «Τουρκόσπορε» σ' ἕνανε Μακεδόνα στρατιώτη ποὔχε κατέβῃ ἐδωπέρα μὲ τὴ λαχτάρα νὰ ὑπερετήσῃ κάτου ἀπὸ τὴ λατρεμένη του σημαία. Ὁ προγονόσπορος αὐτός, βλέπεις, μὲ τὸ μοναχὸ προσόντο μιὰ σακαράκα στὴ μέση κ' ἕνα παλιοκασκέτο στὸ κεφάλι, ξέχασε πὼς κι αὐτὸς εἶταν Τουρκόσπορος πρὶν ὀγδόντα χρόνια. Κι ἂν θέτε κι ἄλλο παράδειγμα παρόμοιας σιχαμάρας, ἀναφέρνω τἀκόλουθο, πὼς σ' ἕνα παλληκάρι ἀπ' τὴ Μικρὰ Ἀσία, ποὺ φέτος ἦρθε νὰ μπῇ στὸ Διδασκαλεῖο, ζητοῦσε μὲ φωνὲς καὶ θυμοὺς, σὰν πρωτοῆρθε, νὰ τοῦ ἀποδείξῃ κάπιος ντόπιος, πὼς ἡ Ἑλλάδα εἶναι πολὺ ἀρκετὴ στὸν ἑαυτό της καὶ δὲν ἔχει καμμιὰν ἀνάγκη ἀπ' τοὺς ἐξωτερικοὺς, πὼς τοὺς σιχαίνεται ὁ ἴδιος καὶ τὰ ρέστα. Εἶχε δίκιο ὁ ἄνθρωπος, γιατὶ νὰ κι ὁ Κουρούπης — γιὰ νὰ μιλῶ μὲ παραδείγματα — δὲν τοὺς ἔχει ἀνάγκη τοὺς ἐξωτερικοὺς παρὰ μόνο σὰ θέλῃ καμμιὰ φορὰ νὰ πάῃ ἢ στὴν Κύπρο, γιὰ νὰ κάνῃ διάλεξη γιὰ τὸ «Μυστικὸ τῆς Ζωῆς», ἢ στὴν Αἴγυπτο, σὰν τότες ποὺ πῆγε γιὰ νἄβρῃ ὑποστήριξη τῆς συχωρεμένης του «Πρωτεύουσας».

★

Ὕστερ' ἀπ' ὅλ' αὐτὰ εἴτανε πολὺ ἀκόλουθο ποὺ γιὰ τὴν εἴδηση ποὔφερε τὴν ἴδια μέρα ὁ τηλέγραφος, ὅτι Ἀγγλία καὶ Ρουσσία συμφωνήσανε νὰ κανονίσουν τὸ Μακεδονικὸ ζήτημα — δηλαδὴ νὰ κάνουν τὴ Μακεδονία ἡγεμονία Σλαυικὴ, γιατὶ ἐκεῖ θὰ καταλήξουνε εἴτε νέες μεταρρύθμισες θὰ κάνουν εἴτε νέο πατριαρχεῖο Μακεδονικὸ — οὔτε ὁ Θεοτόκης ἔχασε τὸν ὕπνο του, οὔτε οἱ ὑποθεοτόκηδες ταράχτηκαν, οὔτε καὶ τοῦ Βασιλιᾶ μας ἵδρωσε ταὐτί, γιατὶ αὐτὸς πιστὸς στὸ Σύνταγμα περιμένει πρῶτα νὰ δῇ τί θὰ ποῦν οἱ βουλιαχτῆδες — οἱ βουλευτάδες ἤθελα νὰ πῶ.

Κ' οἱ βουλιαχτῆδες μὲ τοὺς ἀρχηγούς τους καὶ τἄλλα συντρόφια εἴδαμε τί λένε. Στὰ κρυφὰ τὶς ἔχουν πουλημένες ὅλες μαζὶ τὶς Μακεδονίες, στὸ φανερὸ ψηφίζουνε καὶ δημηγοροῦνε γιὰ στόλους καὶ στρατοὺς κάθε λίγο καὶ λιγάκι εἴτε κι ἄλλα ζητήματα ἐθνικὰ τάχατες βγάζουνε στὴ μέση, γιὰ νὰ πέφτῃ κι ἀπὸ τὸν ὄξω κοσμάκη παρᾶς στὸν τόπο, γιατὶ σὲ τόσους λύκους τῆς κλεφτορωλιᾶς δὲ φτάνουν ὅσα δίνει ὁ μέσα κοσμάκης. Εἶναι μιὰ μέθοδο λιρολογίας κι αὐτὴ μέσο τῶν ἐθνικῶν ζητημάτων. Ἂν ἔχουνε νὰ δείξουν τίποτα ἔργο τόσες δεκάδες χρόνια τώρα, τότες ἂς μὲ πᾶνε στὴν κρεμάλα γιὰ τὴ συκοφαντία. Μὰ δὲ συκοφαντῶ δυστυχῶς καὶ δὲν εἶμαι ψεύτης ὅταν λέω τὴ σκάφη σκάφη. Ψεύτης εἶναι τὸ ψευτοβασίλειο αὐτὸ ποὺ, ἐνῶ ὑπόσχεται νὰ κάνῃ στρατὸ, δὲν τονὲ κάνει, ἂν καὶ καταχωνιάστηκε ἴσα μὲ σήμερα ἀλάκαιρο

μὲ τὴ φωνὴ, κ' ἔγυρε τὸ βαρετὸ κεφάλι της στὰ στήθια. Πρὶν ἡ δόλια σωριαστῇ κατάχαμα, πρόφταξα νὰ τὴ στηρίξω πάνου μου, φωνάζοντας δυνατὰ τῆς Φλώρας, π' ἀκόμα, ἡ τρελλὴ, σαλιάριζε μέσ' στὸ δρόμο. Μὲ τὶς φωνές μου ἦρθε πιὰ μέσα θυμωμένη, κάτι σὰ βλαστημιὰ ψιθυρίζοντας, καὶ χωρὶς φόβο, σὰν πρῶτα, νὰ ταραχτοῦνε τὰ νεῦρά της, μὲ βόηθησε νὰ βάνω τὴν ἄρρωστη στὸ κρεββάτι. Τὸ δεματάκι ποῦ τὰ ξυλιασμένα χεράκια της βαστούσανε πάντα σφιχτά, μὴν τῆς φύγῃ, εἴτανε μωρὸ, μόλις γεννήθηκε, ἀσφυχτικὸ κι ἀναίστητο. Τὸ πῆρ' ἡ Φλώρα κι' ἄρχισε, κατὰ τὶς ὁδηγίες μου, νὰ τοῦ φυσάῃ ἀγέρα καὶ νὰ τὸ τρίβῃ, ὡς νὰ πάρῃ τὴν ἀνάσα του· μ' ἕνα χλιερὸ μπάνιο ἦρθε πιὰ στὰ σύγκαλά του κ' ἔβαλε τὶς φωνὲς μὲ τὰ ὅλα του. Γὼ περιποιήθηκα τὴ λιγοθυμισμένη μάννα κ' εἶδα κ' ἔπαθα ὡς νὰ τῆς κόψω τὸ αἷμα, ποῦ τῆς ἔτρεχε σὰ βρύση. Ὅπως εἴταν ἀνάσκελα βαλμένη, μὲ χαμηλότερο τὸ κεφάλι της, ἀναστέναζε βαθιὰ βαθιὰ, σὰ νἔχε μεγάλο βάρο στὴν καρδιά της, κι' ἄνοιγε ποῦ καὶ ποῦ βαριὰ τὰ μάτια της· ὕστερα πάλε τὰ σφαλοῦσε κ' ἔπεφτε στὴν πρώτη νεκρομάρα, βουβὴ κι ἀναίστητη. Τέλος τέντωσε μιὰ σπασμωδικὰ τὰ χέρια της, χασμουργίστηκε καὶ κοίταξε τριγῦρο σαστισμένα, σὰ νὰ γύρεβε νὰ θυμηθῇ τί ἔγινε . . .

— Πέθανε τὸ παιδί μου; εἴτανε ἡ πρώτη ρώτηση, μὲ μιὰ φωνούλα τρεμουλιαστὴ κι ἀδύνατη, βγαλμένη, θαρρεῖς, πὸ τὸν τάφο.

— Μὴ φοβᾶσαι, τῆς εἶπα, ζῇ τὸ παιδάκι σου καὶ βασιλέβει ... τώρα τέλειωσε τὸ μπάνιο του.

— Γιατρέ μου, ξανάειπε, γυρεύοντας νὰ στηριχτῇ στὸν ἄγκωνα, γιατρέ μου, σῶσέ με! Ἀλήθεια πέσανε τἄντερά μου; ὄνειρο εἴτανε; Παναγίτσα μου!

— Σύχασε, παιδί μου, μὴν παραμιλεῖς, σοῦ κάνουνε κακὸ οἱ πολλὲς κουβέντες...

— Χάνουμαι, γιατρέ μου, χάνουμαι! Σώζετ' ἄνθρωπος ποῦ βγῆκαν ὄξω τἄντερά του;

— Ποιό ἄντερο, τρελλὴ, τί μοῦ ψέλνεις αὐτοῦ;

— Τὸ εἶδα, γιατρέ μου, τὸ εἶδα μὲ τὰ μάτια μου! Οἱ πόνοι μὲ παιδέβανε μιὰ ὥρα...ἡ μαμὴ δὲν ἐρχότανε...κάτι βαρὺ ἔνοιωσα νὰ κατεβαίνῃ...σηκώθηκα στὸ κρεββάτι τρομαγμένη καὶ τὸ παιδί μοῦπεσε!...μαζί του ποτάμι κίνησε τὸ αἷμα κ' εἶδα νὰ μοῦ κρεμιέται καὶ τἄντερο ...ἄ ἄ! Παναγίτσα μου!

Στὴ φοβερὴ ἀφτὴ ἐνθύμηση χλώμιανε κ' ἑτοιμάστηκε νὰ ξαναλιγοθυμήσῃ. Στὴν ἀγροικιά της, ἡ δύστυχη, σὰν πρωτάρα καὶ στὰ χρόνια μικρὴ, πῆρε τὸ λοῦρο τοῦ παιδιοῦ γι' ἄντερο πεσμένο! Τρόμαξα νὰ τῆς ξηγήσω πῶς αὐτὸ δὲν εἴταν ἄντερο. Ἄνοιξε διάπλατα τὰ γλαρά της μάτια στὸ πρόχειρο κεῖνο μάθημα καὶ κουνοῦσε μὲ δισταγμὸ τὸ κεφάλι, σὰ νἄλεγε πὼς πολὺ παράξενα πράματα τῆς δηγιέμαι.

— Ὅ,τι κι' ἂν εἴτανε, γιατρέ μου, ἄντερο εἴτανε καὶ τὄβαλες στὴ θέση του, λοῦρος εἴτανε, ὅπως λέτε, γὼ ξέρω μόνο πὼς εἴτανε ψυχρὸ κι ἄγριο πρᾶμα . . .

— Σύχασε λοιπὸν, σύχασε! Δὲν τὸ λυπᾶσαι τὸ καημένο τὸ παιδί σου;

— Ἄχ ποῦναι το; φέρ' τό μου, γιατρέμου, φέρ' τό μου! Ἀμέσως θὰ συχάσω!

— Μὴν κουνιέσαι! Θὰ σ' τὸ φέρω νὰ τὸ ἰδῇς μιὰ στιγμὴ καὶ θὰ σ' τὸ πάρω πάλι. Πρέπει ἀπόψε νὰ μείνῃς μοναχή σου, ἥσυχη ...Ἀλλοιῶς θὰ κινήσῃ πάλι τὸ αἷμα καὶ θἄχουμε ἱστορίες...Ἔλα νὰ πάρῃς τώρα μιὰ κουταλιὰ γιατρικό...Γιὰ σου!

Τῆς φέραμε τὸ παιδάκι, ὅπως ὅπως φασκιωμένο μ' ὅ,τι κουρέλλι βρέθηκε. Τἄρπαξε μὲ λαχτάρα καὶ καταφιλοῦσε τὸ μαῦρο, ἀσφυχτικὸ προσωπάκι του, ἔχοντας, βέβαια, τὴν ἰδέα πῶς ἄλλη καμμιὰ δὲ γέννησε τέτοιο τεφαρίκι! Μὲ πολὺ κόπο κατορθώσαμε νὰ τὸ πάρουμε, βάνοντάς το σ' ἕνα πανέρι κοντά της, νὰ τὸ βλέπῃ νὰ παρηγοριέται. Ἡ Φλώρα κάθησε δίπλα του μὲ κατεβασμένα μοῦτρα.

— Κυρὰ Φλώρα — ρώτησε σιγανὰ ἡ λεχώνα — δὲ θἄρθῃ ὁ κὺρ Γιάγκος;

δισεκατομμύριο στὴ στρατιωτικὴ καταβόθρα. Ἡ Βουργαρία οὔτε τὰ μισὰ δὲ θὰ ξόδεψε κ' ἔχει στρατὸ ἀξιοσέβαστο. Καὶ τί ἄλλο δὲν ἔχει! Πῶς γίνεται αὐτό, δὲν τὸ χωράει τὸ μυαλό μου.

★

Μὲ τέτια κατάσταση σᾶς ρωτῶ, κκ. Θεοτόκηδες καὶ Ραλλοζαΐμηδες, ἔχει τίποτα νὰ περιμένῃ ἀπ' αὐτὸ τὸ κράτος ὁ ἔξω Ἑλληνισμός; Δὲν εἶναι κουτοὶ ὅσοι ἀνοίγουν ἀκόμη τὰ πουγγιά τους, ποὺ τἀνοίγουν χωρὶς κἂν νὰ κάνουν καὶ συμβόλαιο—γιατὶ ἔτσι πρέπει—πῶς θὰ γίνῃ ἐκεῖνο ποὺ τοὺς ὑπόσχουνται; Εἶναι κουτοί, ἀλήθεια, καθὼς εἴτανε βλάκες καὶ οἱ τόσοι καὶ τόσοι ποὺ στολίσανε τὴν Ἀθήνα μὲ μαρμαρένια χτίρια κι ἀγάλματα καὶ κήπους καὶ μουσεῖα καὶ δρόμους καὶ... καὶ.... μὲ τὴν ἰδέα πῶς στολίζουνε τὴν πρωτεύουσα ὄχι τῆς βουλευτοΕλλάδας, παρὰ τῆς Ἑλλάδας ποὺ αὐτοὶ ὀνειρευόντουσαν. Βλάκες σωστοί, ἀφοῦ στερήσανε τόσες ἄλλες Ἑλληνικὲς χῶρες—τί δὲ μποροῦσε νὰ γίνῃ στὴν Ἤπειρο καὶ πρὸ πάντων στὴ Μακεδονία καὶ Θρᾴκη μὲ τἀλογάριαστα ἑκατομμύρια ποὺ ἀπομαρμαρώθηκαν καὶ φαγώθηκαν ἐδωπέρα; — γιὰ νὰ στολίσουνε τὴν Ἀθήνα, ποὺ ξέρουμε ἀπὸ 'να γνωστὸ δίστιχο τί ὄντα τρέφει τώρα, ποὺ οἱ καθαυτὸ Ἀθηναῖοι, ὅπως λόγου χάρη ὁ Σκουζὲς, τηνὲ στολίζουνε μόνο μὲ βρώμικες μάντρες. Κι ἄδικο εἶχε ὁ Μεγαλειότατος ποὺ μιὰ φορὰ στὸ βασιλικὸ κῆπο, ὅπως γράφανε οἱ φημερίδες, ἔλεγε σὲ κάποιους Ἀνατολῖτες, θαρρῶ, Ἕλληνες νἀγαποῦνε τὴν πρωτεύουσα καὶ συχνὰ νἔρχουνται. Ποιὰ πρωτεύουσα; Ἡ Ἀθήνα εἶναι δική του πρωτεύουσα, μὰ δική τους ὄχι. Ὁ ἔξω Ἑλληνισμὸς εἶναι καὶ τώρα, ὅπως καὶ στὰ χρόνια τοῦ Ρήγα Βελεστινλῆ, παιδιὰ ὀρφανὰ καὶ σκορπισμένα δῶ κ' ἐκεῖ μιᾶς δύστυχης Πατρίδας. Ἀπ' τὸ ἐλεεινὸ αὐτὸ Κράτος τὸ σημερνὸ κι ἀπ' τὴν Ἀθήνα τίποτα, μὰ τίποτα δὲν περιμένει.

★

Ἄχ, πῶς τὸ θέλω ψέματα νἄναι ὅλα ὅσα λέω! Καὶ τὸ ἐλπίζω ἀκόμη νὰ βγῶ ψεύτης. Μὰ τὸ φοβᾶμαι πάρα πολὺ πῶς δὲ θἄβγω. Γιατί, πῶς δὲ συγκινεῖσαι, Μεγαλειότατε, ἂν ἀληθεύει τὸ ἀγγλορρούσσικο αὐτὸ σκέδιο γιὰ τὴ Μακεδονία, ἀφοῦ εἶσαι τῶν Ἑλλήνων βασιλιᾶς; Περιμένεις νὰ σ' τὸ ζητήσῃ ὁ λαός; Καὶ ποιός λαὸς εἶν' αὐτὸς ποὺ περιμένεις νὰ σ' τὸ ζητήσῃ; Ποιός τονὲ δίδαξε τὸ λαὸ αὐτόνε γιὰ τὰ ἐθνικὰ ζητήματα καὶ ποιός τοῦ παράστησε σὲ τί κιντύνους βρίσκεται; Ποιός τοῦ μετάδωσε λίγο ἐνθουσιασμό; Ὁ Βουργάρικος λαός, ποὺ εἶναι γενικὰ πολὺ κατώτερος στὴν ἀνάπτυξη ἀπ' τὸ δικόνε μας, πῶς ξέρει καὶ τηνὲ ζητάει τὴ *Μακεδονία* του; Ξέρει, γιατὶ μέρα νύχτα τονὲ διδάσκουνε οἱ ἀρχηγοί του. Οἱ δικοί μας τί κάνουνε; Ἀγοράζουν καὶ πουλοῦνε στὸ κλεφτοπάζαρο.

Καὶ τοῦ λόγου σου, κύριε Θεοτόκη, κ' ἐσεῖς οἱ ἄλλοι ὅσοι θέτε νὰ μᾶς κυβερνᾶτε, τί περιμένετε γιὰ νὰ ξυπνήσετε;

Θὰ πῆτε· Τί μποροῦμε νὰ κάνουμε, τί μπορεῖ νὰ κάνῃ ἡ Ἑλλάδα ἔτσι ποὺ τηνὲ καταντήσαμε ὅλοι μας; Μήτ' ἐγὼ λέω νὰ κάνουμε τίποτα ποὺ δὲ μποροῦμε νὰ τὸ κάνουμε. Γιὰ τὄνομα τοῦ Θεοῦ δὲ μᾶς χρειάζεται κι ἄλλος πόλεμος τοῦ 97 οὔτε φωνὲς καὶ φοβέρες κούφιες οὔτ' ἐνθουσιασμοὶ ἀνόητοι καὶ ξώπετσοι. Μὰ λέω νὰ μᾶς κλονίσῃ λίγο καὶ κάπια ἀγανάχτηση, νὰ δείξουμε πῶς δὲν ψοφήσαμε ὁλότελα, νὰ δηλώσουμε πῶς δὲ θὰ τὸ δεχτοῦμε μὲ σταυρωμένα χέρια νὰ μᾶς δολοφονήσουν παίρνοντας τὴ *Μακεδονία μας*, νὰ δείξουμε πῶς *ἑτοιμαζούμαστε* κι ὄχι νὰ φωνάζουμε μὲ ψευτόλογα πῶς *θὰ ἑτοιμαστοῦμε*, νἀρχίσουμε νὰ παρουσιάζουμε *πραγματικὸ* καὶ καθαρὸ στρατὸ δίχως καμμιὰ παλιὰ *λέρα* μέσα του — πότε ἐπὶ τέλους;—καὶ τὴν Ἑλλάδα Κράτος μὲ δικαιοσύνη κι ἀσφάλεια καὶ προκοπὴ γεωργικὴ, βιομηχανικὴ, σκολειακὴ (ἀφοῦ ἀπ' τὸ σκολειὸ θἀρχίσῃ νὰ φτειάνεται ὁ πολίτης κι ὁ στρατιώτης) σκοτώνοντας λίγο λίγο τὸ ξεχαρβάλωτο κλεφτοβασίλειο.

Μποροῦν αὐτὰ νὰ γίνουν ἢ δὲ μποροῦνε; Ἀπ' τὴν καταφατικὴ ἢ τὴν ἀρνητικὴ ἀπάντηση κρέμεται, ἂν ἡ Ἑλλάδα θὰ γίνῃ Κράτος τῆς ἀνθρωπιᾶς καὶ θὰ περιμαζέψῃ τὰ παιδιά της ἢ θὰ καταντήσῃ Μόντε Κάρλο κι ἀρχαιολογικὸ Μουσεῖο καὶ γενικὸ τεμπελχανὶ καὶ γεροντοκομεῖο τῶν σκορπισμένων σὰν τοὺς Ὀβραίους Ἑλλήνων—κι αὐτὸ πάλι ἂν τὸ ἐπιτρέπουν οἱ Βούργαροι κ' οἱ Σλαῦοι.

6/5/906 Λ. Π.

ΣΕ ΓΙΑΤΡΟΣΟΦΟ

Ἀφτὸς εἶναι γιατρόσοφος ἀπὸ τὸ Τσιρλονέρι,
Γράφει Ρωμαΐικη τὸ πρωΐ, μιχτὴ τὸ μεσημέρι,
Τὸ βράδυ καθαρέβουσα καὶ κάποτε φρατζέζικα,
Τοὺς ἀθλητὲς χαιρέτησε μὲ λόγια πὲς κινέζικα.

Γ. Σ. ΖΟΥΦΡΕΣ

Ἔργα καὶ Ἡμέραι

ΣΤΟΝ ΠΥΡΓΟ ΤΗΣ ΔΟΥΚΕΣΣΑΣ

Ἕνα ἀπομεσήμερο τώρα τελευταῖα περπατοῦσα μονάχος μὲς τὰ πεῦκα τῆς Πεντέλης καὶ σιγὰ-σιγὰ χωρὶς νὰ τὸ νοιώσω γνώριμα μονοπάτια μ' ἐφέραν μπρὸς στὰ χαλάσματα τοῦ Παλατιοῦ τῆς Δουκέσσας.

Οἱ βροχὲς εἶχαν πλημμυρίσει τὴν αὐλή. Κάτι μεγάλες φοῦντες ἀπὸ χλόη ξεβγαίναν κηὶ σὲ μιὰ λακοῦβα μισοκρυμμένη κοντὰ στὸν τοῖχο πολυτρίχια ζοῦσαν στὴν ἐρημιά τους, ἔτρεμαν κι' ἀνατρίχιαζαν ἀπ' τὶς ἀδύνατες πνοὲς κ' ἐμπλέκαν εἰρηνικὰ τὰ λεπτόγραμμα φυλλαράκια.

Ἀφοῦ τριγύρισα ἔτσι λιγάκι ζύγωσα στὸ Παλάτι καὶ καθισμένος σ' ἕνα πεζοῦλι θυμήθηκα τὴν ἱστορία τῆς ἰδιότροπης Δουκέσσας.

★

Ἡ ματιά μου περνάει πάνω ἀπὸ βουνοπλαγιὲς πευκωμένες, ἀγκαλιάζει ἕνα μεγάλο κομμάτι τῆς Ἀττικῆς, ξεχωρίζει τὶς ἀδρότατες γραμμὲς τοῦ Λυκαβητοῦ καὶ φτάνει ὡς τὸν κόλπο τοῦ Φαλήρου. Κάτι καράβια φαίνουνται σὰν σκιὲς ἀκίνητες ποὺ μαυρίζουν στὴ χρυσογάλανη ἔκταση.

Βασίλισσα εἶναι ἡ ματιά μου, κυριαρχεῖ σὲ μιὰν ὄμορφη χώρα καὶ τώρα νοιώθω γιατὶ ἡ ἀριστοκράτισσα Δουκέσσα ἔστησε ἐκεῖ τὸν Πύργο της.

Ἕνας ἀετὸς σκίζει περήφανος τὸν ἀέρα. Τὸν ζηλεύω.

★

Σὰν φυλακὴ εἶναι ὁ γοθικὸς Πύργος. Τὰ παραθύρια στενόμακρα, μόλις ἀφίνουν νὰ γλυστροῦν λίγες δέσμες φωτός. Ὄγκος μαρμαρένιος, βαρὺς καὶ θλιβερός. Θὰ τὸν μισοῦσα ἂν δὲν ἤξερα ὅτι σ' αὐτὸν μέσα ἔκλεισε τὴ μελαχολία καὶ τὴν ἀπογοήτευση μιὰ ἐκλεχτὴ ξένη.

Ἡ Φύση εἶναι στὴν ἀκμή της. Οἱ ἀγριοσυκιὲς γέρνουν στοὺς μαρμαρένιους τοίχους. Κ' ἔτσι τὸ ρημαγμένο Παλάτι μοῦ φέρνει στὸ νοῦ τὶς νικημένες ψυχὲς ποὺ μάταια πολεμᾷ ἡ Ζωὴ νὰ τὶς ἀναστήσει.

★

Περπατῶ μὲς στὰ πεῦκα καὶ στὶς ἀγριοτριανταφυλλιές. Τί σεμνὰ ποὺ εἶναι τὰ λουλούδια τους. Ἄσπρα μ' ἕνα κίτρινο στὴ μέση. Θαρρεῖς πῶς δὲν ἔχουν συγγένεια μὲ τὰ λάγνα τριαντάφυλλα τῶν περιβολιῶν.

Μοναχικοὺς περιπάτους ἔκανε ἐδῶ ἡ Δουκέσσα κι' ἀνάδευε μὲς στὸ νοῦ της ὄνειρα κ' ἐλπίδες ποὺ σήμερα εἶναι στάχτη.

Ἀλλ' ἀφίνω γλήγορα τοὺς λογισμοὺς αὐτούς. Ἡ χαρὰ καὶ τὸ φῶς μὲ προστάζουν νὰ δημιουργήσω ἕνα ὄνειρο δικό μου. Ἂν σβύσει, ἔσβυσε.

—Ἄμ πῶς δὲ θἄρθῃ, γίνεται: ποιός ξέρει τί δουλιὰ τοῦτυχε, τἀνθρώπου!

— Μὰ δὲν τοῦ μήνησες πῶς μὲ πιάσανε πόνοι; Ἄχ! μαννούλα μου!

— Τοῦ τὸ μήνησα! Προφήτης εἶμαι νὰ ξέρω τί κάνει;

Οἱ ξερὲς κι ἄσκημες ἀπόκρισες τῆς Φλώρας μ' ἀναγκάσανε νὰ κόψω τὶς κουβέντες, γιατί σὲ κακὸ πάντα θὰ βγαίνανε — Γιὰ νὰ σᾶς πῶ — φώναξα τάχα θυμωμένος — θὰ πάρω τὸ καπέλλο καὶ θὰ φύγω, σὰ δὲν ἔχετε μυαλὸ νὰ μὲ καταλάβετε! Φωνάζω τόση ὥρα: σύχασε, μὴ μιλᾷς, μὴν κουνιέσαι, μὰ σὺ *ἀγρὸν ἀγόρασες!* Μπᾶ! ὅταν δὲ μ' ἀκοῦνε φεύγω...

—Ὄχι, γιατρέ μου, ὄχι! — μ' ἀποκρίθηκε τρομαγμένη—θὰ σ' ἀκούσω, θὰ κοιμηθῶ...νά! δὲς πῶς κλείνω τὰ μάτια μου!...Μιλῶ χωρὶς νὰ θέλω,γιατρέ μου ... κοίταξε πῶς πετιοῦνται τὰ χέρια μου! Δὲν εἶμαι καλά...ζαλίζουμαι, βουίζονε ταῦτιά μου,ἄχ!... φοβοῦμαι, μὴ μ' ἀφίσῃς γιατρέ!

—Ὄχι, παιδί μου, σύχασε! Ἔτσι τῶπα, κουτό, νὰ σὲ φοβήσω!

— Κάτσε δῶ κοντά μου. Εἶσαι καὶ μάννα καὶ πατέρας μ' ἀπόψε. Θιὸς σχωρέσ' τὰ πεθαμένα σου!

— Κοιμήσου τώρα, παιδί μου, κοιμήσου!

— Δός μου τὸ χεράκι σου νὰ τὸ βαστῶ ...

Εἶχε μιὰ νεβρικὴ ἀνησυχία ποὺ μὲ φύβιζε. Τὰ μάτια της ἀγριέβανε,παίρνοντας μιὰ γιαλάδα παράξενη. Ἡ ἀνάσα της εἴτανε συχνὴ κι ὁ σφυγμὸς ἀμέτρητος. Κρύος ἱδρωτας τὴν περέχυνε. Ποῦ καὶ ποῦ τιναζότανε κἄνα χέρι της ἢ πόδι, ἀπὸ ξαφνικὸ κέντισμα. Μοῦ βαστοῦσε τὸ χέρι κ' ἔννοιωθα τὰ δαχτύλια της νὰ παίζουνε σπασμωδικά, σὰ νὰ πητάκωναν χορδὲς κιθάρας. Ἀναγκάστηκα νὰ τῆς κάνω δυναμωτικὲς ἔνεσες. Λίγο λίγο ἡ ἀνάσα της ἀραιώθηκε, ὁ σφυγμὸς δυνάμωσε, τὰ μάτια σιγοκλείνανε νυσταγμένα καὶ τὰ δάχτυλα πιὰ δὲ μὲ σφίγγανε. Κοιμήθηκε. Θωροῦσα τὸ παιδιάτικο γλυκὸ προσωπάκι της, π' ἀγγέλου χάρες ἔκρυβε στὴ νεκρική του χλωμάδα, καὶ συλλογιζόμανε μὲ πόνο στὸ ξενύχτι μου: Τὴν περασμένη βραδιὰ πάλι σὲ γέννα μὲ φωνάξανε. Τὴν ἄλλη λεχώνα, σκιάχτρο στὴν ὄψη μπροστὰ σὲ τούτηνα, τρόμαζα νὰ προφυλάξω πὸ τὰ χάδια καὶ τὰ φιλιά, ποὺ καθένας ἀπ' τοὺς δικούς της εἶχε λαχτάρα νὰ τῆς δώσῃ. Παντοῦ γέλια καὶ χαρές, παντοῦ τρελλὰ ξεφωνήματα: *καλορρίζικο τἀγοράκι, σιδεροκέφαλη ἡ λεχώνα! νὰ μᾶς ζήσῃ! νὰ τὴ χαιρόμαστε!* Ἀναγκάστηκα νὰ τοὺς μαλώσω, νἀγριέψω λιγάκι, γιὰ νὰ μὴ μοιάσουνε τῆς μαϊμοῦς,ποὺ πνίγει καμμιὰ φορὰ τὰ παιδιά της ἀπ' τὸ πολὺ τῆς ἀγάπης σφίξιμο...Ἡ δύστυχη τούτη, καμαρωμένη κοπελλιὰ, ποὺ διψᾷ γιὰ χαδι καὶ φιλί, γιὰ ἕνα πονετικὸ λογάκι, γέννησε σὰ σκύλλα, ἔρμη κι ἀβοήθητη, δίχως σταλιὰ νερὸ στὴ φλόγα της, τρελλὴ πὸ τὴν τρομάρα! Γέννησε σὰ σκύλλα!

Ἡ ὥρα περνοῦσε μὲ τὶς σκέψες μου. Εἴτανε τρεῖς ἀπ' τὰ μεσάνυχτα. Ἡ λεχώνα κοιμότανε ἥσυχα καὶ μποροῦσα πιὰ δίχως φόβο νὰ τὴν ἀφίσω. Ἔφυγα, σιγὰ σιγά, παραγγέλνοντας στὴ Φλώρα ὅ,τι ἔπρεπε.

Μακάρι νὰ μὴν ἔφευγα! Τὸ πρωΐ ποὺ ξαναπῆγα νὰ ἰδῶ τί γίνεται, βρῆκα φοβερὴ φουρτούνα, δαρμοὺς, ἀπελπισίες καὶ κλάματα! «Γιατρούλη μου, φώναζε ἡ μαύρη σὰν τρελλή, λυπήσου με! Σῶσε τὸ παιδάκι μου, λυπήσου με! Οἱ ἀντίχριστοι μοῦ τὸ κλέψανε, μοῦ τὸ πήρανε τἀνήμερα σκυλιά,τὸ πήρανε!...» Ἡ Φλώρα μοῦ ξήγησε τὰ πράματα. Σὰν ἔφυγα τὴ νύχτα πῆγε νὰ τὴ δῇ κι ὁ Γιάγκος της, ὁ νοικοκύρης τῆς καρδιᾶς της. Τὸ πρῶτο πρᾶμα ποὺ συλλογίστηκε νὰ κάνῃ, σὰν ἔμαθε τὴν γέννα της, εἴτανε νὰ ρίξῃ τὸ παιδὶ στὸ Βρεφοκομεῖο, πρὶν ξυπνήσ' ἡ μάννα του. Ἂς τῆς ποῦνε πῶς πέθανε, πῶς ἄρχισε νὰ ψυχομαχᾷ καὶ τὸ πῆρε μιὰ γειτόνισσα, μὴν τὸ ἰδῇ καὶ τρομάξῃ, ἂς οἰκονομήσουν τὸ πρᾶμα ὅπως λάχῃ, ὡς νὰ πάρῃ τὴν ἀπόφαση πῶς παιδὶ δὲν τῆς

Μήπως ἡ δημιουργία ἑνὸς ὀνείρου δὲν εἶναι Ἡδονή;

★

Ἐστάθηκα ἐμπρὸς σ' ἕνα τάφο.

Εἶναι θαμμένη ἐκεῖ ἡ Δουκέσσα καὶ ἡ κόρη της. Ἀπάνω στὴν πλαγιὰ ἑνὸς βουνοῦ βρίσκουνται τὰ λείψανα τῆς Δουκέσσας ποὺ ἄρχισε θριαμβευτικὰ τὴ ζωή της μὲς στὸν πλοῦτο τῆς Γαλλικῆς Αὐλῆς.

Οἱ αὔρες χύνουν μιὰν ἁρμονία ἀόριστη. Τὰ πουλιὰ κελαϊδοῦν.

Ἀκούω τὶς φωνὲς παιδιῶν. Κυνηγοῦν μιὰ πεταλοῦδα, γελαστά, κατακόκκινα. Ἡ πεταλοῦδα ἐσώθηκε μὲς στὸν περίβολο τοῦ τάφου.

★

Θέλω νὰ σκορπίσω τοὺς μελαχολικοὺς λογισμούς.

Ἀπὸ ἕνα ψήλωμα βλέπω στὸ βάθος τὸν Πύργο τῆς Δουκέσσας καὶ φεύγω μακριὰ ἀπὸ τὴ νέκρα τῶν ἐρειπίων ποὺ τὰ βήματά μου ἐτάραξαν γιὰ λίγες στιγμές.

ΑΛΕΞ. ΜΑΥΡΟΥΔΗΣ

ΣΤ' ΑΚΡΟΓΙΑΛΙ

Ἀκοῦς τὸ κῦμα, ἀγάπη μου, κεῖ πέρα;
Σὰν κάτι μέσ' στὸ ρόχθο του δὲ σβυέται,
ποὺ μοιάζει μὲ τὸ πιὸ στερνὸ τραγοῦδι
ἐκεῖνο ποὺ ποτὲ δὲ λησμονιέται;

Σ' τὸ κάθε μυρολόγι τοῦ πελάγου
τὰ δάκρυα μου κυλοῦν στάχνά μου χέρια
κι' ὁ πόνος μου ξεσπᾷ ἀπὸ τὴ καρδιά μου
γιὰ νὰ σβυστῇ ποιός ξέρει σὲ ποιά ἀστέρια.

Ἡ νύχτα ἡ μαύρη—κοίταξε—μᾶς δείχνει
τὴν πιὸ βαριοθλιμμένη της εἰκόνα.
Σ' τῶν βράχων τὶς σχισμάδες πῶς σφυρίζει
ὁ μαϊστροπουνέντης τοῦ χειμῶνα!

Τί νύχτα!...Μὲ παγώνει κάποια φρίκη...
Τέτοια νυχτιὰ θὲ νάναι,ἀγάπη μου,κ' ἐκείνη
ποὺ μ' ἀπονιὰ θὰ μᾶς χωρίση αἰώνια
τοῦ χρόνου ἡ ἄγρια κι' ἀφρισμένη δίνη.

Ὦ! τότε δὲ θὰ νοιώνω τὰ φιλιά σου,
δὲ θὰ μὲ παίρνῃς στὴ γλυκειά σου ἀγκάλη...
—Νὰ φύγωμε, νὰ φύγωμε, φοβοῦμαι
τὴ νύχτα στὸ ἔρμο ἐτοῦτο περιγιάλι.

Μεγίστη. Μ. Γ. ΠΕΤΡΙΔΗΣ

ἔπρεπε! Νὰ δὰ ἡ ὥρα νὰ πάρῃ κανεὶς ἀπάνου του κάθε Μαγδαληνῆς κλήρα! Χὰ χά! Τὸ πίστεψε τάχα, ἡ πετεινόμυαλη, πὼς ἔχει κι ἀφτὴ τοῦ ζώου τὸ δικαίωμα – νὰ χαρῇ τὸ παιδί της;

Οἱ σκέψες αὐτὲς χορέβανε στὸ μυαλό μου τὴν ὥρα ποῦ τὴν ἔβλεπα νὰ δέρνεται, νὰ ξεφωνᾷ, νὰ μὲ παρακαλεῖ μὲ κλάματα γιὰ τὸ παιδί της. Εἶταν ἀξιολύπητη! Πόνοι δυνατοὶ περιζώνανε τὴν κοιλιά της καὶ ξαφνικὸς πυρετὸς φλόγιζε τὴν ὄψη της. Προσπαθοῦσα νὰ τὴν παρηγορήσω μὰ δὲν εἶτανε σὲ θέση νὰ καταλάβῃ τὰ λόγια μου. Μέσα στὰ παράπονά της ἄρχισε νὰ παραμιλῇ, νὰ ζητᾷ νὰ φύγῃ, καὶ μὲ πολλὴ δυσκολία τὴν κρατούσαμε στὸ κρεβάτι της...

— Πῶς τὴ βλέπεις, γιατρέ, τὴν κακομοῖρα; θὰ τὴ σώσουμε;—μὲ ρώτησ' ἡ Φλώρα συλλογισμένη.

—Ἔχει μιὰ ἐλπίδα σωτηρίας...νὰ πεθάνῃ! — τῆς εἶπα μὲ βουρκωμένη καρδιά, κ' ἕνας στίχος κορῳδευτικὰ ἦρθε τὰ χείλια μου — ὄμορφος κόσμος, ἠθικός, ἀγγελικὰ πλασμένος!

Γ. ΑΒΑΖΟΣ

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΚΥΡΙΑΚΗ

ΣΥΝΤΡΟΜΗ

Γιὰ τὴν Ἑλλάδα Δρ. 10. — Γιὰ τὸ Ἐξωτερικὸ φρ. χρ. 10.

20 λεφτὰ τὸ φύλλο λεφτὰ 20

ΒΡΙΣΚΕΤΑΙ: Στὰ κιόσκια τῆς Πλατείας Συντάγματος, Ὁμόνοιας, Ὑπουργείου Οἰκονομικῶν, Σταθμοῦ Τροχιόδρομου (Ὀφθαλμιατρεῖο), Βουλῆς, Σταθμοῦ ὑπόγειου Σιδηρόδρομου (Ὁμόνοια), στὸ καπνοπωλεῖο Μανωλακάκη (Πλατεῖα Στουρνάρα, Ἐξάρχεια) στὰ βιβλιοπωλεῖα «Ἑστίας» Γ. Κολλάρου καὶ Σακέτου (ὁδὸς Σταδίου, ἀντικρὺ στὴ Βουλή).

Ἡ συντρομὴ πληρώνεται μπροστὰ κ' εἶναι ἑνὸς χρόνου πάντα.

ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ

ΚΑΙ

ΠΡΑΜΑΤΑ

ΟΙ

καμαρωμένοι μας βουλευτάδες, καὶ πρῶτος πρῶτος ὁ κ. Παπαμιχαλόπουλος τραβήξανε καὶ ἴσαμε τὴ Βουλὴ τὸ περίφημο ζήτημα τοῦ ἀθλητῆ Γεωργανιᾶ, ποὺ ὕστερ' ἀπὸ τὴν ἀθάνατη ὀνομαστικὴ ἀπόλυτη τοῦ ἐπιθεωρητῆ Προφαντόπουλου (κληθέντες οἱ Ὀλυμπιονῖκαι νὰ λάβωσι τὸν κότινον ἀπέσχητε...) κατάντησε Πανελλήνιο, καὶ τοῦ ἄξιζε ἀληθινὰ νὰ φτάσει καὶ στὴ Βουλὴ καὶ νὰ πάρει τὴ Ρωμαΐκη χρωματιά. Συζήτηση σηκώθηκε ἂν ἔπρεπε νὰ τιμωρηθεῖ ὁ Γεωργαντᾶς ποὺ φέρθηκε σ' αὐτὴ τὴν περίσταση σὰ στενοκέφαλος δάσκαλος, ποὺ εἶναι, κι ὄχι σὰν παληκαρᾶς ἀθλητής, καὶ μέσα στὸ κακὸ καὶ στὴν ἀναμπαμποῦλα καὶ στὶς κοινοβουλευτικὲς ἀνοησίες ποὺ εἰπωθήκανε, σηκώθηκε κ' ἕνας χριστιανὸς καὶ εἶπε μιὰ φρόνιμη κουβέντα, πὼς δηλ. ἔπρεπε νὰ τιμωρηθεῖ ὁ Γεωργαντᾶς γιατὶ μᾶς ρεζίλεψε μπροστὰ στοὺς ξένους ἀποδείχνοντας θεοφάνερα μὲ τὸ φέρσιμό του πὼς οἱ Ρωμιοὶ εἴμαστε ὁ πιὸ ρέμπελος κι ἀπειθάρχητος λαὸς τῆς γῆς

Θᾶμα, σωστὴ κουβέντα καὶ νὰ βγεῖ ἀπὸ στόμα βουλευτῆ, καὶ μάλιστα μέσα στὴ Βουλή. Κι ὅμως τὸ θᾶμα ἔγινε καὶ τὸ ζήτημα τοῦ ἀπειθάρχητου ἀθλητῆ μπῆκε στὴ θέση του. Γατὶ μὲ τὸ φέρσιμό του ὁ Ρωμιὸς ἀθλητής, ἂν ἔμεινε λίγα ἑκατοστὰ πίσω στὸ πέταμα τοῦ δίσκου, ἦρθε ὅμως πρῶτος στὸ πέταμα τῆς πειθαρχίας (δ ι σ κ ο β ο λ ί α ἂς τὴν ποῦμε κι αὐτὴ) καὶ παρουσίασε στὸ Στάδιο, πλάϊ σὲ τόσα ἀρχαῖα κ' Εὐρωπαϊκὰ ἀγωνίσματα, κ' ἕνα γνήσιο Ρωμαΐκο ἀγώνισμα. Ὁ ἄθρωπος δὲν ἔκαμε ὅ,τι κάναμε ὅλοι μας ποὺ κοιτάξαμε μπροστὰ στοὺς ξένους νὰ κρύψουμε τὰ ψεγάδια μας κάτω ἀπὸ τὴ μάσκα τοῦ πολιτισμένου, μὰ ἔδειξε ζηλεμένη εἰλικρίνεια καὶ σὰν παληκαρᾶς ποὺ εἶναι παρουσιάστηκε στὸ Στάδιο δίχως μάσκα.

—Νά, εἶπε, τέτοιος εἶναι ὁ Ρωμιός. Ἀπὸ φυσικό του λεύτερος, δὲ μπαίνει κάτου ἀπὸ ζυγό, δὲ νιώθει τί πάει νὰ πεῖ πειθαρχία. Ὅταν καταλάβει πὼς ἀδικιέται (μὰ καὶ πότε δὲν ἀδικιέται ὁ Ρωμιός;) βάζει τὸν καθένα στὴ θέση του, ἀδιαφορώντας ἂν αὐτὸς ὁ κ α θ έ ν α ς εἶναι Βασιλιᾶς ἢ Διάδοχος ἢ ὁ κόσμος ὅλος. Καὶ στὰ ὕστερα γιατὶ νὰ μὴ φερθεῖ ἔτσι, ἀφοῦ ξέρει πὼς τὸ φέρσιμό του, ὅσο ἀδιάντροπο κι ἂν εἶναι, θὰ βρεθοῦν ἠλίθιοι νὰν τὸ χεροκροτήσουν, φημεριδογράφοι νὰν τὸ ὑμνήσουν καὶ βουλευτάδες νὰν τὸ παρουσιάσουνε στὴ Βουλὴ γιὰ ἐθνικὸ ζήτημα;

Ἔτσι σκέφτηκε ὁ Γεωργαντᾶς καὶ τὰ κατοπινὰ τἀποδείξανε πὼς πολὺ καλὰ καὶ πολὺ Ρωμαΐκα σκέφτηκε.

«ΝΙΚΗ»

ἀποφασίσαανε νὰν τὸ βαφτίσουμε τὸ πρῶτο ἀντιτορπιλλικό μας. Ὅσο βαρὺ κι ἂν εἶναι τὄνομ' αὐτό, πάλι καλὰ ἀφοῦ μᾶς γλυτώνει ἀπὸ τοὺς Εὐρυβιάδες κι ἀπὸ τἄλλα ἀρχαῖα ὀνόματα ποὺ προτείνανε οἱ διάφοροι προγονοθαρεμένοι (ἢ προγονόπληκτοι, ἂν ἐπιτρέπει ὁ κ. Μιστριώτης) πατριῶτες.

Μὰ δὲ θαρρεῖτε πὼς εἶτανε προτιμώτερο νὰ μποῦν καταμέρος οἱ διάφορες νίκες, φανταστικὲς βέβαια, καὶ φρίκες καὶ νὰ προτιμηθεῖ τὄνομα κανενὸς θαλασσομάχου μας τοῦ 21; Θὰ μᾶς ντρόπιαζε τὄνομα τοῦ Τομπάζη, τοῦ Σαχτούρη ἢ κανενὸς ἄλλου φυσικοῦ κι ἀληθινοῦ προγόνου μας;

Τὸ «Ν. Ἄστυ» μᾶς πληροφόρησε πὼς ἀντὶ *Νίκη* θὰ ὀνομαζότανε «*Ἅγια Λαύρα*» τὸ ἀντιτορπιλλικό. Πάλι καλὰ, ἀφοῦ μὲ τὸ *Μισολόγγι* βαφτίσανε τὸ σαπιοκάραβο ποὺ χρησιμεύει γιὰ φυλακὴ τῶ ναυτῶνε.

ΠΕΡΑΣΕ

καὶ τὸ Στρατιωτικὸ νομοσχέδιο, μ' ὅλες τὶς βρισιὲς καὶ τὰ Συνταγματικὰ ξεφωνητὰ τοῦ κ. Ράλλη, κ' ἔτσι ἡ Βουλὴ δῶ κι ὀμπρὸς θὰ μπορεῖ νὰ περηφανεύεται πὼς κατάφερε καὶ κάτι καλὸ, μέσα σὲ τόσες ἀναποδιὲς καὶ στραβοτιμωνιές της, ἀφοῦ στέλνει τοὺς ἀξιωματικοὺς στὸ στρατὸ καὶ μᾶς γλυτώνει ἀπὸ τοὺς σπαθοφόρους ρήτορες.

Βέβαια, μ' ἕνα μοναχὰ καλὸ, ὅσο μεγάλο κι ἂν εἶναι, δὲ σώζεται ὁ τόπος· μὰ πάλι δὲν ἀξίζει νὰ μὴν τὸ χαιρετήσουμε αὐτὸ τὸ καλὸ καὶ νὰ μὴν εὐχηθοῦμε νὰν τοῦ δώσει ἡ Βουλὴ κι ἄξια συντρόφια.

ΔΕΝ

εἴπαμε νὰ παυτεῖ ὁ ἐπιθεωρητὴς Προφαντόπουλος γιατὶ ἔκαμε μιὰ προφαντὴ ὀνομαστικὴ ἀπόλυτη! Δὲν τὸ πήραμε τόσο τραγικὰ τὸ πρᾶμα, ἕνα πρᾶμα τόσο συνειθισμένο ποὺ γίνεται ἀπ' ὅλους σκεδὸν τοὺς μεγαλοδασκάλους, καθὼς τἀποδείχνει καθεμερνὰ τὸ βαρβαροπάζαρό μας.

Ἂν εἶτανε νὰ παυτεῖ γιὰ μιὰ ὀνομαστικὴ ἀπόλυτη ὁ Προφαντόπουλος, ἔπρεπε νὰ παυτοῦνε τόσοι καθηγητάδες τοῦ Πανεπιστημίου καὶ τόσοι σοφοὶ μὲ πατέντα, κ' ἔπρεπε νὰ πάψει νὰ βγαίνει καὶ ἡ «Ἑσπερινὴ» ποὺ προτείνει τὴν πάψη του καὶ ποὺ τίποτ' ἄλλο δὲν εἶναι παρὰ μιὰ ἀτέλιωτη ὀνομαστικὴ ἀπόλυτη. Ὅλοι τὸ ξέρουν πὼς ἡ πατριωτικὴ καὶ καμαρωμένη φημερίδα τοῦ κ. Γιάνναρου καλλιεργεῖ μὲ τόση φροντίδα κι ἀγάπη τοὺς βαρβαρισμούς.

ΖΗΤΩ

τοῦ Ἔθνος! «Ἡ Κυβέρνησις ἀναγνωρίζουσα τὴν ὑπερ-

βολὴν τῶν κκ. Ἀστεριάδη καὶ Καρακίτση ἀπέναντι τοῦ κ. Γιαννακίτσα, μετέθεσε τὸν Νομάρχην Λαρίσσης κτλ.».

Καταλαβαίνετε τί τρέχει καὶ τί κρύβεται κάτου ἀπὸ τὴν Κινέζικη αὐτὴ λέξη, τὴν «*ὑπερβολὴ*», ποὺ μᾶς σερβίρει μὲ ὑπερβολικιὰ εὐγένεια μιὰ φημερίδα; Σημαίνει, κύριοι, ὄχι πὼς εἶναι ὑπερβολικὴ ἡ ἀπαίτηση τῶν κκ. Ἀστεριάδη καὶ Καρακίτση νὰ μεταθέσουν τὸ Νομάρχη, μὰ πὼς οἱ δυὸ αὐτοὶ κύριοι ἔχουν μεγαλύτερη κομματικὴ δύναμη στὴν Κυβέρνηση κ' ἔτσι μποροῦνε νὰ παίρνουν καὶ περσότερα ρουσφέτια.

Νὰν τὴ χαίρουνται λοιπὸν τὴν *ὑπερβολή* τους καὶ νὰ διορίσουνε σὲ θέσεις κι ὅλους τοὺς ἄλλους κομματάρχες τους καὶ φίλους τους. Ἀλλιώτικα δὲν κυβερνιέται τὸ Ρωμαΐικο παρὰ μὲ τὶς τέτιες ὑπερβολές.

ΝΑ

πατριώτης μιὰ φορὰ μὲ τὰ ὅλα του, ὁ Χρόνης τοῦ Γιοχάνεσμπουρ. Κέρδισε τὸν πρῶτο ἀριθμὸ τοῦ Λαχείου τοῦ Στόλου καὶ δὲν τὰ τσέπωσε, καθὼς εἶχε κάθε δικαίωμα, τὰ λεφτὰ στὴν τσέπη του μὰ τὰ μοίρασε γιὰ ἐθνικοὺς σκοπούς· δέκα χιλιάδες γιὰ τὸ στόλο, τριάντα χιλιάδες στὸν «Ἑλληνισμὸ» (ἀδιάφορο ἂν ἄλλοι κι ὄχι ὁ «Ἑλληνισμὸς» διαφεντεύουνε σήμερα τὸ Μακεδονικὸ ζήτημα) κι ἀρκετὸ ποσὸ γιὰ τὴν πατρίδα του. Αὐτό, θὰ πεῖτε, τὸ κάνουν κι ἄλλοι. Βέβαια. Μὰ ἔκανε καὶ κάτι ποὺ σπάνια γίνεται στὸν τόπο μας, δηλ. δίνοντας τὰ λεφτά του παράγγειλε πὼς ἂν εἶναι νὰγοραστοῦν ντουφέκια νὰ τοῦ φυλάξουν κ' ἕνα γιὰ λόγου του.

Νά ὁ ἀληθινὸς πατριωτισμός! Ὄχι «πλερώνω γιὰ νὰ σκοτωθεῖς» ἀλλὰ «πλερώνω γιὰ νὰ σκοτωθοῦμε». Αὐτὸς ὁ πατριωτισμὸς μᾶς χρειάζεται καὶ πρέπει νὰ περηφανευόμαστε ποὺ ἔρχεται σήμερα νὰ μᾶς τονὲ διδάξει ἕνας δικός μας κι ὄχι ξένος.

ΜΑΞΙΜΟΥ ΓΚΟΡΚΗ

Ο ΓΚΡΕΜΙΣΜΕΝΟΣ ΜΩΛΟΣ

Ὁ ἥλιος καίει. Ἀλαφρὸ ἀεράκι φυσᾷ ποὺ ἀνατριχιάζει ἡ θάλασσα· ἡ βάρκα μας μόλις ἀκκουμπᾷ στὰ πλατειὰ κύματα, τὸ πανὶ ἁπλώνεται γιομάτο. Γῦρο μου ἀπέραντη ἔχταση. Μακριὰ ἕνας παλιὸς γκρεμισμένος μῶλος ὅπου τώρα ζυγώνουμε. Ἀργά, δυνατὰ χτυποῦνε τὰ κύματα ἀπάνω στὸ πέτρινο ἀμπόδιο καὶ κυλιοῦνται χαρωπὰ ὡς λεύτερα μέσα στὸ πλατὺ ρῆγμα ποὺ χάσκει ἐκεῖ.

— Ἡ θάλασσα δὲν ἀγαπᾷ τἀμπόδια, λέει ὁ σύντροφός μου, ἕνας παλιός, ψημμένος θαλασσινός.

— Εἶναι πολὺν καιρὸ χαλασμένος αὐτὸς ὁ μῶλος; ρώτησα ἀπορώντας μὲ τὴ δύναμη τῶν κυμάτω ποὺ μπορέσανε τέτοιο γιγάντιο ἔργο νὰ χαλάσουνε.

— Θάναι πολὺς καιρός, ἀποκρίθηκε κεῖνος, βαθειὰ συλλογισμένος· ἔπειτα ἀπὸ λίγο: ξέρετε τὴν ἀγαπητὴ παράδοση τῶ ναυτικῶ γιὰ τὸν πόλεμο τῆς θάλασσας μὲ αὐτὸ τὸ μῶλο, ποὺ μὲ τὸ δίκιο τονὲ λένε καὶ βουνό;

— Ὄχι.

— Τότε νὰ σᾶς τηνὲ δηγηθῶ. Λεύτερα μιὰ φορὰ σὰν τὰ πουλιὰ στὸν ἀέρα εἴτανε τὰ κύματα τῆς θάλασσας· ἡ τρικυμία μὲ τὰ τραγούδια τὰ λίκνιζε καὶ κυλιόντανε χαρωπὰ στὴ γαλανὴ ἔχταση. Μὰ ἕνας ἄθρωπος, ἕνας κακὸς τύραννος, ζήλεψε τῶν κυμάτων τὴ λαμπερὴ καὶ φωτεινὴ τύχη καὶ θέλησε νὰ κλέψῃ τὴ λευτεριὰ ἀπὸ τὰ περήφανα, τὰ φτυχισμένα παιδιὰ τῆς τρικυμίας... Δὲ θὰ μποροῦσανε πιὰ νὰ χαίρουνται παίζοντας ξέγνοιαστα ἀπάνω στὰ μαῦρα βάθια· δὲ θὰ μποροῦσανε οὔτε στὸν ἥλιο τὸ γέλοιο των, οὔτε στὰ γαλανὰ οὐράνια τὸν ἀχτιδοβόλο χαιρετισμὸ τῆς χαρωπῆς ὕπαρξης νὰ στείλουνε.

Στέλνει δούλους κι ἀρχίζουνε κρύες πέτρες ἀπὸ τὸν κόρφο τῆς γῆς νὰ τὶς βυθίζουνε στὸν πάτο τῆς θάλασσας... Σπαρταρᾷ ἡ θάλασσα, τρέμει, ὀρθώνεται ἀφρίζοντας τὰ κύματα ποὺ γελοῦσανε, τὰ βράχια μεγάλα προσπαθοῦνε νὰ φτάσουνε στὸν πάτο. Πηδοῦσανε, σπρωχνόντανε τὸ ἕνα μὲ τὸ ἄλλο, φέρνανε γῦρο γελώντας, χαϊδεύανε τοὺς βράχους, πετοῦσανε σβέλτα γῦρο τους... Πόσο μεγαλόπρεπη εἶναι ἡ λευτεριὰ τῶν παιδιῶν ποὺ δὲν τηνὲ σκοτίζει καμιὰ προαίστηση· τὰ κύματα λένε· «Ἀπὸ τὸ μαῦρο κόρφο τῆς γῆς βγαλμένοι μᾶς ἤρθανε μουσαφίρηδες νὰ τοὺς τραγουδήσουμε χαρούμενα, νὰ τοὺς ζεστάνουμε, νὰ τοὺς κάνουμε νὰ χαροῦνε μὲ ἔξυπνα παιχνίδια. Θέλουμε νὰ πολάψουνε τὰ μάγια τῆς θάλασσας, τὸ φῶς της, τὸ μεθύσι της, τοὺς μυθικούς της θησαυροὺς νὰ δοῦνε· θέλουμε νὰ τραγουδήσουμε μαζί σας τὴν τρέλλα τὴν ὄμορφη, τὴ μεγαλόπρεπη τῆς θάλασσας λευτεριά».

Μὰ κοιτάζοντας τοὺς ξένους ἡ μαύρη τρικυμία στέναζε σιγὰ μὲ φωνὴ ποὺ κάτι κακὸ μηνοῦσε.

Οἱ πέτρες πέφτανε ὁλοένα στὴ θάλασσα κι ὁ τοῖχος ὅλο καὶ χόντραινε· τοῖχο πυργώνανε στέρια δεμένο, καὶ κόβανε τὸ δρόμο τῆς λευτεριᾶς καὶ τὴ συνειθισμένη κίνηση τῶν κυμάτων τῆς θάλασσας· καὶ τὰ κύματα ἀπορούσανε, τρεμουλιαστά, κολώνανε τὰ κύματα φοβισμένα μπροστὰ στὸν ἀψηλό, μαῦρο τοῖχο· ποτέ τους ὡς τὰ τότε δὲν εἴχανε δῆ φραγμό, ἀμπόδιο κανένα στὸν λεύτερο δρόμο τους.

Ξακολουθώντας πάντα τὸν περήφανο δρόμο τους χτυπούσανε ἀπάνου στὸ μῶλο, πληγώνανε τὸ στῆθος τους καὶ βογκώντας γυρίζανε πίσω· ὁ τοῖχος εἴτανε τόσο κρύος, τόσο σκληρός.

Τρέμει ἡ θάλασσα μακριά· κυλοῦνε τὰ κύματα δῶ καὶ κεῖ καὶ μὲ φοβερὴ ἀγωνία πεθαίνουνε σκάζοντας ἀπάνω στὸν τοῖχο.

Ἕνας στεναγμός, ἕνας τρόμος ἀντηχεῖ γῦρο μὲ παράπονο καὶ μαύρη στροβιλίζεται ἡ τρικυμία «προδοθήκαμε, προδοθήκαμε.— ἀντηχεῖ ἐκεῖ —ἀπὸ κείνους ποὺ τοὺς νομίζαμε γιὰ φίλους· κι αὐτοὶ τώρα μᾶς κλέψανε τὴ λευτεριά».

Ἡ τρικυμία χύνει δάκρυα καὶ λέει στενάζοντας στὸ σκοτεινὸν τοῖχο «ὦ ἐσεῖς πέτρες καὶ κοτρώνια, κ' ἐσεῖς κάποτε λεύτερα εἴσαστε, καὶ σὲ σᾶς μιὰ φορὰ ἡ λευτεριὰ εἴτανε ἡ ζωή σας· ὦ γιὰ πέτε μας γιατὶ ἤρθατε ἐδῶ νὰ κλέψετε τὴ λευτεριὰ τῶν κυμάτων»;

Πιὸ σκοτεινὲς οἱ πέτρες κοιτάζουνε.

— Δὲν ἤρθαμε δῶ ἀπὸ θέλησή μας· μᾶς διατάξανε, ἀποκρίνουνται. Καὶ πιὸ βαρὺς, ἐξουσιάζοντας τὰ κύματα, στέκεται ὁ μῶλος. Ἀποκρίνεται ἡ τρικυμία ἀπάνω στὴ θάλασσα στενάζοντας, μαζεύει τὰ κύματα καὶ φέρνει τους τὰ μαῦρα μαντᾶτα πὼς παντοτεινὸς ὁ ζυγός τους ὁ βαρὺς θάναι.

— Φτωχά μου κύματα, κύματά μου· σκλάβοι, σκλάβοι εἴσαστε τώρα γιατὶ ἡ λευτεριά σας πάει, πέθανε.

Ἀπλώνεται ἀκόμα στὴ θάλασσα ποὺ σὰν πεθαμένη κοίτεται μὲ λαχτάρα καὶ πόνο. Τὰ γέρικα, τὰ γερὰ κύματα βυθίζουνται βαθιὰ στὸν πάτο· κανεὶς σύφουνας, καμμιὰ τρικυμία δὲν τὰ τραβᾷ πιὰ πάνω.

Τὰ κύματα τὰ νιά, κυλιοῦνται γῦρο τόσο σκοτεινά. τόσο σιγαληνὰ ὅσο ποτέ. Τὸ γέλοιο, τὸ χαρωπὸ τραγούδι κ' ἡ ζωὴ τῆς λευτεριᾶς δὲν ἀντηχοῦνε πιὰ τώρα· ὁ ἥλιος τώρα θολὸς φωτίζει τὸν οὐρανὸ. λυπημένο, σκοτεινὸ. κουρασμένο.

Κάποτε μόνο τὰ κύματα τὰ πιὸ νιὰ θυμωμένα γιὰ τὴν ξακολούθηση τῆς σκλαβιᾶς στενοχωριοῦνται στὶς ἀλυσσίδες καὶ μαζωμένα πέφτουνε ἀπάνου στὸν τοῖχο τὸ φοβερό. Αὐτὸς οὔτε κουνιέται διόλου, σὰ βουνὸ στέκεται στὴ θάλασσα· ὁ ἀντίλαλος μόνο ξυπνᾷ ἕνα στεναγμὸ ποὺ βγάνουνε παλαιβοντας τὰ σπασμένα στήθια.

Τώρα κλαίει ἡ θάλασσα.

Πολλὰ χρόνια περάσανε καὶ χιλιάδες κύματα σπάσανε μὲ παράπονο στὶς ἀντιστεκούμενες πέτρες. Αἰώνια ὅλο σκοτεινιάζει γῦρο, καὶ δειλὰ μιλοῦνε τὰ κύματα... «Περιμένουμε, μαζεύουμε τὴν καινούρια δύναμη».

Τὰ χρόνια περνοῦσανε.

Τὰ καινούρια κύματα δυναμωθήκανε· σὲ ὅλα τὰ μέρη τῆς θάλασσας στέλνανε γλήγορους ἀποσταλμένους νὰ ξυπνήσουνε τοὺς δειλοὺς, νὰ παρακινήσουνε σὲ σωτήρια ἐνέργεια, νὰ σηκώσουνε πόλεμο, φουρτούνα ἐνάντια ἀπάνω στὸν κυρίαρχο μῶλο. Κατεβήκανε κάτου στὰ βαθειὰ ἐλπίζοντας νὰ θυμίσουνε τοὺς γέρους τοὺς ἀπατημένους. Μὰ κεῖνοι κουνήσανε τὰ ἄσπρα κεφάλια τους ἀφοῦ ἡ δύναμη κ' ἡ ὁρμὴ τσακιστήκανε, «πὼς νὰ τολμήσουμε πόλεμο μὲ κεῖνον τὸ δυνατὸ μῶλο»; Οἱ ἀποσταλμένοι τῶν κυμάτων χυθήκανε πάρα πέρα· ζητήσανε τὸν ἄνεμο καὶ τὴ φουρτούνα. Πουθενὰ στὴ θάλασσα δὲν τοὺς βρήκανε· κρυβόντανε μέσα στὶς σκοτεινὲς χαράδρες τοῦ βουνοῦ· «σᾶς φέρνουμε, ὦ δυνατοί, τὸ χαιρετισμὸ τῶν κυμάτων. Ἀφήστε πιὰ τὸ βουνό, τὴ χαράδρα ποὺ εἶναι τόσο στενόχωρη· ἐλᾶτε μαζί μας καὶ πετάξετε ἀπάνω στὴ θάλασσα· σπάστε τὶς ἀλυσσίδες, τὸ πνεῦμα τῶν ἀδερφιῶνε μας λευτερώστε το· καρτερούσαμε, τώρα εἴμαστε δυναμωμένοι· ξυπνήστε στοὺς γέρους τὴ δύναμή τους πάλι καὶ μαζέψτε μας ὅλους σὲ ἕνα σῶμα νικηφόρο· δὲ φοβόμαστε τὸν πόλεμο, ἀγαπᾶμε τὸ θάνατο ἂν εἶναι νὰ ποχτήσουνε τὰδέρφια μας λευτεριά».

Τρέμει ἀπὸ χαρὰ ἡ καρδιὰ τοῦ ἀέρα στὸ δυνατὸ στῆθος του· λάμπουνε τὰ μάτια τῆς γριὰ φουρτούνας· τὰ λόγια τῶν ἀποσταλμένων ξυπνήσανε πάλι περασμένω χρονῶ δυνατὲς ἐλπίδες...

Ἀφήνουνε τὶς χαράδρες καὶ περνοῦνε σουρίζοντας τὸ διάστημα ὅπου δίχως ἀκρογιάλι καρτερεῖ ἡ ζωντανὴ θάλασσα. Δυνατὰ ἀντηχεῖ ἡ ξυπνήτρα φωνή τους «ἐρχόμαστε, ἐρχόμαστε νὰ σώσουμε τὴ λευτεριά· σᾶς καλοῦμε, σᾶς μαζεύουμε ὅλους νὰ τηνὲ ξαναδῆτε· ἐσεῖς, δυνατὰ κύματα, σηκωθῆτε γιὰ πόλεμο, σπάσετε τὶς ἀλυσσίδες, λύστε τὰ δεσμὰ τῆς λευτεριᾶς, ἑτοιμάστε τὸ δρόμο γιὰ τὴ νίκη σας».

Ξυπνᾷ τοὺς κοιμισμένους ἡ δυνατὴ κραυγή· αὐτὴ χαρίζει πάλι στοὺς γέρους τὰ νιᾶτα, τὸ θάρρος καὶ τὴ δύναμη.

Τὰ κύματα ξυπνοῦνε, σηκώνουν τὰ ἀφρισμένα κεφάλια καὶ ἀκολουθοῦνε ὑπόκουα γιὰ τὸν πόλεμο.

Νύχτα καὶ μολυβένια σύννεφα σκεπάζανε τὴν κυματώδισσα θάλασσα, ὅταν ἄξαφνα ἀντήχησε ἡ φωνὴ τοῦ πολέμου...

Ἀπ' Ἀνατολὴ μέχρι Δύση κι ἀπὸ Τραμουντάνα μέχρι Νοτιᾶ μαζευτήκανε τὰ κύματα καὶ σταθήκανε γυαλίζοντας στὴ σειρά· τὰ νιὰ ποὺ ἔβραζε ἡ ὁρμή τους ζητήσανε τὴν πρώτη σειρά.

Ἀνταριασμένη ἡ θάλασσα τὰ κάνει νὰ τρέχουνε γλήγορα καὶ σπρώχνοντας καὶ ἐρεθίζοντάς τα τοὺς λύνει τὰ δεσμά τους ἡ φουρτούνα· «σύ, ἀέρα, φύσα·

καὶ σὺ φουρτούνα θέριωνε. Ἐμπρὸς κύματα, γενναῖοι πολεμιστάδες· κερδίστε τὴ λευτεριὰ νικώντας ἢ σκοτωθῆτε ἐδῶ, ὅπως τόσοι ἄλλοι προτήτερα ἀπὸ σᾶς..»

Οἱ σκοτεινοὶ βράχοι τρέμουνε. Τώρα ζυγώνει τὸ γενναῖο πλῆθος κι' ὁρμάει τσακίζοντας τὸ στῆθος στοὺς βράχους. Πόσοι νεκροὶ βυθίζονται ἐδῶ! Ὁ μῶλος εἶναι σκεπασμένος ἀπὸ ματωμένο ἀφρό, ἀπὸ αἷμα γενναίων ἀγωνιστάδων.

Οὐρλιάζει ἡ τρικυμία. «Παιδιά, ἀκριβά μου παιδιά· πέσανε μερικοὶ ἐδῶ· ἂν πέσουνε ἀκόμη μερικοὶ νικήσαμε».

Ἀναβράζει ἡ θάλασσα.

Τοὺς νεκροὺς ἀντικατασταίνουνε ἄλλες σειρές. Πόσο μεγαλόπρεπο νὰ βλέπῃ κανεὶς τὰ κύματα, γιομάτα φοβέρα καὶ δύναμη. Κόβουνε σκούζοντας καὶ βογκώντας τὸ δρόμο πρὸς τὸ μῶλο, κολῶνουνε καὶ ξαναορμοῦνε ἄγριοι στὸν ἀγῶνα· πέφτουνε σωρὸ καὶ πεθαίνοντας καλοῦνε τὸ ἀσκέρι τῶν ἀδερφιῶνε...

Στέκεται ἀκόμα ὁ μῶλος καλὰ οὔτε καὶ σειέται. Μὰ σκοτεινὰ καὶ φοβερὰ ζυγώνουνε τὰ κύματα ἀπανωτά. Τέλος δὲν ἔχουνε.

Ἡ ἀκρογιαλιὰ γυμνώθηκε· ὅλα τὰ κύματα μαζευτήκανε σὲ μιὰ θέση γιὰ τὸν ἀγῶνα, καὶ μιὰ μόνη βουὴ γιομίζει λαχταρώντας τὸ ζεστό, ὅλο ἀτμοὺς ἀέρα.

Σὰ γενναῖα λιοντάρια, σὲ βοήθεια τῶ νιῶ φαίνουνται οἱ γέροι, ξανανιώνοντας πάλι. Πετοῦνε ἐκεῖ στεφανωμένοι μὲ ἄσπρο σὰν τουλοῦπες ἀφρό· χύνουνται σὰ λυσσασμένοι στὴ μάχη, τσακώνουνε τὶς ἐνάντιες κοτρῶνες, καὶ νοιώθοντας καὶ φρίττοντας ἡ γῆ τρέμει ἀπὸ τὸ φοβερὸ πολεμικὸ κρότο.

Χαράζει ἡ μέρα μελαχολικὴ καὶ λυπημένη· μὰ ἀκατανίκητοι στέκουνται ἀκόμα ἐκεῖ οἱ βράχοι ἐνάντια· ἀκόμα καμτσίζει ἡ τρικυμία τὴ λυσσασμένη θαλασσα, ἀκόμα σκοτώνουνται χτυπώντας στοὺς βράχους τὰ τάγματα τῶν μεγαλόψυχων, τῶ γενναίων κυμάτων.

Οἱ ἀθρῶποι μαζεύουνται φοβισμένοι στὴν ἀκρογιαλιά. Μὲ πόνο κοιτάζουνε οἱ ψαράδες μὲ πόση τόλμη τὰ κύματα ρίχνουνται στὴ μάχη τὴν τόσο ἄνιση· καὶ τῶν πιὸ σκληρῶν ἀθρώπων τὰ μάτια λάμπουνε γιομάτα λύπηση. Στὸν οὐρανὸ ἀνεβαίνει δυνατὰ μιὰ δέηση «Λύτρωσε τοὺς πολεμιστάδες, πάψε τὸ μάλλωμα, χάρισε, δίκαιε, τὴ νίκη στὰ κύματα». Ὁ τύραννος, ὁ ἄθρωπος ποὺ τὶς πέτρες πρῶτος ἔρριξε, ὁ ἄθρωπος κεῖνος τρέμει, φρίκη γιομᾶτος· σπαράζει ἡ ἴδια ἡ καρδιά του στὸ θέαμα τῶν παθῶν, τοῦ θάνατου τῆς θάλασσας. Μὲ πόση φκαρίστηση θὰ ἀπομάκρυνε τώρα τὶς πέτρες τὶς σκληρὲς γιὰ νὰ δώσῃ ξανὰ στὰ κύματα τὴ λευτεριά τους!

Ἀργά! Οὔτε στενάζουνε τὰ κύματα οὔτε πιὰ παρακαλοῦνε· πόσο φοβερὸ τὸ χάσιμο τῆς λευτεριᾶς· ἀρίφνητα τὰ θύματα στὸν τάφο, γλυκειὰ γιὰ τοὺς νεκροὺς ἡ ἐγδίκηση.

Καὶ πάλε σκοτεινὰ ἀπὸ τὴ φουρτούνα προσκαλεσμένα, δαρμένα μαζεύουνται γιγάντια καὶ ρίχνουνται μὲ ὁρμὴ κατὰ πάνω στὸ μαῦρο βράχο.

Καὶ συλλογιέται κανείς: Τώρα ἢ ὁ βράχος ὁ κρύος θὰ τσακιστῇ ἢ ἡ θάλασσα θὰ γίνῃ ἕνας γιγαντένιος τάφος.

Ὁρμοῦνε περήφανα· σπρώχνουνε ὅλα μαζὶ τὸ βράχο κι ὁ βράχος τὰ διώχνει ἀπὸ πάνου του, τὰ κύματα μὲ πιμονὴ κολώνουνε μιὰ καὶ πάλε ξαναγυρίζουνε, λυσσασμένα. Χάος γίνεται· χάνεται σὲ ὁμίχλη κάθε μορφή· ἕνας στεναγμός, μιὰ βροντὴ σηκώνεται ἀπὸ τὴ θάλασσα ποὺ βγαίνει ἀπὸ τὸν πάτο της καὶ φαίνεται νὰ γγίζῃ τὸν οὐρανό.

Συντρίμμια πέφτει ὁ μῶλος.

Στὸ τελευταῖο γιουροῦσι καμιὰ ἀντίσταση. Οἱ βράχοι γκρεμνίζουνται, τοὺς καταπίνει ἡ θάλασσα, τὰ κύματα, τὰ παλληκάρια. «Ἀφροστεφάνωτο πτῶμα, μακριὰ» κράζει ἡ θάλασσα φοβερίζοντας «αὐτὸς ὁ τάφος ἀνήκει στὰ κύματα ποὺ θυσιάσανε τὴ ζωή τους παληκαρίσια γιὰ νὰ δώσουνε ζωὴ στοὺς ἄλλους ποὺ τοὺς ἀξίζει νὰ ζοῦνε».

Καὶ μακριὰ ἀπὸ κεῖ, στὰ πλέον βαθειά της ὅπου οὔτε μιὰ παιχνιδιάρικη ἀχτίδα ἥλιου δὲ φτάνει, ἀνοίγεται ἡ θάλασσα, δέχεται μέσα της ὅ,τι ἔπεσε στὸν πόλεμο καὶ πάλε κλείνει χωρὶς νἀφήσῃ σημάδι.

Ἀλαλλάζει πλατειὰ ἡ θάλασσα. Νικημένη τῶν ὀχτρῶν ἡ δύναμη ἡ σκλαβώτρα. Τὰ κύματα λεύτερα κυλιοῦνται, γυαλίζουνε καὶ λάμπουνε χαρωπά! Τραγουδοῦνε σὰν πρῶτα μὰ πιὸ δυνατὰ τὸ τραγούδι· τραγουδοῦνε τὴ δόξα τῶ σκοτωμένων παληκαριῶν ποὺ θυσιαστήκανε πολεμώντας γιὰ τὴ λευτεριὰ τῶν ἀδερφιῶνε τους· αἰώνια τιμημένοι οἱ πεθαμένοι ποὺ ἀπολάψανε πάλε λευτεριά· τῶν ζωντανῶν ἡ δύναμη ἡ ἀκοίμητη τὸ καλύτερο φυλαχτὸ τῆς λευτεριᾶς ἂς εἶναι.

Ὁλόχαρος καθόμουνα στὸ πλοῖο κ' ἡ μεγαλόπρεπη λαϊκὴ παράδοση ἀντηχοῦσε στὴν ψυχή μου.

Μὲ σέβας κοίταζα τὰ λεύτερα κύματα ποὺ φτυχισμένα μέσα στὴ δύναμη καὶ στὴν καταλύτρα παληκαριά τους λαμποκοπούσανε. Πάνω μου ὁ γαλάζιος θόλος τοῦ οὐρανοῦ καὶ κάτω μου καὶ γῦρο μου ἡ ἀτέλειωτη ἀχαλίνωτη θάλασσα. Ἕνα μαλακὸ φῶς λεπτοῦ Μαγιάτικου ἥλιου χυνότανε ἀπάνω της.

(Μετάφραση ἀπὸ τὸ Γερμανικό).

ΚΩΣΤΑΣ ΠΑΡΟΡΙΤΗΣ

ΡΩΜΑΙΪΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ*

Ἕνα τόπο προσυνήματος γιὰ κάθε ἄνθρωπο τῆς τέχνης καὶ τῆς σκέψης, ἕνα παγκόσμιο μουσεῖο ἀνοιχτὸ σὲ κάθε ἱερὴ περιέργεια, νὰ τί ζητάει ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα ἡ Εὐρώπη ὁλόκληρη. Κ' ἡ Ἑλλάδα δὲ φαίνεται καθόλου δυσαρεστημένη ἀπὸ μιὰ τέτοια ἐπιθυμία ποὺ δὲν μπορεῖ νὰ τήνε βλάψῃ, καὶ ποὺ δυναμώνει τὴν ἐκπαιδευτική της πρόληψη. Μὰ δὲν περιορίζεται ὡς ἐδῶ καὶ ξεπετιέται ἀκόμα ἐπιμένοντας ν' ἀναγνωριστεῖ—σύφωνα μὲ τὴ σωστότατη ἔκφραση τοῦ κ. de Coubertin—ὡς ἡ μόνη ἀναγεννήτρα δύναμη γιὰ τὰ Βαλκανικὰ κι' Ὀθωμανικὰ ἔθνη. Ἡ ἰδέα ἔχει τὴν ἀξία της. Πρὶν ὅμως ἀπ' αὐτὰ χρειάζεται ἐξάπαντος νὰ καλητερέψῃ κάπως τὰ προσόντα τοῦ τωρινοῦ Ἑλληνισμοῦ, ποὺ δὲν εἶναι ἀκόμα τόσο βέβαιος γιὰ τὴ διεύθυση ποὺ πρέπει νὰ δώσῃ στὶς ἀναχτητικές του ὁρμές. Τὸ πρόβλημα, ἀπ' τὴν αἰστητική του ὄψη, εἶν' ἀρκετὰ σύνθετο. Κι' ἔτσι μᾶς φανερώθηκε σ' ὅλο του τὸ μεγαλεῖο τὸ κάπως αἰνιγματικὸ καὶ συγκεχυμένο ποὺ μᾶς παρουσίασε τὸ φανταχτερὸ θέαμα, τ' ἀρχαῖο μαζὶ καὶ περίσσια καινούριο, τῶν ξαναγεννημένων Ὀλυμπιακῶν ἀγώνων.

«Ὁ πανελλήνιος Ζεὺς εὐλογεῖ τὰς θεωρίας τῶν προσκυνητῶν. Καὶ ὑπὸ τὴν αἰγίδα του δὲν ὑπάρχουν πλέον Ἀθηναῖοι καὶ Σπαρτιᾶται, Δωριεῖς καὶ Ἴωνες, Κορίνθιοι, Ἀργεῖοι, Θεσσαλοί. Εἶναι ὅλοι τώρα πολῖται μιᾶς μεγάλης ἠθικῆς πατρίδας. Εἶναι Πανέλληνες.»

Νὰ λοιπὸν μιὰ περίσταση ποὺ μπορεῖ νὰ τὴ μεταχειριστῇ ἀξιόλογα ὁ Ἑλληνισμός, γιὰ ν' ἀποδείξῃ τὴ δύναμη καὶ τὴν ἑνότητά του, μὲ τὴν ἀναστημένη αὐτὴ λαμπρότητα μιᾶς γιορτῆς ποὺ τὸ πνέμα της βρίσκεται ἀκόμα ὁλοζώντανο σὲ κάθε φροντίδα καὶ σὲ κάθε προσπάθεια, γιὰ τὴ τελεία μόρφωση τοῦ ἀνθρώπου. Καὶ ξανανιώνει στοὺς καιρούς μας ὁλόκληρη ἡ Ἑλληνικὴ φιλοσοφία γιὰ νὰ ταχτοποιήσῃ ὅλες τὶς ἀρετές. Γιατὶ ἡ γυμναστικὴ εἶναι ἀδερφὴ τῆς διαλεχτικῆς κ' ἡ σοφία τοῦ Πλάτωνα βρίσκεται τόσο μακρυὰ ἀπ' τὴν καθαρὴ σοφιστεία, ὅσο κ' ἡ ἐπιστημονικὴ ἄσκηση ἀπ' τὸ μανιακὸ ἀθλητισμό. Μὰ δὲ φτάνει μόνο νὰ σπουδάζουμε τὸν Ἀριστοτέλη καὶ τὸν Πλάτωνα. Τὸ παρὸν κρύβει μέσα του τὸ καλύτερο μάθημα καὶ γιὰ νὰ νιώσῃ κανεὶς βαθειὰ τὴν νεοελληνικὴ ψυχὴ πρέπει πρῶτα νὰ γνωρίσῃ τὸ ἄνθος τῆς Ἑλληνικῆς ζωῆς. Κι' αὐτὸ τὸ κατάλαβε ἡ Κα Καλιρρόη Παρρὲν ὅταν ἐμπνεύστηκε ἀπὸ τὴν ἀνήσυχη καὶ πολυτάραχη εἰκόνα τῶν Ὀλυμπιακῶν ἀγώνων, γιὰ νὰ γράψῃ τὴ «Μάγισσά» της. Κρῖμα μόνο ποὺ μ' ὅλες τὶς τερπνότατες ψυχολογικὲς παρατήρησες δὲν μπόρεσε νὰ μὴ παραστρατήσῃ ἀπ' τὸ κύριο θέμα ποὺ κι' αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ ἦταν πολὺ λίγο ρωμαΐικο. Στὴ Μὶς Ἄννα Κούζλεῦ, ὁ Καμπύσης ἀλλιῶς σκέφτηκε καὶ πέτυχε, ἀπὸ μιὰ ἔποψη Τέχνης, καλύτερα. Ὑπάρχουνε, βλέπετε, τριῶν εἰδῶν ξεχωριστὲς ἀντίληψες στὴ σημερινὴ ψυχὴ τοῦ Ρωμιοῦ: Ἡ παράδοση τῶν περασμένων, ἡ μόδα τοῦ κοσμοπολιτισμοῦ, καὶ τὸ λαϊκὸ ψυχόρμητο. Τὸ τελευταῖο τοῦτο μ' ὅλο τὸ λυσσασμένο πόλεμο ποὺ τοῦ κάνει ἡ ἐπίσημη λογιοτατοσύνη, φαίνεται πὼς εἶναι ἀπὸ τὰ τρία τὸ πραγματικὰ ζωντανό. Μὰ ἡ παράδοση δὲ φτάνει μονάχη της γιὰ τὸ ξεπέταγμα τῆς σύχρονης πνεματικῆς ζωῆς. Γιὰ τοῦτο ἡ Ρωμιοσύνη ποὺ στὴ καρδιὰ τῶν νεωτεριστῶν δημοτικιστάδων φανερώνει, ὅτι ἡ μοῖρα της ὁρίζει, στυλώνεται ὑπέρμαχη ὁλόκληρου τοῦ Ἑλληνισμοῦ καὶ μαζὶ μὲ τὸν Παλαμᾶ, τὸν Ψυχάρη καὶ τὸν Πάλλη τραβάει κοντά της κάθε νεωτεριστικὸ πνέμα. Ἔχω μπρός μου τὸν πρῶτο τόμο τῆς «Ἱστορίας τῆς Ρωμιοσύνης» τοῦ Ἀργύρη Ἐφταλιώτη, ποὺ ἁπλώνεται ἀπ' τὴ Ρωμαϊκὴ κατάχτηση ὡς τὸ θάνατο τοῦ Ἰουστινιανοῦ. Κι' ἀπὸ δῶ ἐννοοῦμε τὴν ἐπίδραση ποὺ εἶχε ἡ Λατινικὴ ζωὴ στὴ γέννηση τοῦ μεταλαγμένου Ἑλληνικοῦ πνέματος, ποῦ ζητάει μιὰ κάινούρια θεὰ καὶ θρονίζεται στὴν Πόλη ἀφοῦ ἄφισε τὴν Παλλάδα νὰ πεθάνῃ στὴ σκλαβωμένη Ἀθήνα.

Λοιπὸν τὸ πρόβλημα τοῦ παρόντος τώρα ποὺ ἡ Ἑλλάδα συμαζώχνεται πάλι γύρω στὴν ξαναγεννημένη Ἀθήνα εἶναι τοῦτο: Ὑπάρχει ἐλπίδα ν' ἀναστηθοῦνε οἱ θεοί; Ὁ ἄνεμος ποὺ φυσάει ἀπ' τὴ Γαλλία μᾶς λέει ναί! Μὰ ἡ Ἑλλάδα εἶναι πρῶτα Χριστιανικὴ καὶ φυσικὰ τὸ ζήτημα εἶναι κάτι περσότερο ἀπὸ ἕν' ἁπλὸ καπρίτσιο αἰστητικῆς.

Οἱ θεοὶ γεννιοῦνται στὴν ἀνθρώπινη φαντασία μονάχα ὅταν εἶναι ἀγνὴ ἀπὸ κάθε βάρβαρη πρόληψη. Ἔτσι τὸ θέαμα τῶν Ὀλυμπιακῶν ἀγώνων μόνο σ' ἕνα περιβάλλον ἀλλοιώτικα προετοιμασμένο μποροῦσε νὰ ἐμπνεύσῃ ὡραῖες σκέψες.

Ὅσο γιὰ μένα δὲ βρῆκα τίποτα καλύτερο γιὰ νὰ ξαναζωντανέψω τὸ παρελθὸν ἀπ' τὸ ν' ἀνοίζω τὶς ὡραιότερες σελίδες τῆς Ἰλιάδας τοῦ Πάλλη. Ὁ μαγεμένος στίχος του, ποὺ λὲς πὼς κυλάει ἀπ' τὸ στόμα κἄποιου φουστανελλᾶ τραγουδιστῆ, μ' ἔκανε νὰ φανταστῶ τὸν Ἀχιλλέα κάτω στὸ Στίβο τοῦ Σταδίου

---

* Δημοσιεύτηκε στὸ τελευταῖο φυλλάδιο τοῦ «Mercure de France» (15 τοῦ Μάη, 1906).

νὰ μονομαχῇ, καὶ τὸν Αἴαντα νὰ παλέβῃ μὲ τὸν Ὀδυσσέα. Καὶ φαντάζουμαι ἀκόμα τί συγκίνηση μποροῦσε νὰ μὲ πιάσῃ ἂν ἄκουγα ἔξαφνα κἄνα χωρικὸ Νορμανδὸ νὰ μοῦ ἀπαγγέλνῃ μὲ τὴ ντοπιολαλιά του τὰ καλύτερα κομμάτια τοῦ «Τραγουδιοῦ τοῦ Ρολλάντου».

Ἀληθινὰ κάθε ἄλλο εἶναι μεταφορὰ μόνο χωρὶς χαραχτῆρα ποὺ μπερδέβει τὸ λαϊκὸ κείμενο μὲ δασκαλικὲς φασαρίες.

Ὁ Πάλλης ξαναζωντάνεψε μὲ τὴ μετάφρασή του τὸν Ὅμηρο,ἀφοῦ ἡ Ἰλιάδα του μπορεῖ νὰ κυλήσῃ πολὺ ἀξιόλογα ἀπὸ τὸ στόμα ἑνὸς συγκαιρίτη μας τσοπάνου. Καὶ νὰ τί πρέπει πρέπει μαζὶ μὲ τὰ Ἠπειρώτικα τραγούδια νὰ δίνουμε στὰ ρωμιόπουλα γιὰ διάβασμα. Κι' ἂν εἶναι ἀνάγκη ἀκόμα νὰ ὑπάρχῃ γιὰ τὰ σκολειὰ κἄνα βιβλίο ἱστορικὸ, ξεκουραστικὸ λιγάκι, ἀπ' ὅπου μέρα μὲ τὴ μέρα ν' ἀντλοῦνε κομμάτια γιὰ διάβασμα, τέτοιο βιβλίο πρέπει νὰ εἶναι ἡ «ἱστορία τῆς Ρωμιοσύνης». Γιατὶ ἀπὸ κεῖ θὰ μάθουνε οἱ Νεοέλληνες καὶ θὰ αἰσταν θοῦνε τὶς αἰτίες τοῦ ξετυλίγματός τους, κι' ἀντὶς νὰ σκοτίζουνται πιὰ μὲ τὸ μεταχείρισμα μιᾶς γλώσσας κρύας καὶ πλαστῆς ποὺ ἀφήνει τὴν ἐντύπωση ἑνὸς Βυζαντινοῦ ἐσπεράντο,θὰ κάνουνε πολὺ καλύτερα νὰ καλλιεργήσουνε τὴ μητρική τους γλῶσσα, ἀφοῦ τώρα μὲ τὴν ἐπίσημη διδαχὴ ποῦ γίνεται στὰ σκολειὰ ὄχι μόνο ἡ ἀνατροφὴ δὲν εἶναι Ἑλληνόπρεπη—καθὼς νομίζουν — μὰ καὶ βλαφτικὴ πολὺ γιὰ τὸ Ἔθνος καταντᾷ, ἐπειδὴ τὰ καημένα τὰ παιδιὰ πολὺ εὐκολώτερα μαθαίνουνε νὰ μιλοῦνε τὰ Γαλλικὰ ἀπ' ὅσο ἐννοοῦνε τὶς ὀμορφιὲς τῆς πατρογονικῆς τους γλώσσας. Κι' αἰτία τοῦ κακοῦ εἶναι ἡ ἔλλειψη λογικῆς καὶ πρεποίμενης ἀνατροφῆς. Ἀπόδειξη εἶναι ἡ πρόοδος τῆς μιχτῆς γλώσσας.

Λίγο λίγο ὅμως καὶ χάρη στοὺς ὀπαδούς της ἡ ζωντανὴ γλῶσσα μπαίνει στὸ δρόμο της κι' ἀρχίζει, ἂν κι ὄχι πάντοτε μὲ τὴ φυσικιά της γραμματικὴ μορφὴ, ν' ἀποχτᾷ τὰ δικαιώματά της.

Τὸ φαινόμενο τοῦτο δὲν ἀπαντιέται μόνο στὴν Ἑλλάδα· καὶ τὸ Βουκουρέστι εἶχε τὶς ταραχές του ἐξαιτίας τοῦ γλωσσικοῦ ζητήματος. Κ' ἐκεῖ, ὅπως στὴν Ἀθήνα, ὑπάρχει μιὰ κάποια κρυμένη τάξη, ποὺ περιφρονώντας τὶς ἀληθινὲς ἐθνικὲς ὁρμὲς ζῆ μὲ τρόπους ξενικούς. Δὲ θέλουμε νὰ ποῦμε μ' αὐτὸ, ὅτι ἡ Γαλλικὴ ἐπίδραση ποὺ ἐναντίο της σηκώθηκε στὴ Ρουμανία ἡ κοινὴ γνώμη, δὲν ἔπρεπε νὰ ὑπάρχῃ καθόλου. Τὸ ἐναντίο ἡ Ἑλλάδα μᾶς ἀποδείχνει ὅτι μ' ὅλη τὴν ὁριστικὴ ἀποδοχὴ τοῦ δημοτικοῦ στοιχείου γιὰ βάση γλωσσικὴ,ἡ ἐπίδραση αὐτὴ δὲν μπορεῖ παρὰ νὰ γίνῃ μεγαλύτερη καὶ βαθύτερη. Φτάνει νὰ διαβάσῃ κανεὶς τὰ ποιήματα τοῦ Παλαμᾶ, καθὼς φτάνει νὰ διαβάσῃ τὸ Μαρτζώκη γιὰ νὰ καταλάβῃ τὸ τί μπορεῖ, πρωτότυπα καὶ δυνατὰ, νὰ ἐκφράσῃ ἕνας ποιητὴς ποὺ περιορίζεται νὰ τραγουδῇ, σύφωνα μὲ τὶς ὁρμὲς τῆς φυλῆς του, τὴν ἄπειρη ψυχή της! Τέτοιος εἶτανε ὁ Σολωμός. Κι' ἂν ὁ Παλαμᾶς εἶναι Γκαῖτε, ὁ Μαρτζώκης εἶναι Σίλλερ. Σ' αὐτόνε ἡ φωνὴ τῆς καρδιᾶς ὑψώνεται παντοῦ σὰν κυβερνήτρα τῆς ρυθμικῆς μελωδίας. Τὸ ἐναντίο στὸν Παλαμᾶ ὁ νοῦς εἶναι τὸ πᾶν. Ἀνάμεσό τους βρίσκεται ὁ Κάλβος, ὅπου βλέπει κανεὶς τὸ δούλεμα τῆς σκέψης μαζὶ καὶ τοῦ αἰστήματος. Θὰ μιλήσουμε ἀργότερα σὲ μιὰ μελέτη λαβαίνοντας ἀφορμὴ ἀπὸ τὰ «Καινούρια Ποιήματα» τοῦ Μαρτζώκη πὼς καθένας ἀπὸ αὐτοὺς τοὺς ποιητὲς εἶναι κ' ἕνας κρίκος ποὺ τὸν ἑνώνει μὲ τὸν ἄλλο, καὶ τί ἐπίδραση ξεχωριστὴ ἔχει καθένας τους. Ὁ Μαρτζώκης ἀπὸ τὴν Ἰταλία, ὁ Παλαμᾶς ἀπὸ τὴ Γαλλία.

Πιὸ εὔκολα, ἀπ' τὸ δρᾶμα καὶ τὸ ρομάντζο, ὁ λυρισμὸς θεμελιώνεται κι' ἀπλώνεται στὴ λαϊκὴ παράδοση.

Γιὰ τοῦτο ἡ ποίηση πρώτη ἦρθε κοντὰ στὴ Ρωμιοσύνη καὶ τὴν προσκύνησε· μὰ πρὶν ὑψωθῇ ὡς τὰ φιλοσοφικὰ ἔπρεπε πρῶτα νὰ τραγουδήσῃ τὶς ὁρμὲς καὶ τοὺς πόθους τοῦ Ἔθνους. Ὁ Βουκολισμὸς εἶταν ἕνα πέρασμα ποὺ μὲ τὸν Κρυστάλλη, διάβηκε ἀπὸ τὸ Σολωμὸ καὶ τὸ Βαλαωρίτη, ὡς τὴν «Ἀσάλευτη ζωή», ποὺ εἶναι θᾶμα ἰδεολογικῆς λεπτότης. Καὶ συβαίνει, ὅταν αὐτὸ καθαυτὸ τὸ Ἑλληνικὸ πνέμα εἶναι ρητορικὸ καὶ διαλεχτικὸ μαζὶ, ν' ἀφίνῃ νὰ βυθιστῇ κανεὶς ὡς τὴν οὐσία του, καὶ νὰ φανερώνῃ τὰ πολυτιμώτερα σημάδια τοῦ περιβάλλοντος. Εὐκολώτατα ὁ ποιητὴς παίρνει κατὰ τύχη μιὰ παράδοση ἢ ἕνα μῦθο δίνοντάς τους τὴν ἐπίκαιρη συβολικὴ μορφή. Ὁ Ψυχάρης βλέποντας τὸ σνοβιστικὸ γερμανισμὸ τῶν πρώτων νιτσεϊστῶν τῆς Ἀθήνας καὶ θέλοντας νὰ σοβαρέψῃ τὴν πολεμική του, ποὺ ἀλλιῶς θᾶμενε στὰ στενὰ ὅρια τῆς δημοσιογραφίας,ἔγραψε τὸ «Ρωμαϊκο Θέατρο». Ἁπλὸ μεγάλωμα τοῦ δρόμου ποὺ πρωτάνοιξε ὁ Καμπύσης. Ὁ Ἀνατὸλ Φρὰνς ἀντικατέστησε τὸν Ἴψεν. Ὁ Δ. Ταγκόπουλος ποὺ μᾶς ἔδωκε τελευταῖα τοὺς «Ζωντανοὺς καὶ πεθαμμένους» λαβαίνοντας ἀφορμὴ ἀπ' τὶς γλωσσικὲς φιλονεικίες ὅπου ὅλο τὸ μέλλον τῆς νεώτερης Ἑλλάδας κρεμιέται, ξαναδιάβασε τὸ Βαγγέλιο τοῦ Λουκᾶ ἀπὸ τὴν περίφημη μετάφραση τοῦ Πάλλη καὶ τράβηξε ἀπὸ κεῖ τὸν «Ἄσωτο» ὅπου ὅμως ἡ ποιητικὴ Τέχνη δὲν καταφέρνει νὰ μᾶς φανερώσῃ σ' ἕνα ξέσπασμα τῆς ἰδέας πραματικὰ δυνατό, τὸ ἐνδιαφέρο τοῦ μύθου. Μὰ ξεπηδάει ἕνας τέτιος ἐνθουσιασμὸς γιὰ τὴν ἰδέα ποὺ ὑπερασπίζεται, ὥστε συνεπαίρνεται κανεὶς ἀπὸ τὴ γοητεία τοῦ διαλόγου τοῦ ὁρμητικοῦ μαζὶ καὶ θελληματικὰ ἁπλοῦ. Εἶπα θελληματικὰ γιατὶ φανερώνεται κἄποτε μιὰ ἐπιτήδευση ἁπλότης ποὺ δὲν πολυπηγαίνει μὲ τὴ φύση τῶν χαραχτήρων. Κατὰ τἄλλα ὁ Ἄσωτος εἶναι ἔργο πολεμικὸ κ' ἐπίκαιρο, καὶ γιὰ τοῦτο ἀκριβῶς ἔχει τὴν ἀξία του μὰ καὶ τὰ ἐλαττώματά του. Γιατὶ γεννιέται τὸ ζήτημα, ἂν ἡ ἐποχὴ ποὺ μᾶς χωρίζει ἀπὸ τὰ Βαγγελικὰ δὲν εἶναι πολὺ κοντινὴ ἀκόμα γιὰ νὰ μπορέσουμε νὰ κρίνουμε ὀρθὰ τὰ πράματα. Ὁ κ. Ταγκόπολος εἶναι λατρευτὴς τῆς Ἀλήθειας· μὰ μὴ λησμονοῦμε πὼς στὴν Τέχνη, ἡ ἀλήθεια δὲν μπορεῖ νὰ μᾶς παρουσιαστῇ, παρὰ σκεπασμένη μ' ἀρκετὴ λαμπρότητα ὥστε νὰ φανερώνῃ πάντοτε τὴν ὄψη τοῦ Ὡραίου. Κι' αὐτὸ ὁ κ. Ταγκόπουλος δὲ μᾶς τὄδειξε καθόλου στὴν ἐχτέλεση· ἡ ἰδέα ὅμως τοῦ ἔργου του,μᾶς φαίνεται, ὅτι κέρδισε πολὺ πιὸ στὸ ξετύλιγμα, γιατὶ ὁ «Ἄσωτος» εἶναι περσότερο σατυρικὸς διάλογος σπιθόβολων ἰδεῶν παρὰ ἀληθινὸ δρᾶμα.

Τὸ ἐλάττωμα ἄλλως τε αὐτὸ εἶναι ἀχώριστο ἀπῦ τὶς περσότερες δραματικὲς προσπάθειες τῆς νεώτερης Ἑλλάδας, κι'ὁ κ. Ταγκόπουλος βρίσκεται πολὺ κοντὰ στὸ συγραφέα τῶν «Κούρδων», ποὺ εἶναι κάτι κι' αὐτό!

Τὸ πρόσωπο τοῦ πρωταγωνιστῆ Γιάννη εἶναι δυνατώτατα χαραγμένο· ἡ πλοκὴ πολὺ ζωηρὴ καὶ πολὺ χρωματισμένη.

Ὁ «Ἄσωτος» φέρνει ἄνω κάτω μὲ τὶς μπερμπατιές του τὸ πατρικὸ σπίτι·ἀνακατεύεται μὲ τοὺς ἄλλους φοιτητὲς στὰ Βαγγελικὰ, μὰ ἔξαφνα φωτίζεται τὸ μυαλό του καὶ βλέπει τὴν ἀλήθεια. Γυρίζει σπίτι του καὶ ζητάει συχώρεση. Ἀλλὰ δὲ φτάνει ἐξαγνισμὸς μὲ λόγια μόνο· χρειάζουνται προπάντων ἔργα. Φεύγει λοιπὸν γιὰ νὰ πάῃ πολεμιστὴς στὴ Μακεδονία,στὸν τόπο αὐτὸ ποὺ δὲ θὰ σώσουνε οἱ Ἕλληνες μὰ ποὺ θὰ σώσῃ τοὺς Ἕλληνες μαθαίνοντάς τους νὰ ζοῦνε σὰν ἄνθρωποι, καὶ σύφωνα μὲ τὴν ἀλήθεια τῆς ζωῆς. Διάφοροι κριτικοὶ χωρὶς νἄναι ἀντίθετοι μὲ τὶς ἰδέες τοῦ κ. Ταγκόπουλου — καθὼς ὁ ποιητὴς Ἕρμονας — προτιμοῦνε ἀπὸ τὸν «Ἄσωτο» τοὺς «Ζωντανοὺς καὶ πεθαμμένους». Συφωνοῦμε μὲ τὴν ἰδέα αὐτὴ καὶ περιμένουμε τὸ καινούριο ἔργο τοῦ δραματογράφου γιὰ νὰ κρίνουμε ὁλόκληρη πιὰ τὴν τριλογία. Ἔτσι τὸ δημοτικὸ θέατρο πλουτίζεται μέρα μὲ τὴ μέρα ἀπὸ ὡραῖα ἔργα ποὺ γλήγορα θὰ κάνουμε τὴ λεπτομερή τους ἐξέταση, χωρὶς νὰ λησμονήσουμε τὶς μετάφρασες ποὺ ἔχουνε κι' αὐτές, καθὼς ὁ «Κύκλωπας» τοῦ Πάλλη,τὴν ξεχωριστή τους σημασία.

Démétrius Asteriotis
(Philéas Lebesgue)

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΑ ΝΟΥΜΕΡΑ

Προχτὲς πῆγα καὶ γὼ στὸ Ὠδεῖο τῆς Λόττνερ γιὰ ν' ἀκούσω τοὺς διαφόρους λογίους μας τί θὰ ποῦνε στὴ φιλολογικὴ ἑσπερίδα ποὺ διοργάνωσε ὁ κ. Γεράσιμος Βῶκος, ποὺ δὲν ξέρω τί εἶναι καὶ τί γυρεύει κεῖ μέσα.

Δηλαδὴ νὰ πῶ τὴν ἀλήθεια, εἶχα ξεκινήσει ἀπὸ τὸ σπίτι μου νὰ πάω στοῦ Ἀρνιώτη, ἀλλὰ περνώντας στὸ δρόμο μου ἀπὸ κεῖ, εἶδα φῶς, διάβασα τὸ πρόγραμμα καὶ δὲν ξέρω κ' ἐγὼ πὼς βρέθηκα μ'ἄλλους πολλοὺς θρονιασμένος σὲ μιὰ καρέκλα τῆς μεγάλης σάλας τῶν συναυλιῶν.Καὶ νὰ σου ἀκόμα δὲν εἶχα καλοκαθίσει, βγαίνει γιὰ νούμερο πρῶτο ὁ διάσημος συγραφέας τῆς Κατοχῆς γιὰ νὰ μᾶς διαβάσει σὲ μιὰ φυλλάδα τὸ βίο καὶ τὴ δράση τῆς Λίνας φὸν Λόττνερ. Δὲν ξέρω, μπορεῖ ἡ κυρία αὐτὴ ν' ἀξίζει ὅσο θέλετε καὶ νἄναι κάτι περσότερο ἀπὸ δασκάλα πιάνου στὶς διάφορες φραντζεζοποῦλες, φαναριωτοποῦλες μας καὶ μπακαλοποῦλες μας— μὲ συγχωρεῖς, ἀγαπημένε μου Νουμᾶ, ξέχασα πὼς ἔγινε τώρα τελεφταῖα κέντρο σου τοῦ Γιαννάκη τὸ Ζαχαροπλαστεῖο — ἀλλὰ μοῦ φαίνεται δὲ στέκει σ' ἕναν τέτιο μεγαλόσχημο δραματικὸ νὰ κάνει μέσα στὴν Ἀθήνα καὶ στὸ 1906 τὸν τελάλη, τώρα μάλιστα ποὺ ἔγινε καὶ «ἑταιρία διαφημίσεων».

*

Νούμερο δέφτερο ὁ Νιρβάνας διαβάζει εἰς λὰ μινόρε ἕνα παραμῦθι του Δὲν ἤξερα πὼς ὁ Φάουστ εἶχε τόσα βάσανα, δηλ. ἀφοῦ ἔγινε ἀνάγνωσμα ὅτι θὰ γίνει καὶ διάλεξη στὸ Ὠδεῖο τῆς Λόττνερ. Γιατὶ δὲν εἶταν τίποτ' ἄλλο ὁ σωρὸς τῶν παραμυθιῶν τοῦ Νιρβάνα γιὰ τὸ γέρο ποὺ ὅλα τἄξερε,ὅλα τἄχε μελετήσει μέσ' τὸ ἀνήλιο γραφεῖο του τὸ παραγεμισμένο μὲ νεκροκεφαλὲς καὶ σαῦρες καὶ μονάχα τὴν ἀγάπη δὲν εἶχε δοκιμάσει,παρὰ ὁ Φάουστ ὅπως μᾶς τὸν χαραχτήρισε ὁ Γκαῖτε, μὲ τὴ διαφορὰ ποὺ ὁ Φάουστ τοῦ Γκαῖτε γνωρίζοντας τὴν ἀγάπη ξαναγεννιέται, ξανανιώνει, ἐνῶ ὁ σοφὸς τοῦ Νιρβάνα πεθαίνει.

Δὲ σᾶς φαίνεται ὅτι ἐδῶ συμβολίζεται ὁλόκληρη ἡ δράση τοῦ κυρίου αὐτοῦ καὶ τῆς παρέας του; Ὁ Νιρβάνας θέλει νὰ πεθάνῃ ὁ σοφός του τὴ στιγμὴ ποὺ ἀρχίζει νέα ζωὴ νὰ νοιώθει γύρω του, τὴ στιγμὴ ποὺ αἰστάνεται νὰ ζεστάνει τὰ χείλια του ἕνα φιλὶ ἀγάπης, ὅπως μέσ' τὶς στῆλες τοῦ περιοδικοῦ τους θέλουν οἱ κύριοι αὐτοὶ νὰ πεθαίνει κάθε καινούργια ἰδέα ποὺ τὴ ζεσταίνει μιὰ πνοὴ ζωῆς.

Ὁ κ. Νιρβάνας μετάφρασε στὰ «Παναθήναια» μιὰ σειρὰ νορβηγικὰ παραμύθια ποῦναι ἀληθινὰ ἀρι-

σ'τουρνηματάκια· ἀλλὰ ὁ ἄθρωπος δὲ στάθηκε ἴσα μὲ δῶ, θέλησε νὰ τὰ μιμηθῇ. Τέλος πάντων, πάει καλά, ποιός τοῦ εἶπε νὰ μὴ γράψῃ παραμύθια, ἀλλὰ χάθηκε νὰ πάρει ἀπὸ τὴν πλούσια λαϊκὴ παράδοσή μας; εἶταν ἀνάγκη νὰ μᾶς κάνει τὸ Φάουστ παραμῦθι; ἀκόμα καὶ οἱ Νεράϊδες του ποὺ χορεύαν τὴ νύχτα μπρὸς στὸ σοφὸ μοῦ φάνηκαν σὰ ψιλόλιγνες γερμανίδες ποὺ χορεύαν κάτω ἀπόνα οὐρανὸ ποὺ τὸ φεγγάρι πρόβαλε δειλὰ θολωμένο μέσ' ἀπ' τὰ σύννεφα. Ποῦ εἶναι οἱ δικές μας οἱ λιγερές ποὺ τοὺς χορούς του στήνουνε μὲ τοῦ μεσονυχτιάτικου φεγγαριοῦ τ' ὁλόλαμπρο φῶς κάτω ἀπ' τὸν καθάριο οὐρανό μας ἢ μὲ τοῦ μεσημεριάτικου ἡλιοῦ τὴ λαύρα; Αὐτὲς δὲ χορεύαν γύρω σὲ σοφοὺς κιτρινιασμένους ἀπ' τὴ μελέτη, ἔχουν μαζί τους παλληκάρια νὰ τοὺς κρατοῦνε μὲ τὴ φλογέρα τὸ ρυθμό.

*

Ἀλλὰ σώνουν αὐτὰ γιὰ τὸν ἕνα Παναθήναιο· τώρα ἂς ἔρθουμε στὸν ἄλλο ποὺ βγῆκε μετὰ ἀπὸ δάῦτον, νούμερο τρία, στὸν κύριο Ξενόπουλο ποὺ μᾶς μίλησε γιὰ τὸ «ὡραῖον βιβλίον», καταλαβαίνετε βέβαια, σὲ γλῶσσα παστρικέβουσα. Δὲ μπορεῖ νὰ χωρέσῃ τὸ κεφάλι μου ἕνα πρᾶμα, πὼς μποροῦν αὐτοὶ οἱ ἀθρῶποι ν' ἀνεβαίνουν καὶ νὰ κατεβαίνουν ὅλη τὴ γλωσσικὴ σκάλα μὲ μιὰ ἀφέλεια ποὺ μόνο ἡ ἀμάθεια μπορεῖ νὰ προστατεύῃ ἢ ἡ δίψα ὅπως ὅπως καὶ ὅπου νἆναι ν'ἀκουστοῦν καὶ ὄχι βέβαια ἀληθινὸ καλλιτεχνικὸ αἴσθημα ποὺ συνταιριασμένο βρίσκεται πάντα μὲ τὸν καλλιτεχνικὸ ἐγωϊσμό. Λὲς κ' εἶναι κουρντισμένα ὀργανέτα ποὺ παίζουν ἀνάλογα μὲ τὶς νότες ποὺ τὸ κέφι σου ταίριασε στὸ μηχανισμό τους καὶ ποὺ μονάχα τους δὲ μποροῦν νὰ βγάλουν κανένα μουσικὸ ἦχο. Γιατὶ δὲν εἶταν βέβαια καμιὰ ἀνάγκη νὰ βγῇ νὰ μιλήσῃ ὁ κ. Ξενόπουλος γιὰ τὸ «ὡραῖον βιβλίον» ἂν εἶχε κάποιο ἐγωϊσμὸ καὶ συναίστηση ὅτι «ὡραῖον βιβλίον» εἶνε ὁ «Κόκκινος βράχος»· ἀλλὰ φαίνεται ὅτι ἢ δὲν ἔχει ἄλλο προτέρημα ἢ δὲν ἔχει τὸ «γνῶθι σαυτόν».

Μᾶς εἶπε λοιπὸν ὅτι τὰ βιβλία μποροῦν νὰ διαιρεθοῦνε σὲ δύο μεγάλες τάξες, στὰ σοφὰ βιβλία καὶ στὰ ὡραῖα βιβλία. Καὶ σοφὰ βιβλία εἶναι ὅσα χρειάζονται γιὰ τὴ μελέτη τῆς Ἐπιστήμης, καὶ ὡραῖα ὅσα ἔχουν μέσα μυθιστορήματα, ποιήματα καὶ ἄλλα φιλολογικὰ δημιουργήματα. Στὸν τόπο μας δὲν ὑπάρχουν ὡραῖα βιβλία παρὰ μόνο σοφά. Κοροΐδευε βέβαια δῶ ὁ κ. Ξενόπουλος γιατὶ δὲ θέλω νὰ ὑποθέσω ὅτι μιλοῦσε σοβαρὰ ἐξὸν ἂν ἐννοοῦσε τὴ Γραμματολογία τοῦ Μιστριώτη. Αὐτὸ φαίνεται νὰ ποῦμε τὴν ἀλήθεια καὶ ἀπ' ὅσα παρακάτω εἶπε, ὅτι τὰ ὡραῖα βιβλία στὸν τόπο μας δὲν ἀγοράζουνται, δὲ διαβάζουνται ὅπως σ' ἄλλα μέρη καὶ οἱ συγραφιάδες τους ποὺ πολλοὶ ἀπ' αὐτοὺς θὰ εἶχαν τὴν πρώτη θέση καὶ στὰ ξένα σὲ πολλοὺς Νομοὺς εἶνε ὁλότελα ἄγνωστοι. Μᾶς φώτισε . . . . ἀλλὰ δὲ νομίζει ὁ κ. Ξενόπουλος ὅτι καὶ αὐτὸς εἶναι ἕνας ἀπὸ κείνους ποὺ ἀντὶ νὰ φροντίσουν νὰ διορθώσουν αὐτὸ τὸ κακὸ τὸ πᾶνε σὲ μάκρος μὲ τὴν ἀνόητη ἐπιφύλαξή τους καὶ τὴ μισή τους γλῶσσα; Δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ τὰ λέμε, τὰ ξέρει καὶ τὰ ξέρουμε καὶ τὰ ξέρουνε καλύτερα, τούλάχιστο ὁ κ. Ξενόπουλος μοῦ φαίνεται, ἀλλὰ.... μέσα σ' ἕνα ἀλλὰ ἀμφιβολίας θεμελιώνεται ὅλη ἡ κακομοιριά μας.

Ἀλλὰ, λένε μόνο οἱ γέροι· τὰ νιάτα λένε, μπρός· καὶ τώρα μὲ τὸ συμπάθειο, ἐπειδὴ τὸ φέρνει ὁ λόγος, νὰ κάνω μιὰ παρεκβασούλα.

Μιὰ μέρα βρισκόμουν μὲ τὸν Ταγκόπουλο στὴν Πλατέα τοῦ Συντάγματος ὅπου συναπαντοῦμε τὸ Ζησουνιάτη καὶ ἀφοῦ χαιρετηθήκαμε μᾶς εἶπε ὅτι εἶνε ἄρρωστος γιατὶ ἔμεινε ὄξω προχτὲς λίγο ἀργότερα· καὶ γυρίζοντας πρὸς τὸν Ταγκόπουλο τοῦ λέει· «Ἔ! γεράσαμε, δὲν εἴμαστε πιὰ γιὰ τέτιες παλληκαριές». «Ἐγὼ δὲ γέρασα καθόλου, φωνάζει γελῶντας ὁ Ταγκόπουλος, τώρα αἰστάνουμαι ὅτι ξανανιώνω». Νὰ σᾶς πῶ τὸν χάρηκα τὸν Ταγκόπουλο ἐκείνη τὴ στιγμή, μοῦρθε νὰ τὸν ἀγκαλιάσω καὶ μὴ γελᾶτε μὲ τὸν ἐνθουσιασμό μου, ἔβλεπα μπροστά μου μιὰ εἰκόνα ζωντανὴ αὐτῆς τῆς κατάστασης. Ἔβλεπα στοῦ Ταγκόπουλου τὴ μεγολόπρεπη κορμοστασιὰ νὰ ξεχωρίζει ὅλη ἡ ζεστασιὰ τῆς ἰδέας ποὺ ζεῖ στὶς ψυχὲς ὅλων ἐκείνων ποὺ σ'ὅποια ἡλικία καὶ ἂν βρίσκουνται ἔχουν τὰ νιάτα στὴν καρδιὰ, καὶ ἀπέναντί τους ὅλη τὴ γεροντίστικη κρυάδα σ' ἕνα ἄθρωπο νέο ποὺ γέρασε, ὅπως παρατήρησα, γιὰ νἆναι ἀπ' τὴν παρέα τῶν Παναθηναίων· θὰ μοῦ πεῖτε ἀλλοῖ νὰ τοῦχῃ ἡ κοῦτρα του . . . ἀλλὰ τέλος πάντων. Διαβάστε καὶ τὴν κρίση ποὔχει γράψει στὸ περιοδικό τους γιὰ τὰ καινούργια βιβλία ποὺ βγήκανε καὶ θὰ δεῖτε ὅτι δὲν μπόρεσε ὅλο ἐκεῖνο τῆς ζωῆς τὸ ξεχείλισμα ποὺ βρίσκεται μέσα στὴ μετάφραση τοῦ Κύκλωπα οὔτε κἂν νὰ σαλέψει τὸ νεκρωμένο του ὀργανισμό, γι' αὐτὸ μᾶς ξεφουρνίζει ἐκεῖνα τὰ γεροντίστικα παραμιλητὰ λέγοντας ὅτι ὁ Πάλλης εἶναι Κύκλωπας μ'ἕνα μάτι. Ὅτι εἶναι Κύκλωπας δὲ χωράει καμιὰ ἀμφιβολία, ἀλλὰ ἔχει μάτια δεκατέσσαρα, ἐνῶ αὐτοὶ ὅλοι τους εἶνε θεόστραβοι· γι' αὐτὸ τοῦ Πάλλη τὸ βιβλίο τὸ λὲν «μὴ ἐπιμελημένον» καὶ τοῦ Ξενόπουλου τὴ Μαργαρίτα Στέφα «κομψογραφημένον» δηλαδὴ «ὡραῖον βιβλίον»· εἴδατε πὼς τοὺς μοιάζει ὄμορφα ὁ μοσχομυρουδάτος αὐτὸς τίτλος ποὺ ἴδιος ὁ συγραφέας της μᾶς τὸν ξεφούρνισε· χαλαλι του.

*

Ἀλλὰ ἂς προσέξουμε στὴ διάλεξή μας, γιατὶ βγαίνει νούμερο τέσσερα, ὁ Μαλακάσης, γιὰ νὰ διαβάσῃ ποιήματα. Μὲ μιὰ γλυκειὰ ἀπαγγελία ποῦναι χαρακτηριστικιὰ τοῦ ποιητῆ μᾶς διάβασε μερικὰ ποιήματά του, τὰ περσσότερα καὶ ἂν δὲν κάνω λάθος ὅλα γνωστὰ ἀπὸ τὴ συλλογή του καὶ ἀπὸ διάφορες ἄλλες δημοσίεψες καὶ τίποτα ἄλλο.

*

Τώρα εἶναι τὸ μεγάλο γλέντι ποὺ βγαίνει ὁ Μπάμπης Ἄννινος· εἴδατε πὼς σὲ ὅλα τὰ βαριετὲ ἀφίνουν τὰ καλύτερα νούμερα τελευταῖα, καὶ ἐπειδὴ εἴπαμε γιὰ Βαριετὲ ξέρετε τί ἐντύπωση μοῦ ἔκανε ὁ Ἄννινος; σὰν τὴν ἐντύπωση ποὺ μοῦκανε ἡ Ζὰν-Νταρὰς ὅταν τὴν εἶδα ὕστερ' ἀπὸ χρονιὰ πολλὰ ἡσυχίας νὰ βγαίνῃ πρόπερσυ στὴν Ἀλάμπρα. Στὰ χέρια του κρατοῦσα ἕνα μάτσο χοντρὸ χαρτιὰ σὰν κ' ἐκεῖνο ποὺ τοῦφερε μιὰ μέρα στὸ γραφεῖο του ἕνας νέος. Ὁ νέος, μᾶς εἶπε, ὅτι εἶχε κεῖ μέσα σαχλαμάρες ποὺ τοὺς ἔκανε νὰ γελάσουν καὶ νὰ φτιάσουν καὶ σύλλογο, καὶ μεῖς γελάσαμε ὄχι βέβαια μὲ τ' ἀστεῖα ἄλλὰ γιὰ τὶς σαχλαμάρες καὶ θυμηθήκαμε μὲ σιχασιὰ τὸν καιρὸ ποῦ εἶταν ὅλα γύρω ὁλόγυρα στὴ σκοτεινιά.

Στὸ δράμα τοῦ νέου, γιατὶ δράμα εἶταν τὸ μάτσο αὐτό, μᾶς εἶπε ὅτι «ὅλα τὰ πρόσωπα ἐφθέγγοντο τὴν αὐτὴν γλῶσσαν» «ποῦ φθέγγεσαι καὶ σὺ καὶ οἱ ὅμοιοί σου» ἀκούγεται νὰ ψιθυρίζῃ ἕνας γνωστὸς δηγηματογράφος μας ποὺ καθότανε μπρός μου. Ποιοὺς νὰ ἐννοοῦσε ὁμοίους ὅμως; λέτε καὶ κείνους ποῦ βγῆκαν πρὶν ἀπ' αὐτόν; ἴσως.

Ἐδῶ μᾶς ἔρχεται νὰ κάνουμε καὶ μιὰ τρελλὴ σκέψη· μήπως στὶς τόσες ἀηδίες ποὺ δεχόταν τὸ γιὰ τ' ἄχρηστα καλάθι τῆς φημερίδας ποὺ ἐργαζότανε ὁ κύριος αὐτός, μήπως παράπεσε καὶ κανένα καλὸ ποὺ τοὺς φάνηκε ὅλων ἐκείνων τῶν κυρίων Εἰσαγγελέων σὰν τἄλλα καὶ ἴσως νὰ γελάσανε καὶ μὲ δαῦτο. Μπορεῖ μάλιστα νὰ σᾶς πῶ ὅτι ἔχω πεποίθηση ὅτι ἂν ἔτυχε πραγματικὰ καὶ τοὺς πῆγαν κανένα τέτιο θὰ βρῆκε τὴ μοῖρα τῶν ἀλλονῶν, γιατὶ δὲν εἶταν οὔτε εἶναι αὐτοὶ σὲ θέση νὰ ξεχωρίσουν τὸ πολὺ ἄσκημο ἀπὸ τὸ πολὺ καλό, αὐτοὶ ποὺ ὅλα τὰ γραμμένα τους μᾶς φαίνονται εἰσαγγελικά.

Καὶ μὲ τὴν εἰσαγγελικὴ αὐτὴ ἀγόρευση τέλειωσε κι' ὅλο τὸ πανηγύρι, ἀλλὰ ἐγὼ νὰ σᾶς πῶ τὴν ἀλήθεια δὲν ἐννοοῦσα νὰ σκολάσω ἔτσι γλήγορα· πῆγα καὶ στοῦ Ἀρνιώτη καὶ κάθησα ὡς τὰ ξημερώματα — μεταξύ μας σᾶς παρακαλῶ — μὴ τὸ μάθῃ κανεὶς Παναθήναιος.

ΠΙΘΑΓΟΡΑΣ

ΒΑΡΒΑΡΟΠΑΖΑΡΟ

(Στὴ στήλη αὐτὴ θὰ κρεμάμε κάθε βδομάδα, σὰν κεφάλια ληστῶν, ὅλες τὶς ὀσυνταξίες κι ἀνορθογραφίες ποὺ βρίσκουνται σὲ καθαρευουσάνικα βιβλία. Συνεργάτες τῆς στήλης αὐτῆς θἆναι ὅλ' οἱ ἀναγνῶστες μας, ἀρκεῖ μονχὰ πλάϊ στὸ βαρβαρισμὸ ποὺ θὰ μᾶς στέλνουνε νὰ σημειώνουν τὄνομα τοῦ βιβλίου καὶ τὸν ἀριθμὸ τῆς σελίδας ποὺ βρίσκεται).

«.... *ἅτινα δίδουν μίαν ἰδέαν τῶν κρατούντων ἐν τῇ νέᾳ ἀντεπροσωπείᾳ ἀρχῶν*».
(«Ἑστία», 7 Μαΐου 1906, σελ. 1, στήλη 4).

*

«*Τὸ ποσὸν τοῦτο .... ἐξασφαλίζει τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ πρώτου συλλαβόντος τὴν ἰδέαν Μικρασιάτου*».
(«Ἑστία», Μαΐου 10, σελ. 3, στήλη 2).

*

«*Τοῦθ' ὅπερ ἀσυγγνώστως κατακριτέον*».
(«Ἀκρόπολις» 28 Ἀπριλίου, σελ. 1, στήλ. 3).

*

«.... *Εἰσελθὼν ἐν τῷ γραφείῳ....*».
(«Ἀκρόπολις» Μαΐου 1, σελ. 3, στήλη 5).

*

«*Ἠὐχαρίστησε τὸ Ράϊχσταγ διὰ τὰς ἐνδεικνυομένας συμπαθείας*».
(«Ἀθῆναι» Μαΐου 2, σελ, 3, στήλ. 4).

*

«*Ἡ Κυβέρνησις εὑρίσκεται ἐν τῷ τελειοῦσθαι μετὰ αοβαρᾶς Ἑταιρίας περὶ πλήρους δικτύου....*».
(«Πατρίς», 30 Ἀπριλίου, σελ. 1, στήλη 3).

*

«*ἠσθάνθη πολλὴν πικρὰν τὴν ἀλήθειαν ἑνὸς λακωνικοῦ μας*».
(«Ἀκρόπολις» Μαΐου 3, σελ. 2, στήλ. 2).

*

«.... *νομίζομεν, ὅτι ἡ μελίρρυτος γλῶσσα τῶν ἱεροκηρύκων μας καλλίτερα θὰ ἦτο νὰ ἐρητόρευεν ὑπὲρ πρακτικωτέρων καὶ κοινωνικωτέρων ἀρετῶν ἀφίνοντες τὴν ἔρευναν τῶν μεταφυσικῶν εἰς τοὺς ἐπιστήμονας.*»

Καὶ πιὸ κάτω:

«*Τόση ἔκφρων ἡ χαρὰ καὶ ὑπερηφάνειά των.*

(«Ἀκρόπ. Μαΐου 2, σελ. 2, στήλη 2, στὰ Λακωνικά).

«.... *Μετὰ τὴν ἀπομόνωσιν τῆς Γερμανίας ἡ Ἀγγλία ἔκρινεν ἀφιχθεῖσαν τὴν στιγμὴν διὰ τὸν διαμελισμὸν τῆς Τουρκίας*».

(«Ἀλήθεια» Μαΐου 7, στήλη 5, γράφει Κλ. Νικολαΐδης).

*

«..., *ἐν ταῖς προμνησθείσιν ἐφημερίσιν*».

(«Σύμπαν» Δ. Ζαλούχου (δηλαδὴ Ζαλουχοποιημένη «Astponomie Populaire τοῦ Flammarion») στὸν Ἐπίλογο).

ΚΥΡΙΑΚΑΤΙΚΟ ΚΗΡΥΓΜΑ

Πάτερ, ἥμαρτον εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἐνώπιόν σου καὶ οὐκ εἰμὶ ἄξιος κληθῆναι υἱός σου.

Λουκ. 15.

Ὅλοι οἱ χριστιανοὶ πριὸς πολὺ καὶ ποιὸς ὀλίγο ξέρει τὸν Ἄσωτο Γιό, τὸν πονόψυχο Πατέρα, τὸν Παραπονιάρη Ἀδερφό, ξέρει τῆς ἀσωτίας τὰ βάσανα, τῆς μετάνοιας τὴ δύναμη, τῆς πονοψυχιᾶς τὴ γιατρειά, τὸ γλυκὸ μάλλωμα τοῦ σκληροῦ παραπόνου.

Ἔφυγε ὁ Ἄσωτος Γιὸς μακρυὰ ἀπ' τὸν πατέρα του, ποὺ εἴτανε τόσο καλὸς καὶ τοὔδωκε τὴν κληρονομιά του, πρὶν τοῦ καιροῦ του, κ' ἔπεσε στὶς παραλυσίες τῆς ξενητειᾶς, ὅπου τοῦ ἐφάγανε πετσὶ καὶ κόκκαλο, τὸ πουγγί του, τὸ κορμί του καὶ τὴν ψυχή του μαζί. Τὸν ἠύρανε ἔπειτα οἱ συφορὲς ποὺ ἀκολουθοῦνε τὴν κάθε παραλυσία· οἱ ψεύτικοι φίλοι τὸν ἀφήσανε καὶ κατάντησε σὲ τέτια ἀπελπισιὰ ποὺ πῆγε καὶ γίνηκε κοπέλλι κ' ἔβοσκε χοίρους, πολλὴ δουλειὰ κι' ὀλίγο ψωμί, ποὺ ἔβλεπε μὲ λεχουδιὰ τὰ ξυλοκέρατα ποὺ τρώγανε οἱ χοῖροι κ' ἐλόγιαζε μεγάλο του καλὸ νὰ μποροῦσε νὰ γεμίση μ' αὐτὰ τὴν κοιλιά του. Τότε θυμήθηκε τὸν καλόν του τὸν πατέρα, τὰ καλὰ τοῦ σπιτιοῦ του καὶ τὴν καλοπέραση τῶν κοπελλιῶν του. Τὸ πῆρε ἀπόφαση νὰ γυρίση στὸν πατέρα του, νὰ πέση στὰ πόδια του, νὰ ζητήση συχώρεση, καὶ νὰ τὸν παρακαλέση νὰ τονὲ πάρη κοπέλλι του. Ἔτσι τἀποφάσισε, ἔτσι τὄκαμε· ἡ ψυχὴ τοῦ καλοῦ πάτερα ἐμαλάκωσε καὶ μ' ἀνοιχτὴ ἀγκαλιὰ δέχτηκε τὸν παραλυμένο. Προστάζει νὰ τονὲ τιμήσουνε σὰ γιό του, νὰ τονὲ ντύσουνε ἀρχοντικὰ, καὶ νὰ σφάξουνε τὸ θρεφτὸ μοσκάρι, νὰ τοιμάσουνε γλέντι νὰ χαροῦνε οἱ σπιτικοὶ κ' οἱ φίλοι. Ὁ πρωτογιὸς ἔλειπε ἀπ' τὸ πανηγύρι κι' ὅταν ἐγύρισε ἀπ' τὴν ἐξοχὴ τὸ βράδυ κι' ἄκουσε τὴ χαρὰ ποὺ γινότανε στὸ γονικό του σπίτι καὶ ἔμαθε τὴν ἀφορμή της, θύμωσε γιὰ τὴν πατρική του μακροθυμία καὶ πικρὰ παράπονα φύγανε ἀπ' τὸ στόμα του. Μὰ ὁ σπλαχνικὸς πατέρας ποὺ συχώρεσε τὸν ἄσωτο, ἤξερε νὰ μαλακώση καὶ τὸν παραπονιάρη μὲ τὸ συμπάθειο ποὺ ἔδειχνε στὶς ἀδυναμίες καὶ τοῦ μιανοῦ καὶ τἀλλουνοῦ. Κι' ἔτσι χαρὰ κι' ἀγαλλίαση μπῆκε στὸ λυπημένο σπίτι ἀπ' τὴ μετάνοια τοῦ ἁμαρτωλοῦ καὶ τοῦ πάτερα τὴ συγκατάβαση.

Πόσα καὶ πόσα μυρωδᾶτα λουλούδια, πόσες πανέμορφες διδαχὲς μποροῦμε νὰ πάρουμε ἀπ' αὐτὴ τὴ σημαντικὴ παραβολή! Ποῦ φέρνει τὸν ἄνθρωπο ἡ ἀσωτία· πῶς ὁ ἄνθρωπος, ὅσο κι' ἂν ξεπέση, δὲν πρέπει νὰ χάνη τὰ θάρρη του, γιατὶ στὴν καλὴ θέληση πάντα μπορεῖ νὰ βρεθῆ σωτηρία· πόσο ὡραίους καρποὺς βγάζει ἡ ἀληθινὴ μετάνοια· πόσο ἀπέραντη εἶναι ἡ σπλαχνιὰ τοῦ πατέρα, τοῦ κόσμου, τοῦ Θεοῦ! Καὶ πόσα πόσα!

Ὁ ἄσωτος—καὶ δὲν εἶν' ἄσωτος μονάχα κεῖνος ποὺ τρώγει τὸ βιός του σὲ μεθύσια καὶ σὲ παραλυσίες· ἄσωτος καὶ χειρότερος μάλιστα εἶναι κεῖνος ποὺ ἀσωτεύει τὴν ἐμπιστοσύνη ποὺ τοῦ δώκαν οἱ ἄλλοι. Ἄσωτος εἶναι ὁ Κυβερνήτης, ὁ Ἄρχοντας, ὁ Βασιλιᾶς ὅπου τὸ ἔθνος τοῦ ἐμπιστεύτηκε ὅλα του, ζωὴ, τιμὴ, προκοπὴ, τὰ περασμένα του, τὰ τωρινὰ καὶ τὰ ὑστερνά του, κι' αὐτουνοῦ καρφὶ δὲν τοῦ καίγεται γιὰ τοῦτα παρὰ κοιτάζει μονάχα τὶς ἀπολαβές του καὶ τὶς δόξες τοῦ ἀξιωμάτου του. Ἄσωτος καὶ παραλυμένος, γιατὶ ἐπέταξε στοὺς πέντε ἀνέμους τὸ τιμημένο πίστεμμα, ὅπου τὸ ἔθνος παράδωκε στὴν ἀξιωσύνη του. Ἄσωτη εἶναι ἡ ἐκκλησιά· ὁ Θεὸς τῆς ἐμπιστεύτηκε τὸ ἱερὸ ὁρισμὸ ν' ἀναθρέψη τὸν κόσμο σ' ἀγάπη καὶ φόβο Θεοῦ, κι' αὐτὴ ποτέ της δὲν ἐννοιάστηκε γιὰ τέτιο πρᾶμμα, παρὰ μὲ κάτι ξεροὺς τύπους καὶ φουσκωμένα λόγια, πασκίζει νὰ φυλάγη τὴ θέση της καὶ τίποτα ἄλλο. Ἄσωτοι εἶναι.... καὶ ποιοὶ δὲν εἶναι; Ποιός κάνει καλὴ χρήση τῶν θεϊκῶν δώρων; Ποιός εἶναι ἄξιος τοῦ ὁρισμοῦ, ὁποῦ τοῦ ἔδωκε ὁ Θεός; Λοιπὸν ὁ Ἄσωτος, βασιλιᾶς ἢ χωριάτης, ἐκκλησιὰ ἢ κοινωνία, ἔθνος ἢ κράτος, ἀργὰ ἢ γλήγορα θὰ ξεπέση, θὰ καταντήση σὰν τὸν Ἄσωτο Γιό, νὰ θεωρᾷ εὐτυχία του, ἂν μπορέση νὰ περάση τὴ ζωή του σὰν ἕνας χοῖρος γεμίζοντας τὴν κοιλιά του ἀπ' τὰ ξυλοκέρατα ἢ τὰ βελάνια τῶν χοίρων, ὅπου κατάντησε νὰ βόσκη. Ἐμεῖς οἱ τωρινοὶ Ρωμιοὶ, οἱ ἄσωτοι Ρωμιοὶ, μεγάλο μας καλὸ λογιάζουμε, ἂν ἕνας μικρὸς ἢ μεγάλος εἰπῆ κάτι καλὸ γιὰ μᾶς, μὲ τὴν καρδιά του ἢ γιὰ περίπαισμα· μ' αὐτὸ τὸ τίποτα φουσκώνουμε, τσιρίζουμε, ξεφαντώνουμε. Ποτέ μας δὲν ἐσκεφτήκαμε, πῶς θὰ γίνουμε ἱκανοὶ, ἂν εἴμαστε κληρονόμοι τῶν Ἑλλήνων ἢ τῶν Ρωμιῶν, μὲ τὸ σπαθί μας; καὶ τὴν ἀξιωσύνη μας νὰ πάρουμε τὴν κληρονομιὰ τῶν πατέρων μας, παρὰ κοιτάζουμε καὶ τρέχουν τὰ σαλια μας, ἂν μᾶς φωνάξη κανένας πὼς εἶναι φίλος μας, καὶ πὼς ἔχουμε μεγάλα δίκια στὴν Ἀνατολή. Ξυλοκέρατα καὶ βελάνια εἶν' αὐτὰ τὰ λόγια γιὰ τὴν ἄσωτη κοιλιὰ μας. Ποτέ μας δὲν ἐσκεφτήκαμε πὼς καλύτερο φίλο ἀπ' τὸν ἑαυτό μας δὲν ἔχουμε καὶ πὼς αὐτὸν τὸν φίλο τὸν ἐκάμαμε νὰ μὴ φελᾷ τίποτε, νὰ μὴν τὸν λογαριάζουν γιὰ τίποτε μηδὲ κεῖνοι ποὺ χτὲς ἀκόμα δὲν τους ἐθωρούσαμε καλοὺς μηδὲ γιὰ παραγιούς μας. Ὅταν ὁ καθένας δὲν κάνη χρήση τοῦ λογικοῦ του, τῆς φρονιμάδας του, ὅταν δὲν στέκη ἄξιος τοῦ προορισμοῦ του, εἶναι ἄσωτος καὶ παραλυμένος καὶ καταντεῖ στὸ ξέπεσμα, βόσκει χοίρους καὶ καλοτυχιὰ του λογιάζει νὰ γεμῆ ὁμοτράπεζος τοῦ κοπαδιοῦ του. Κι' ὅταν καταλάβη αὐτὸν τὸν ξεπεσμὸ πρέπει νὰ ἀπελπιστῆ; Πρέπει νὰ σταυρώση τὰ χέρια του καὶ νὰ πῆ: πάει πλειά, χάθηκα; ἐλπίδα σωτηρίας γιὰ μένα δὲν ὑπάρχει; ἂς πετάξω τὰ μυαλά μου στὸν ἀέρα, ἢ ἂς ἀπομείνω ἔτσι κακομοιριασμένος; Ὄχι, ποτέ· φτάνει νὰ καταλάβη πὼς γιὰ τὰ κακὰ ποὺ ἤρτανε στὸ κεφάλι του ἔφταιξε ὁ ἴδιος καὶ κανένας ἄλλος καὶ πὼς γιὰ νὰ διορτώση τὰ κακὰ φτάνει ν' ἀλλάξη ζωὴ καὶ τὰ φταιξίματα του νὰ τὰ ρίξη κατὰ μέρος. Ὁ Θεὸς εὐτὺς στὴν ἀληθινὴ μετάνοια δίνει τὴ θεϊκή του συντρομὴ, γίνεται συντρέχτης τοῦ μετανοημένου ἁμαρτωλοῦ ὁλόχαρος· λίγα τοῦ γυρεύει καὶ πολλὰ τοῦ δίνει. Κοπέλλι τοῦ ζητεῖ νὰ τονὲ κάμη καὶ κεῖνος τονὲ κάνει ἀφέντη, ἐνῶ ἡ ἀσωτία ἀπ' ἀφέντη τὸν ἔκαμε κοπέλλι, τὸν ἔστειλε στὸ χοιρομάντρι. Καὶ βέβαια. Κοιτάξετε τὸ Ἄσωτο τὸ Κράτος μας. Γκρινιάζει πὼς δὲν ἔχει στρατοὺς καὶ στόλους· ζητιανεύει νὰ κάμη· γίνεται λοταρτζῆς· κι' ὅλα αὐτὰ γιατὶ εἶναι ἄσωτο. Μὲ τὴ ζητιανειὰ καὶ τὴ λοταρία του μαζώνει πέντε, μὲ τὴ μεταθεση τοῦ ὑπαλλήλου του πετᾷ δεκαπέντε στοὺς δρόμους, μὲ τὴν ἀναμελιά του νὰ προστατέψη τὸ λαό του χάνει σὲ αἷμα καὶ σὲ χρήματα πενήντα καὶ πάει λέοντας, στὸ τέλος γίνεται χοιροβοσκὸς καὶ λήχεται τὰ ξυλοκέρατα. Δὲ συμαζώνεται παρὰ κυλιέται στὴν ἀσωτία τῆς ἐξουσίας καὶ σαλιαρίζει μονάχα λόγια, τὰ λόγια ποὺ λὲν οἱ μεθυσμένοι ἀπάνω στὴν κρασοκατάνυξή τους.

Φτάνει νὰ θελήση αὐτὸς ὁ ἄσωτος νὰ νοικοκυρευτῆ, φτάνει νὰ θελήση νὰ γίνη κάτι τι καὶ θὰ γένη μεγάλο, θὰ γένη ἀφέντης.

Δὲν πρέπει ὅμως κι' ὅποιος κάνει τὸ χρέος του σ' αὐτὸν τὸν κόσμο νὰ τὸ ἔχη πολὺ ἀπάνω του καὶ νὰ ζητᾷ νὰ κανονίζη καὶ τῶν ἄλλονῶν τὴ διαγωγή. Δὲν πρέπει νὰ μοιάζη τοῦ Παραπονιάρη Γιοῦ, ποὺ ἀντὶς γιὰ νὰ χαρῆ μὲ τἀδερφοῦ τὴ σωτηρία ἔπιασε νὰ γκρινιάζη καὶ νὰ κακιέται πὼς αὐτὸς ποὺ εἴτανε κ' εἴταγε δὲν ἄκουσε ποτὲ ἕνα εὐχαριστῶ. Ὄχι δὲν πρέπει· τὸ χρέος του ὁ καθένας πρέπει νὰ τὸ κάνη γιατὶ εἶναι χρέος του κι' ὄχι γιὰ νὰ τοῦ ποῦνε σπολλάετη· τὸ χρέος εἶναι δικό σου, δὲν εἶναι τοῦ ἄλλου, γι' αὐτὸ ὁ ἄλλος δὲν ἔχει καμμιὰν ὑποχρέωση ἀπέναντί σου, καὶ σ' ὅ,τι εἶναι δική του δουλειὰ μπορεῖ νὰ κάμη τοῦ κεφαλιοῦ του χωρὶς νὰ σ' ἀρωτήξη. Πόσους καὶ πόσους ἔχουμε τέτιους. Πρέπει ὅμως αὐτοὶ νὰ προσέχουν γιατὶ θὰ κινυνέψουν νὰ πάθουν κεῖνο ποὺ ἔπαθε ὁ παραπονιάρης πρωτογιός. Ἀποκάτου ἀπ' τὴ γλυκάδα κρύβεται πικρὸ μάθημα στὰ λόγια τοῦ πατέρα: Ὅλα τὰ δικά μου εἶναι δικά σου· ἔπρεπε ὅμως νὰ χαροῦμε καὶ νὰ φραθοῦμε γιατὶ αὐτὸς ὁ ἀδερφός σου ἤτανε πεθαμένος κι' ἀναστήθηκε, χαμένος καὶ βρέθηκε. Κακὸ παιδί, σὰν νὰ τοῦ λέγη, ποὺ ἔρχεσαι αὐτὴν τὴν ὥρα νὰ πικράνη, τὴ χαρά μου μιλῶντας μου γιὰ περιουσίες καὶ κληρονομιές. Πάρε τα ὅλα δικα σου· ἄφησε με ἥσυχο νὰ γιορτάσω τὴ χαρὰ ποὺ ξαναείδα τὸ πεθαμένο μου παιδί, ποῦ ξαναβρῆκα τὸ χαμένο μου γιό. Τί ἀξίζει τὸ βιὸς ποὺ φοβᾶσαι μὴ ξοδευτῆ μπρὸς στὴ δική μου χαρά! Κακὸ παιδί, ποὺ δὲν ξέρεις πὼς ἡ χαρὰ εἶναι τὸ πειὸ μεγάλο ἀγαθὸ, ποὺ δὲ νοιώθεις πὼς ἡ σωτηρία ἑνὸς δικοῦ σου ἀξίζει ὅλα τὰ πλούτη τοῦ κόσμου. Τί μοῦ χτυπᾷς τὶς δουλεψές σου καὶ τὴν ἀπομονή σου; πάρε τα ὅλα καὶ ἄφισέ με ἥσυχο.

Καὶ πόσα μαθήματα ἀκόμα δὲν μποροῦμε νὰ βγάλωμε ἀπ' τὴν ὄμορφη μας παραβολή! Ἐμεῖς στὴν καταντιὰ ποὺ εἴμαστε πρέπει νὰ μετανοήσωμε καὶ νὰ θυμώμαστε πάντα κεῖνο ποὺ σκέφτηκε ὁ Ἄσωτος, νὰ πέσουμε στὰ πόδια τοῦ οὐρανίου μας πατέρα καὶ νὰ τοῦ εἰποῦμε: «Πάτερ, ἡμάρτομεν εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἐνώπιόν σου καὶ οὐκέτι ἐσμὲν ἄξιοι κληθῆναι υἱοί σου». Πάρε μας, σῶσε μας· κάλλιο κοντά σου κοπέλλια, παρὰ στὸ δρόμο τῆς ἀσωτίας βασιλιάδες.

Ο ΚΗΡΥΚΑΣ ΤΟΥ ΝΟΥΜΑ

ΦΟΝΟΠΑΖΑΡΟ ΒΔΟΜΑΔΙΑΤΙΚΟ

Ἀπὸ Πέμτη σὲ Πέμτη

Ὑπουργὸς Ἐσωτερικῶν ὁ Ν. Καλογερόπουλος

Σκοτωμοί. Ἀθήνα 1, Ἐπαρχίες 5.

Λαβωμοί. Ἀθήνα 13 (ὁ ἕνας ἀπὸ κάρο), Περαίας 2, Ἐπαρχίες 7.

Κλεψιές. Ἀθήνα 6, Ἐπαρχίες 2 (ἡ μιὰ ληστεία).

Ἀπαγωγές. Ἐπαρχίες 1 (μὲ ληστεία).

Ο ΦΟΝΟΓΡΑΦΟΣ

Ο,ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ

—Ὁ κ. Σιμόπουλος τόσο συγκινήθηκε μὲ τὴ δωρεὰ τοῦ Χρόνη, ποὺ ἀμέσως παρακάλεσε τὸν κ. Σκουζὲ νὰν τοῦ στείλει τὸ παράσημο.

—Μποροῦσε, θαρροῦμε, νὰ συγκινηθεῖ κι ἀλλιώτικα ὁ κ. Σιμόπουλος, νὰ δώσει δηλ. κι αὐτὸς κάτι γιὰ τὸν Ἐθνικὸ Στόλο, κι ὄχι μόνο τὴ συγκίνησή του καὶ τὸ παράσημο, ποὺ δὲν τοῦ κοστίζουν δὰ καὶ τίποτα.

—«Ὅσο μάλιστα γιὰ τὸ παράσημο, δὲν ἔχει καὶ τόση ἀξία, καθὼς τὸ καταντήσαμε, ἀφοῦ τὸ παίρνουν ὄχι μόνο ὅσοι δίνουν κάτι στὸ ταμεῖο τοῦ Ἐθν. στόλου, μὰ κι ὅσοι τραβάνε παράδες ἀπ' αὐτό.

—Μαθαίνουμε πὼς ἡ διάλεξη γιὰ τὸ Σύλλογο τῶν Εἰσαγγελέων ποὺγινε δυὸ φορὲς ἴσαμε τώρα, θὰ ξαναγίνει καὶ τρίτη φορὰ, στὸ Στάδιο πιά, «κατ' ἀπαίτησιν πολλῶν οἰκογενειῶν καὶ καιροῦ ἐπιτρέποντος».

— Ὁ Θεὸς νὰ μᾶς φυλάει μήπως ὁ συγραφέας της τὴν κάνει κι ἀνάγνωσμα.

—Ὁ κ. Στάης κηρύχτηκε κατὰ τῆς Εὐρείας.... γιὰ νὰ ἱκανοποιήσει τὴ συνείδησή του, καθὼς εἶπε προχτὲς στὴ Βουλή.

—Τὰ ἐπιχειρήματά του εἶταν τόσο δυνατὰ ποὺ καταπλήξανε τὴ Βουλή. Ὅτα μάλιστα εἶπε πὼς μὲ τὴν εὐρεία ἐκλογικὴ περιφέρεια θὰ χαλαρωθοῦν οἱ δεσμοὶ μεταξὺ βουλευτῶν κ' ἐκλογέων, ἀπὸ τὰ γέλια λίγο ἔλειψε νἄχουμε κσὶ δυστυχήματα.

—Κάπιος ἄλλος φώναξε πὼς θὰ χαλαρωθοῦν οἱ θεσμοί. Τρίτος πὼς δὲ θὰ μποροῦνε νὰ γίνουνται εὔκολα οἱ συνδυασμοί. Τέταρτος πὼς θὰ ὑπονομεύουνται ἔτσι οἱ ρουσφετισμοί.

—Δεσμοί, θεσμοί, συνδυασμοί, ρουσφετισμοί, ὅλα βλέπετε τὸ ἴδιο πρᾶμα εἶναι καὶ πρέπει νὰ προστατευτοῦνε ἀπὸ τὸν κ. Στάη καὶ τοὺς ὅμοιους του.

—Σ' ὅλη αὐτὴ τὴ λογοπλημμύρα ἀκούστηκε καὶ μιὰ ἐξυπνάδα. Μιλοῦσε ὁ βουλευτὴς Βόλου κ. Γάτσος, ὅτα θυμώνει ὁ κ. Μπουνούρης καὶ φωνάζει·

—«Κύριε Πρόεδρε, δὲ διατάζετε αὐτὸν τὸ Γάτο νὰ σωπάσει»;

—Ὁ κ. Γάτος θύμωσε, ἐνῶ ἔπρεπε πρῶτος αὐτὸς νὰ σκάσει τὰ γέλια.

—Ὁ μακαρίτης ὁ Ντελιγιάννης γίνεται κι ἀνάγνωσμα καὶ χαραχτηρίζεται ὡς «γλυκύτατος ἐθνικὸς γέρων». Νὰ λοιπὸν ποὺ κάτι θὰ κερδίσει ἡ μνήμη του κι ἀπὸ τὴν ἀναγνωσματοποίησή του.

—Νὰ δοῦμε τώρα πῶς θὰν τονὲ χαραχτηρίσουν, ὅταν τοῦ στήσουνε τὸν ἀδριάντα του.

—Τὴν περασμένη Τετράδη, τὰ μετάνυχτα, τὴ στιγμὴ ποὺ ὁ Ράλλης μέσα στὴ Βουλὴ ἔλουζε πατώκορφα μὲ βρισιὲς ταβέρνας τὸν πρωθυπουργὸ, κάπιος βουλευτὴς ἔβρισε συνάδερφό του «ἀναιδέστατο».

—Ὁ Ράλλης τόσο θύμωσε, ποὺ κατέβηκε ἀπὸ τὸ βῆμα καὶ δήλωσε πὼς δὲν ξανανεβαίνει ἂ δὲν πάρει πίσω ὁ βουλευτὴς τὴ βρισιά.

—Βλέπετε, ὁ Ράλλης θέλει νἄχει σ' ὅλα τὸ μονοπώλιο, καὶ στὶς βρισιὲς ἀκόμα.

Ο ΙΔΙΟΣ

ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ

κ. Περίεργο. Τὰ ἐπιγράμματα τοῦ κ. Ζουφρὲ ποὺ τυπώσαμε στὸ 197 φύλλο εἶναι τὸ ἕνα γιὰ τὸν ποιητὴ κ. Πορφύρα καὶ τἄλλο γιὰ τὸ σοφὸ κ. Καμπάνη. Τὸ σημερνὸ εἶναι γιὰ τὸν γιατρολόγιο κ. Παῦλο Νιρβάνα. Ὅλοι αὐτοὶ, κ' οἱ τέσσερεις, εἶναι στενοὶ φίλοι καὶ συνεργάτες στὰ «Ἡλύσια», ὥστε τὰ ἐπιγράμματα, βλέπεις, εἶναι φιλικὰ πειράγματα χωρὶς νὰ κρύβουν κανένα κακὸ σκοπό.—κ. Στ. Ταραμᾶ. Εἶναι προσωπικὸ καὶ δὲν τὸ δημοσιεύουμε. Πήγαινέ το στοὺς «Καιροὺς» ποὺ δημοσιεύουν προσωπικὲς διατριβὲς, μὲ πλερωμὴ πάντα.—κκ. Στ. Σαβ. καὶ Γ. Βουλ. Κέρκυρα. Λάβαμε τὶς συντρομὲς καὶ σᾶς εὐχαριστοῦμε.—κ. Λ. Στεφ. Γιὰ τὴ «Μαργαρίτα Στέφα» θὰ γράψει ὁ Ἕρμονας.—κ. Λυδ. Ποδ. Σὲ παρακαλοῦμε νὰ περάσεις ἀπὸ τὸ γραφεῖο. Εἶναι ἀνάγκη.—κ. Β. Ἀντρ. Σ' εὐχαριστοῦμε γιὰ τὸ φιλικὸ γράμμα. Ὅσο γιὰ τὸ δήγημα, θέλει λίγο διόρθωμα καὶ σὲ παρακαλοῦμε νὰ περάσεις κανένα ἀπομεσήμερο 3—4, ἀτὸ τὸ γραφεῖο νὰν τὰ ποῦμε.»

ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ

ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΚΑΤΑ ΤΗΝ 30 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1906

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΝ		30 Ἀπριλίου 1906	31 Μαρτίου 1906
Ταμεῖον	Ἐ'ς μεταλλικόν	2,779,100.56	2,364,894.60
	» Τραπεζικὰ γραμμάτια Ἰονικῆς Τραπέζης	204,770.—	205.010.—
	» Κερματικὰ » δίδραχμα καὶ μονόδραχμα	1,201,915.—	1,137.429.—
Ἐξωτερ. λογαριασμοί.	(Ἀντίτιμον μεταλ. εἰς Τραπ. τὸ ἐξωτερικὸν	29,930,793.27	28,174,525.48
	(Προϊὸν ἐκδοθέντος Ἐθν. Δαν. εἰς χρ. Ἑλ. Σιδηρ. 4 ο]ο τοῦ 1902	12,585.226.83	13,468,523.83
Δάνειον πρὸς τὴν Ἑλλ. Κυβέρν.	ἐπ' ἀναγκαστικῆ κυκλοφ. τραπ. γραμ.	67,778,575,42	67,778,575.42
» » »	» διδράχμων καὶ μονοδράχμων	10,500.000.—	10,500,000.—
Ἔντοκα γραμμ. Ἑλλ. Δημ. εἰς Τραπ. γραμμάτια Ὁμολ. Ἐθνικῶν δανείων	(Εἰς χρ. δρ. 23,760,690.75 (» τραπ. γραμ. » 28,878.900.—	52,639,590.75	52.647,507.75
Προεξοφλήσεις		19,787,897.63	23,088,337.07
Καθυστερήσεις προεξοφλήσεων		2,759,313.69	2,786,113.66
Δάνεια καὶ ἀνοικτοὶ λ)σμοὶ ἐπ' ἐνεχύρῳ χρηματογρ.		12,091,575 31	12,349,589.06
Δάνεια ἐπ' ἐνεχύρῳ ἐμπορευμάτων		1,193.364.69	1,476,545 13
Δάνεια καὶ ἀνοικτοὶ λ)σμοὶ ἐπὶ ὑποθήκῃ		58,392,481.93	58.032,758.88
Δάνεια εἰς δήμους λιμένας, καὶ λοιπὰ νομικὰ πρόσωπα		43,342,739.34	43,338,803.48
Χορηγήσεις εἰς γεωργοκτηματίας		12,835.887.61	12,210,003.20
Καθυστερήσεις χορηγήσεων εἰς γεωργοκτημ. καὶ ἐκ γραμ. Πρ. Τραπ. Ἠπειροθεσσαλίας		5,005,837.18	5,039,858.40
Μετοχαὶ εἰς ἐγχωρίους Ἑταιρίας		4,160,545 70	4.162,500.70
Συμμετοχὴ εἰς Τράπεζαν Κρήτης		1,500,000.—	1.500,000.
Ὁμολ. λαχ. δαν. Ἐθν Τρ. τῆς Ἑλλάδος 2 1)2 ο)ο εἰς τρ. γρ.		1,778,642.50	1,777,150.—
Τοκομερίδια ἐν γένει			
Καταστήμ. Τραπέζ. καὶ κτήμ. ἐξ ἀναγκαστ. ἐκποιήσεων		8,337,472.58	8,338,409.48
Ἀπαιτήσεις ἐπισφαλεῖς		2,585,289.42	2,591,105.57
Ἔξοδα ἐγκαταστ. (ἰδίως δαπάνη κατασκευῆς τραπεζ. γραμματίων)		1,633,927.80	1,631,384.85
Διάφοροι λογαριασμοὶ		2,281,100 93	2,459,664.18
Λογαριασμοὶ τρίτων ἐν τῷ ἐξωτερικῷ		5,094,417.89	3,857,874.08
Διεθνὴς Οἰκονομικὴ Ἐπιτροπὴ (λ)σμὸς ὑπὲρ Ἐθν. δανείων εἰς χρυσὸν)			4,539.05
Λογαριασμὸς ἐξαγ. συμμετοχῆς Κυβερνήσ. εἰς κέρδη ἐκ τρ. γραμμ.		1,576.960.—	1,576.960.—
Ἐξαγορὰ προνομίου Προνομ. Τραπέζης Ἠπειροθεσσαλίας		1,120,000.—	1,120.000.—
Προμήθεια τροπῆς λαχειοφόρου δανείου (εἰς τραπ. γραμμάτια		400,000.—	400,000.
Διάφορα		910,418.09	796,208.69
		364,407,844.12	364.815,271.56

ΠΑΘΗΤΙΚΟΝ			
Μετοχικὸν Κεφάλαιον		20,000,000.—	20.000,000.—
Ἀποθεματικὰ κεφάλαια		13,500,000.—	13,500,000.—
Τραπεζικὰ γραμμάτια ἐν κυκλοφορία : I. Διὰ λ)σμὸν τῆς Κυβερνήσεως	δρ. 67,778,575.42		
II. » » Τραπέζης	41,047,266.35	108,825,841.77	110,886,359.25
Κερματικὰ γραμμάτια δίδραχμα καὶ μονόδραχμα		10,500,000.—	10,500,000.—
Καταθέσεις ἄνευ τόκου εἰς μεταλλικὸν		5,236,436.08	5,315,065.60
Καταθέσεις ἄνευ τόκου		18,069,963.23	18,891,379.48
Ἐπιταγαὶ πληρωτέαι		1,071,939.69	765,318.94
Μερίσματα πληρωτέα		263,650.—	308.815.—
Καταθ. Δημοσ. διὰ χορηγήσεις δανείων κατὰ τὸν ΒΦΜ' νόμον		283,749.94	283,749.94
Διεθν. Οἰκ. Ἐπιτροπὴ λ)σμὸς καταθ. ἐκ δημ. ὑπεγγ. προσ. (Εἰς χρυσ.	δρ. 863,615.39		
(» τρ. γρ.	» 9,546,833 84	10,409,949.23	7,849,247.33
Ὑπηρεσία Ἐθνικῶν δανείων εἰς χρυσὸν		13,317.18	
Ὑπηρεσία Ἐθνικῶν δανείων εἰς τραπεζικὰ γραμμάτια		261,468.95	302,593.25
Καταθέσεις Δημοσίου εἰς χρυσὸν		1,057,826.51	1,562,461 37
Καταθέσεις Δημοσίου ἐπὶ τόκῳ εἰς τραπεζ. γραμμάτ.		10,701.48	1,310,701.48
Ἔντ. κατάθ. Δημ. εἰς χρ. διὰ τὴν κατασκ. Σ. Π-Δεμερλῆ-Συνόρ.		12,585,226.83	13,468,523.83
» » τραπ. γραμμάτια		690,973.21	42,265.21
Καταθ. ἔντοκοι.		86,305,554 55	85,234,358.07
Λαχειοφόρον δάνειον Τραπέζης 3 ο)ο εἰς χρ.		44,841,390.—	44,841,390 —
» » » » 2 1)2 ο)ο εἰς τρ. γραμ.		20,487,200.—	20,487,200.—
Ὑπηρεσία λαχειοφόρου δανείου Τραπέζης 3 ο)ο εἰς χρ.		1,207,608.—	1,257,670.—
» » » » 2 2 1)2 ο)ο εἰς τρ. γραμ.		171,520.—	190,805.—
Καταθέσεις Ταμιευτηρίου		5,859,367 22	5,741,365.25
Διάφορα.		2,754,130.25	2,076.002.56
	Δραχ.	364,407,844.12	364,815.271.56

Ἐν Ἀθήναις τῇ 8 Μαΐου 1906

Ὁ Διευθυντὴς τοῦ Λογιστηρίου
Π. Α. ΚΟΥΤΣΑΛΕΞΗΣ